Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

Cinci conferinţe ţinute la Dornach din 5 până pe 13 octombrie 1923
şi o conferinţă, Stuttgart 15 octombrie 1923

Traducere după:
Rudolf Steiner
DAS MITERLEBEN DES JAHRESLAUFES IN VIER KOSMISCHEN IMAGINATIONEN
Editura Rudolf Steiner, Dornach / Elveţia 1999
GA 229

Traducător: Delia Popescu

Lector: Agenor Crisan

©2007 Editura TRIADE Cluj-Napoca
ISBN 978-973-663-025-4

EDITURA TRIADE
Str. Cetăţii Nr. 9
400166 Cluj Napoca

Tel/Fax: 021.240.13.17
Mobil: 0740.216.020; 0745.086.007
edituratriade@yahoo.com

Despre publicarea conferinţelor lui Rudolf Steiner

Ansamblul operelor lui Rudolf Steiner (1861-1925) se împarte în trei mari secţiuni: lucrările scrise – conferinţe – opere de artă (vezi privirea generală de la sfârşitul volumului).

Între anii 1900 şi 1924, Rudolf Steiner a ţinut numeroase conferinţe şi cursuri, atât publice cât şi pentru membrii Societăţii Teosofice, mai târziu Antroposofice. Iniţial, el nu voia ca aceste conferinţe, prezentate întotdeauna liber, să fie fixate în scris, ele fiind concepute „drept comunicări orale, nedestinate tipăririi". Dar când textele acestor conferinţe au început să fie răspândite sub diverse forme incomplete şi cu greşeli, fiind redactate de unii dintre auditorii săi, el s-a simţit răspunzător să pună în ordine aceste notiţe. El i-a încredinţat această sarcină Mariei Steiner von Sivers. Ei îi revenea alegerea stenografilor, administrarea textelor şi corectarea lor în vederea editării. deoarece, din lipsă de timp, Rudolf Steiner nu a putut să corecteze el însuşi textele decât într-un număr foarte mic de cazuri, trebuie să se ţină seama de rezerva sa faţă de toate conferinţele tipărite în acest fel: „Trebuie, totuşi, să se ţină seama de faptul că în stenogramele nerevizuite de mine există greşeli".

În lucrarea autobiografică ***Cursul vieţii mele*** (capitolul XXXV), el se exprimă în legătură cu raportul dintre conferinţele pentru membri, care la început nu au fost accesibile decât sub formă de manuscrise tipărite având un caracter particular, şi scrierile sale cu caracter public. Pasajul respectiv este redat la sfârşitul acestui volum. Ceea ce este spus acolo este valabil, în acelaşi fel, şi pentru cursurile referitoare la diferitele domenii particulare, cursuri care se adresau unui număr mic de participanţi, familiarizaţi cu bazele ştiinţei spirituale.

După moartea Mariei Steiner (1867-1948) s-a început, conform îndrumărilor date de ea editarea Operelor Complete ale lui Rudolf Steiner. Prezentul volum face parte din această ediţie. Informaţii mai precise referitoare la documentele care stau la baza textului de faţă se găsesc, atât cât este necesar, la începutul capitolului «Note».

CUPRINS

PRIMA CONFERINŢĂ, Imaginaţiunea mihaelică — *Dornach, 5 octombrie 1923*

Îndemnul lui Mihael, ca indicator în lumina astrală. Sulfurizare vara, meteorizare toamna. Fierul meteoritic – armă divină împotriva configuraţiei şerpeşti ahrimanice. Ştiinţele naturii şi tehnica, constituite pe baza fierului. Puterea materială a fierului trebuie să fie spiritualizată în sabie mihaelică.

A DOUA CONFERINŢĂ, Imaginaţiunea Crăciunului — *Dornach, 6 octombrie 1923*

Pământul, privit din punct de vedere cosmic, este o picătură de mercur. Acţiunea diluţiilor foarte înalte (Kolisko). Procesele Sulfur, Mercur şi Sal de-a lungul anotimpurilor. Formarea de cenuşă. Forţele solare şi cele lunare, iarna. Facioara Maria şi copilul Iisus.

A TREIA CONFERINŢĂ, Imaginaţiunea pascală — *Dornach, 7 octombrie 1923*

Metamorfozele calcarului. Iluziile şi speranţele entităţilor ahrimanice şi luciferice. Ahriman vrea să sclerozeze pământul şi omul, Lucifer vrea să dizolve tot ceea ce este fizic. Amândoi vor să desfiinţeze omenirea. Între Lucifer şi Ahriman stă Christos. Înviatul. Rafael cu caduceul lui Mercur. Cultul pascal; Christos ca terapeut.

A PATRA CONFERINŢĂ, Imaginaţiunea ioaneică — *Dornach, 12 octombrie 1923*

Spiritualul în natura dormitândă. Voinţă cosmică jos, inteligenţă cosmică sus. Chipul grav, cald-luminos al lui Uriel. Întreţeserea elementelor naturale cu cele morale. Conştiinţa istorică. Spiritul-tată, Materia-mamă, Fiul. Imaginaţiunea ioaneică: Trinitatea; în fundal, Uriel. Misteriile înalturilor, adâncurilor şi mijlocului.

A CINCEA CONFERINŢĂ, Colaborarea celor patru Arhangheli în timpul anului — *Dornach, 13 octombrie 1923*

Goethe în Faust: „Cum toate se-ntreţes într-un întreg", „Puterile cereşti, tot coborând şi iar suind". Vindecare prin sistemul respirator: Rafael. Sistemul nutritiv: Gabriel.

IMAGINAŢIUNEA MIHAELICĂ. Indicator spiritual pe parcursul anului, Imaginaţiunea mihaelică — *Dornach, 15 octombrie 1923*

Îndemnul lui Mihael. Lupta lui Mihael cu balaurul. Sulfur şi fier.

Anexă
Note
Rudolf Steiner despre stenogramele conferințelor sale
Ediţia operelor complete ale lui Rudolf Steiner

Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

PRIMA CONFERINŢĂ

IMAGINAŢIUNEA MIHAELICĂ

Dornach, 5 octombrie 1923

Aş vrea să reiau astăzi firul unor idei pe care le-am expus aici înaintea plecării mele la Viena [Nota 1]. Aş vrea să arăt cum poate fi exprimat – să zicem, în mod „simbolic" – ceea ce se petrece necontenit în lume, în afara proceselor concret senzoriale, în dosul vălului lumii senzoriale. Trebuie să expunem aceste lucruri îmbrăcându-le în haina simbolului, dar ceea ce este exprimat prin simbol corespunde întru totul realităţii. Referindu-ne la evenimentele ce pot fi observate de către om pe cale concret-senzorială, putem spune că noi trăim astăzi – e vorba de viaţa noastră exterioară – într-o epocă de grele încercări pentru omenire, de grele încercări care vor deveni din ce în ce mai grele. Trăim într-o epocă în care o serie întreagă de vechi forme ale civilizaţiei – de care oamenii mai fac greşeala să se mai cramponeze încă – se vor prăbuşi, impunându-se necesitatea ca în locul lor oamenii să găsească drumul spre un nou mod de gândire şi de trăire. Nu putem trezi în sufletul omenesc nici un fel de aşteptări optimiste – am spus acest lucru în repetate rânduri – în legătură cu cele ce se vor petrece în viitorul apropiat, pe planul vieţii fizice a omenirii. De fapt nu ne putem pronunţa în mod just asupra sensului celor ce se petrec aici, pe plan exterior, dacă nu ne îndreptăm privirile şi către evenimentele cosmice suprasensibile care au loc dincolo de vălul lumii senzoriale, dându-i acesteia din urmă direcţia şi determinând-o.

Căci, dacă omul priveşte afară în lume cu ochii lui fizici – în timp ce celelalte simţuri ale lui sunt activate – dacă el îşi îndreaptă atenţia către ceea ce se află în lumea care-l înconjoară, el percepe în această atmosferă fizică a Pământului, în care sunt învăluite entităţile diferitelor regnuri, tot ceea ce apare sub formă de vânt şi intemperii de-a lungul anotimpurilor. Aceasta este starea exterioară a lucrurilor ce apar în faţa omului atunci când el îşi expune simţurile influenţelor lumii exterioare.

Dar în dosul atmosferei, în dosul atmosferei străluminate de razele solare, se află o altă lume – accesibilă pentru ceea ce putem numi organe spirituale – despre care putem spune, comparând-o cu cea senzorială, că este o lume superioară, o lume în care, într-un fel de lumină astrală, spirituală, strălucesc fiinţe spirituale şi au loc procese spirituale care într-adevăr nu sunt cu nimic mai puţin importante pentru devenirea generală a lumii şi a omului, decât cele ce se petrec în atmosfera exterioară, pe scena istorică a suprafeţei exterioare a Pământului.

Cel care pătrunde astăzi asemenea lucruri, cutreieră tărâmurile lumii astrale, întocmai cum pot fi cutreieraţi munţii, pădurile, şi după caz, găseşte la răspântii tăbliţe indicatoare, tot astfel se pot întâlni, în lumina astrală, un fel de „tăbliţe indicatoare" scrise cu literele scriiturii spirituale. Aceste tăbliţe indicatoare sunt ceva cu totul aparte. Nici cel care poate „citi" – ca să zicem aşa – în lumina astrală, nu înţelege cu uşurinţă sensul lor. Comunicările din lumea spirituală nu se fac în aşa fel încât omul să le poată înţelege printr-un efort minim, ci ele îl întâmpină, spre a i se revela, sub forma unei enigme. El trebuie să afle numai în urma unei căutări lăuntrice, în urma a tot felul de trăiri lăuntrice, ce vrea să spună o inscripţie de pe o astfel de tablă indicatoare spirituală.

Astfel, tocmai acum în epoca noastră – începută acum câteva decenii – în mod special, în această epocă plină de grele încercări pentru omenire, cel care cutreieră în spirit lumea spirituală poate citi în lumina astrală o maximă care merită toată atenţia. Ea are aspectul unei comparaţii prozaice, dar fără îndoială că în acest caz, datorită sensului pe care îl ascunde, prozaicul nu va rămâne prozaic. Întocmai cum în regiunile turistice ne întâmpină, ici şi colo, tăbliţe indicatoare care ne ajută să ne putem urma drumul, tot astfel ne întâmpină, în lumina astrală, tăbliţe indicatoare spirituale importante. Aş putea spune că tocmai în epoca noastră întâlnim, încontinuu, într-o permanentă repetare, următoarea maximă înscrisă în lumina astrală cu litere deosebit de mari:

O, omule,
Îl modelezi spre a te sluji
Îl faci să-şi reveleze virtuţile materiale
În multe din lucrările tale.
Dar îţi va aduce vindecare
Numai când ţi se va revela
Puterea sublimă a spiritului său.

După cum am spus, aceste lucruri, care atrag atenţia omului asupra unor fapte de mare însemnătate, sunt înscrise în lumina astrală, înfăţişându-se omului sub forma unor enigme ce i se impun spre dezlegare, pentru ca el să-şi pună în activitate puterile sufleteşti.

Zilele acestea vom examina câteva idei ce urmăresc să contribuie la dezlegarea acestei maxime, simplă de fapt, dar care are o atât de mare însemnătatea pentru omenirea epocii actuale.

Să ne reamintim modul în care am adus în faţa sufletului nostru, în cadrul câtorva expuneri, ciclul anual*. Omul actual trebuie să privească pentru început natura într-un mod pur exterior; la venirea primăverii el vede natura ce încolţeşte, înmugureşte; vede cum plantele cresc şi se dezvoltă, vede apoi şi florile plantelor, dar vede şi că celelalte vieţuitoare ale Pământului se ivesc atrase de o viaţă ce încolţeşte, ce înmugureşte. Toate acestea se dezvoltă din ce în ce mai puternic odată cu apropierea verii; vara, toate acestea ating punctul maxim al dezvoltării lor. Şi ele se ofilesc, se sting odată cu venirea toamnei. Ele mor în sânul Pământului, la sosirea iernii.

* vezi Rudolf Steiner: *Ciclul anului ca proces de respiraţie al Pământului şi cele patru mari sărbători. Cum devine cunoaşterea naturii, cunoaştere a Spiritului.* 5 conferinţe, Dornach 1923 (GA 223).

Aceste ritmuri pe care le celebra omul vechilor timpuri – având o stare de conştienţă mai mult instinctivă – în anumite perioade de sărbători, mai au şi un alt aspect. Am mai vorbit despre acest aspect. În timpul iernii, Pământul este – ca să zicem aşa – unit cu spiritele lui elementale. Spiritele elementale se retrag în sânul Pământului, locuiesc la rădăcina plantelor care se pregătesc să încolţească, fiind alături de alte entităţi din natură care se află iarna în sânul Pământului. Apoi, odată cu sosirea primăverii, Pământul expiră – ca să zicem aşa – această esenţă elementală a sa; spiritele elementale ies ca dintr-un mormânt, pătrund în afară în atmosferă. În timp ce iarna ele şi-au asimilat legile lăuntrice ale Pământului, odată cu apropierea primăverii şi în special în preajma verii, ele primesc, în fiinţa şi în activitatea lor creatoare, legile pe care li le imprimă aştrii şi mişcările lor. Iar în timpul verii, aceste fiinţe elementale care au stat, în timpul iernii tăcute şi liniştite sub covorul de zăpadă, urzesc şi trăiesc acum afară, în jurul Pământului. Aceste spirite elementale se mişcă şi se rotesc pe anumite traiectorii, aflându-se în relaţii reciproce determinate de legile mişcării plantelor, de legile formării stelelor fixe şi aşa mai departe. Iar la sosirea toamnei, se poate spune că aceste fiinţe elementale se îndreaptă din nou către Pământ. Ele se reapropie de Pământ, îşi însuşesc din ce în ce mai mult legile Pământului, pentru ca în perioada de iarnă să se întoarcă de unde au plecat, fiind inspirate de către Pământ, în sânul căruia vor sta liniştite şi tăcute.

Cel care ajunge să simtă în mod viu acest ritm anual, îşi simte nespus de îmbogăţită întreaga sa viaţă. De fapt omul contemporan nu mai simte – şi aceasta destul de vag, de inconştient – decât procesele fizico-eterice ale propriului său trup, procesele care există în interiorul pielii sale. Îşi simte respiraţia, îşi simte circulaţia sanguină. Numai că toate cele ce se petrec afară, în cadrul ritmului anual, ca vânt şi intemperii, ceea ce trăieşte ca revărsare a forţelor de încolţire ale seminţelor, ca element fecundator al forţelor Pământului, ca forţă aducătoare de lumină a forţelor Soarelui, toate acestea nu sunt cu nimic mai puţin importante pentru întreaga viaţă a omului, cu nimic mai puţin hotărâtoare decât ceea ce se petrece înlăuntrul pieii sale, decât respiraţia sau circulaţia sanguină. Omul este influenţat şi de felul în care Soarele îşi exercită influenţa asupra unei anumite regiuni a Pământului, de ceea ce provoacă Soarele acolo prin felul în care încălzeşte, prin modul în care radiază. În cazul în care omul îşi însuşeşte în mod just antroposofia, deci în cazul în care nu o citeşte ca pe un roman senzaţional, ci în aşa fel încât ceea ce i se comunică prin mijlocirea antroposofiei devine conţinut al propriului său suflet, el îşi educă treptat inima şi sufletul încât să trăiască împreună cu ceea ce se petrece afară, în curgerea anului. Şi întocmai cum simţim cursul zilei prin senzaţia de prospeţime pe care o avem dimineaţa, prin atracţia către lucru din cursul orelor de dinaintea amiezii, prin apariţia senzaţiei de foame, prin manifestarea oboselii de seară, întocmai cum percepem procesele lăuntrice, viaţa şi pulsaţia forţelor din lăuntrul corpului nostru, tot astfel, umplându-ne simţirea cu ideile antroposofice – atât de diferite de descrierea fenomenelor senzoriale – ne putem pregăti pentru ca această simţire să devină într-adevăr receptivă, sensibilă faţă de ceea ce vieţuieşte şi se întreţese în cursul anului ca viaţă şi pulsaţie a celor ce se petrec în natură în lungul întregului an. Şi astfel putem aprofunda, putem îmbogăţi tot mai mult starea noastră de împreună-vieţuire cu succesiunea anotimpurilor, putem ajunge într-adevăr, să nu mai trăim ca nişte oameni atât de acriţi în lăuntrul pieii noastre, lăsând să treacă lucrurile de afară pe lângă noi, ci vom putea înflori în propria noastră simţire împreună cu fiecare floare; să vieţuim în noi înşine înflorirea florilor, deschiderea mugurilor pe ramuri, iar în boabele de rouă din care se reflectă razele Soarelui, să vieţuim acest minunat mister al zilei care ne întâmpină dimineaţa prin micuţul şi strălucitorul bob de rouă. Astfel putem depăşi acea atitudine filistin-prozaică faţă de lumea exterioară, ce se manifestă prin faptul că iarna ne îmbrăcăm paltonul, vara îmbrăcăm haine mai uşoare şi că ne protejăm prin umbrelă de ploaie. Putem trezi cu adevărat succesiunea anotimpurilor dintr-un an, numai dacă ieşim atât de mult din noi, încât să putem vibra astfel la freamătul şi viaţa lucrurilor şi proceselor din natură.

Numai astfel simţim cu tot sufletul, cu toată inima noastră, cum pune primăvara treptat stăpânire pe lume, sau cum îşi vesteşte vara sosirea; simţim viaţa care încolţeşte, înmugureşte, simţim cum spiritele elementale din afară străbat aerul şi zboară pe traiectoriile care le sunt imprimate de către mersul planetelor. Atunci ne vieţuim pe noi înşine în miezul verii, ieşind din noi, transpuşi într-o viaţă cosmică, într-o viaţă care estompează, bineînţeles, viaţa lăuntrică imediată a omului, dar care tocmai prin aceasta îl scoate pe om din el însuşi şi îl face să vieţuiască – într-un fel de somn cosmic, cu ochii deschişi – procesele planetare din perioada de vară.

Or, astăzi omul doar crede că trăieşte natura întrucât percepe fenomenele de încolţire, înmugurire, creştere, pe cele de fecundare, de rodire. Or lucrurile stau în sensul că omul epocii noastre, chiar dacă nu pătrunde în fenomenele încolţirii, rodirii, până la a se identifica cu ele, are totuşi o mai mare înţelegere şi o mai mare sensibilitate pentru aceste fenomene de germinare şi rodire, decât pentru stingerea, agonia şi moartea care ne întâmpină toamna.

De fapt, ajungem să simţim fenomenele de rodire, creştere, înmugurire, încolţire, numai dacă suntem în stare să simţim în aceeaşi măsură, în perioada când vara este în declin şi toamna se apropie, fenomenele de stingere, de agonie, de moarte în tot ceea ce se ofileşte odată cu apropierea toamnei. Şi dacă, în miezul verii, reuşim să ne înălţăm într-un somn cosmic, treji, împreună cu fiinţele elementale, în regiunea unde viaţa planetară se revarsă în afară – şi apoi şi înlăuntrul sufletelor noastre – atunci trebuie să coborâm şi sub gerul iernii, sub covorul de zăpadă, la tainele ce se desfăşoară în sânul Pământului în toiul iernii, şi noi trebuie să trăim înlăuntrul nostru moartea şi ofilirea naturii de la începutul toamnei.

Dacă omul ar putea simţi înlăuntrul lui numai această ofilire, întocmai cum simte creşterea şi înmugurirea, el nu ar putea decât să moară – ca să zicem aşa – înlăuntrul lui, odată cu natura. Căci, devenind mai receptiv faţă de cele ce se urzesc tainic în natură, percepând în mod viu încolţirea, rodirea germinarea, omul trăieşte cu intensitate şi cele ce se petrec în natură odată cu sosirea toamnei. Dar ar fi insuportabil pentru om dacă el ar putea simţi toate acestea numai în natură, dacă ar dobândi o conştienţă naturală cu care să perceapă tainele toamnei şi iernii, întocmai cum dobândeşte această conştienţă pentru a percepe tainele primăverii şi verii. Atunci când se apropie tainele toamnei şi ale iernii, când se apropie perioada sărbătorilor mihaelice, omul trebuie să fie, într-adevăr, sensibil la fenomenele de ofilire, de stagnare, la moartea lumii de jos, dar el nu trebuie să se dăruiască – aşa cum face la apropierea miezului verii – acestei conştienţe naturale. Dimpotrivă, el trebuie să se dăruiască tocmai conştienţei de sine; în perioadele în care natura exterioară moare, el trebuie să opună conştienţei naturale puterea conştienţei de sine.

Şi atunci iată că în faţa noastră se iveşte din nou imaginea Arhanghelului Mihael. În momentul în care omul, sub influenţa antroposofiei, ajunge la o astfel de degustare a naturii, la o asemenea conştienţă naturală – care implică şi o conştienţă de sine –, în faţa lui se înalţă din nou, odată cu sosirea toamnei, imaginea lui Mihael cu balaurul; va apare astfel, în faţa omului, tot ceea ce simte el la apropierea toamnei, în legătură cu biruinţa conştienţei de sine asupra conştienţei naturale. Şi acest lucru se va întâmpla numai în cazul în care omul va fi în stare să trăiască nu numai o primăvară şi o vară lăuntrică, ci şi o toamnă şi o iarnă lăuntrică, chiar dacă acestea sunt aducătoare de moarte. Trăind în sine toamna şi iarna – anotimpurile morţii –, în faţa lui va apărea din nou, ca o impunătoare imaginaţiune, ca un îndemn adresat omului pentru o intensă activitate interioară, imaginea lui Mihael în luptă cu balaurul.

Pentru cel ce ajunge la această imagine, simţind-o înlăuntrul său, ea i se va revela prin ceva covârşitor. De data aceasta, după ce s-au scurs – începând cu Sânzienele – lunile iulie, august şi septembrie în care omul a realizat că a ieşit din sine transpunându-se în somnul treaz al comuniunii lăuntric-planetare, alături de fiinţele elementale ale Pământului, de data aceasta, dacă vieţuieşte această imagine, el va înţelege ce anume reprezintă ea în viaţa sa lăuntrică.

Ea reprezintă un proces lăuntric de ardere, pe care însă nu trebuie să ni-l imaginăm ca pe un proces exterior de ardere; căci toate acele

procese care există într-un anumit fel în exterior, se continuă şi în organismul uman, dar sub o altă formă.

Este adevărat deci că pe măsură ce omul trece de la un anotimp la altul, în organismul său au loc mereu noi procese. În perioada din toiul verii, există un proces de întreţesere lăuntrică cu ceea ce, în mod grosier materialist, este sugerat prin sulf. Sub influenţa Soarelui de vară, fiinţa fizico-eterică a omului trece printr-un proces de sulfurizare interioară. Ceea ce omul poartă în sine ca sulf material folositor corpului său, are o cu totul altă importanţă în miezul verii decât în perioada geroasă de iarnă sau a primăverii care îşi vesteşte sosirea. În timpul verii, elementul sulfuros din om se află într-un fel de proces de ardere. Şi este propriu evoluţiei naturii umane de-a lungul anotimpurilor faptul că, în miezul verii, acest proces Sulfur interior ajunge la o intensitate maximă. Materia din structura diferitelor fiinţe şi lucruri cuprinde, într-adevăr, şi alte taine la care nici nu visează ştiinţa materialistă.

Aşadar tot ceea ce este fizico-eteric în om este străbătut, în miezul verii, de focul sulfuros [Nota 2] lăuntric – pentru a folosi această expresie a lui Jakob Böhme. Acest proces poate rămâne în sfera inconştientului, el fiind foarte subtil şi intim. Dar oricât de subtil şi intim – şi deci imperceptibil pentru conştienţa obişnuită – ar fi acest proces, el are o importanţă covârşitoare – aşa cum se întâmplă totdeauna cu asemenea procese – pentru cele ce se petrec în Cosmos.

Acest proces de sulfurizare ce are loc în corpurile oamenilor în miezul verii, chiar dacă este subtil, delicat şi imperceptibil omului, are o imensă importanţă pentru evoluţia Cosmosului. Multe se petrec în Cosmos, când datorită sulfului, oamenii strălucesc în lăuntrul lor. De Sânziene, nu numai licuricii încep să lumineze, aşa cum o fac, pentru ochiul fizic al omului. De Sânziene, sufletul omului, privit de sus, de pe alte planete, devine luminos pentru ochiul eteric al altor fiinţe planetare, el devine o fiinţă care emană lumină. Iată deci ce este procesul de sulfurizare. În miezul verii, pentru fiinţele de pe alte planete, oamenii încep să emane lumină afară în spaţiul cosmic, exact cum de Sânziene strălucesc licuricii pe pajişti în lumina lor.

Dar acest lucru care este de o maiestuoasă frumuseţe pentru observaţia cosmică – căci lumina în care sunt învăluiţi oamenii în miezul verii, când strălucesc în afară spre Cosmos, este o splendidă lumină astrală – dă totodată ocazia forţelor ahrimanice să se apropie de om. Forţa ahrimanică este extrem de înrudită cu aceste substanţe ce sunt antrenate în procesul de sulfurizare care are loc în om. Deci în lumina Sânzienelor vedem pe de o parte cum oamenii strălucesc în afară, înspre Cosmos, în timp ce pe de altă parte, configuraţii de şarpe şi balaur, ale lui Ahriman, se furişează printre oamenii care strălucesc în Cosmos, în lumina astrală, şi încearcă să-i înlănţuie, să-i prindă în mrejele lor, să-i facă să coboare la o conştienţă de vis, la somnolenţă, la subconştienţă. Astfel, prin acest joc al iluziilor pe care îl joacă Ahriman cu oamenii ce strălucesc în lumina cosmică, aceşti oameni s-ar putea transforma într-un fel de fiinţe cosmice adormite, astfel încât în această stare de subconştienţă ei să poată cădea pradă forţelor ahrimanice. Toate acestea au importanţa lor pentru viaţa întregului Cosmos.

Iar dacă în perioada de apogeu a verii cad pe Pământ, în mari ploi meteoritice, substanţele dintr-o anumită constelaţie, dacă fierul cosmic cade pe Pământ, este tocmai pentru că acest fier meteoritic de origine cosmică, în care se află o extrem de mare forţă salvatoare, constituie arma zeilor împotriva lui Ahriman care vrea să se încolăcească, asemenea unui balaur, în jurul oamenilor care strălucesc în Cosmos. Forţa ce cade pe Pământ prin substanţele meteoritice, a fierului meteoritic, reprezintă acea forţă cosmică prin care zeii superiori caută să învingă forţele ahrimanice odată cu apropierea toamnei. Ceea ce se petrece astfel cu o maiestuoasă măreţie, ca fenomen spaţial afară în Cosmos, atunci când ploile de meteoriţi din luna august îşi întreţes radiaţiile în lumina astrală cu radiaţiile oamenilor, acest grandios proces exterior îşi are corespondentul său delicat, în aparenţă mic – dar numai ca întindere în spaţiu – în ceea ce se petrece în sângele uman. Acest sânge uman este într-adevăr bombardat, străbătut – dar nu în mod material, cum îşi reprezintă astăzi lucrurile ştiinţa materialistă – pretutindeni, sub impulsul spiritualului-sufletesc, de ceea ce radiază asupra sângelui sub formă de fier, de ceea ce se integrează sângelui ca fier care combate teama, frica, ura. Procesele care au loc în om, în fiecare celulă sanguină, atunci când i se integrează fierul, sunt – deşi în proporţii infinit mai mici – absolut identice cu ceea ce se petrece atunci când piatra meteoritică străbate aerul spre noi, luminând şi strălucind. Efectele meteoritice din lăuntrul omului constau în aceste impregnări cu fier, care au loc în sânge, pentru eliberarea lui de orice teamă. Căci eliberarea de teamă şi de groază, sunt procese care au loc prin această impregnare cu fier.

Şi asemenea faptelor întreprinse de zei pentru a răspândi radiaţiile fierului în atmosfera încărcată de teama care atinge o maximă intensitate la apropierea toamnei – către sfârşitul verii –, asemenea lupei pe care o duc zeii, cu pietrele lor meteoritice, împotriva spiritului care ar vrea, prin fiinţa lui de şarpe, să răspândească groaza pe tot întinsul Pământului, acelaşi fapt se petrece şi în interiorul omului, prin impregnarea sângelui cu fier. Toate aceste lucruri pot fi înţelese numai dacă pe de o parte se ajunge la sesizarea sensului lor spiritual lăuntric, şi dacă pe de altă parte se recunoaşte legătura dintre ceea ce reprezintă procesul de formare a sulfului în om, formare a fierului în om, şi ceea ce se petrece în Cosmos.

Cel care, privind spre Cosmos, vede o stea căzătoare străbătând spaţiul, îşi poate spune, plin de veneraţie faţă de zei: Ceea ce se petrece afară, în depărtările spaţiale, se petrece necontenit, pe un plan mărunt, şi în mine; aceste stele căzătoare apar atunci când în fiecare globulă a sângelui meu are loc procesul de formare a fierului; viaţa din mine este plină de stele căzătoare, plină de minuscule stele căzătoare. Iar acest proces lăuntric de bombardare cu stele căzătoare, care reprezintă de fapt viaţa sângelui – văzută dintr-un alt punct de vedere –, această cădere lăuntrică de meteoriţi dobândeşte o importanţă deosebită la apropierea toamnei, atunci când procesul sulf îşi atinge apogeul. În perioada în care omul străluceşte în felul pe care l-am descris, devenind asemenea unui licurici, în această perioadă există şi o forţă opusă prin care, înlăuntrul său, se rotesc şi radiază în toate sensurile milioane şi milioane de meteoriţi sanguini.

Aceasta este legătura omului lăuntric cu Cosmosul. Astfel putem vedea cum, mai ales în apropierea toamnei, are loc un puternic proces de emanaţie a sulfului, a elementului Sulfur, dinspre întregul sistem nervos care străbate corpul, către creier. Putem vedea cum, odată cu apropierea toamnei, omul întreg străluceşte – ca să zicem aşa – sulfurescent, asemenea unei fantome.

Or, în această atmosferă galben-albăstruie, impregnată de sulf, îşi amestecă radiaţiile meteoriţii care există în viaţa sanguină. Aceasta constituie o a doua fantomă. În timp ce fantoma sulfului se îndreaptă, asemenea norilor călători, din partea de jos a omului către cap, în acelaşi timp radiază dinspre cap, ca nişte meteoriţi, formaţiunile fierului, revărsându-se în existenţa vie a sângelui.

Astfel arată omul în preajma sărbătorilor Arhanghelului Mihael. Şi el trebuie să înveţe să folosească în conştienţa sa forţa meteoritică ce există în sângele său. El trebuie să înveţe să sărbătorească perioada mihaelică, tocmai prin transformarea sărbătorii Arhanghelului Mihael într-o sărbătoare a eliberării de teamă, a curajului, într-o sărbătoare a iniţiativei lăuntrice, a puterii lăuntrice, făcând din perioada mihaelică o sărbătoare a trezirii conştienţei de sine, eliberată de egoism.

Întocmai cum la Crăciun sărbătorim naşterea Mântuitorului, la Paşte moartea şi învierea Mântuitorului, întocmai cum la Sânziene se sărbătoreşte revărsarea cosmică a sufletelor omeneşti către depărtările cosmice, tot astfel în perioada mihaelică trebuie să sărbătorim – dacă vrem să înţelegem cu adevărat sărbătoarea Arhanghelului Mihael – ceea ce trăieşte în mod spiritual înlăuntrul omului, în procesele de sulfurizare şi meteorizare; acest ultim proces trebuie să stea, în întreaga lui semnificaţie spiritual-sufletească, în faţa conştienţei umane mai ales în perioada mihaelică, astfel încât omul să-şi poată spune: Tu preiei comanda acestui proces – care ar avea loc altfel fără participarea

ta conştientă, numai ca un proces natural – dacă, întocmai cum de Crăciun te pleci cu recunoştinţă naşterii Mântuitorului, întocmai cum perioada de Paşti o trăieşti într-o profundă cutremurare lăuntric-sufletească, acum, cu ocazia acestei sărbători a toamnei, a Arhanghelului Mihael, reuşeşti să simţi cum se dezvoltă în tine tot ceea ce trebuie să lupte în tine împotriva comodităţii, a fricii, în sensul creşterii iniţiativei lăuntrice, a unei voinţe libere, puternice şi îndrăzneţe. O sărbătoare a voinţei fortificate, iată ce trebuie să reprezinte pentru noi perioada mihaelică. Şi numai atunci când cunoaşterea naturii se va uni astfel cu veritabila, spirituala conştienţă de sine a omului, numai atunci sărbătoarea Arhanghelului Mihael îşi va dobândi coloritul corespunzător, nuanţa adecvată.

Iată pentru ce este într-adevăr necesară o reînnoire a întregii structuri sufleteşti, înainte ca oamenii să ajungă la concluzia că trebuie să dea importanţa cuvenită sărbătorii Arhanghelului Mihael. Căci sărbătoarea Arhanghelului Mihael are tocmai menirea de a celebra această reînviere a întregii structuri sufleteşti. Dacă sărbătoarea lui Mihael va fi instituită cu seriozitate, ea va deveni nu o sărbătoare celebrată în mod exterior, asemenea altor sărbători convenţionale, ci o sărbătoare care va înnoi întregul om lăuntric.

Şi astfel, din tot ceea ce am descris până aici, se înalţă iarăşi imaginea-Simbol a lui Mihael cu balaurul. Dar această imagine a lui Mihael în luptă cu balaurul, pare că se desprinde din întregul Cosmos; balaurul însuşi se conturează în faţa noastră, plăsmuindu-şi trupul din radiaţiile galben-albăstrui de sulf. Vedem licărind în zare, strălucind, figura ce se plăsmuieşte asemenea norilor, din aburi de sulf, a balaurului deasupra căruia se înalţă şi îşi arată sabia Mihael.

Dar noi îl reprezentăm corect, îl descriem şi pictăm corect numai dacă facem ca atmosfera în care Mihael îşi desfăşoară măreţia şi forţa împotriva balaurului, dacă facem ca acest spaţiu să nu fie umplut de nişte nori oarecare, ci de stele căzătoare pline de fier, din meteoriţi care prind contur prin puterea ce se revarsă din inima lui Mihael, şi contopindu-se formează sabia de fier a lui Mihael, sabie făurită din fierul meteoritic, sabie cu care învinge balaurul.

Dacă înţelegem procesele care au loc în Cosmos şi în om, atunci Cosmosul cu forţele lui pictează, atunci nu mai aşternem noi o culoare sau alta, după cum ne vin la îndemână, ci pictăm în armonie cu puterile divine acea lume care-şi dezvăluie în faţa noastră esenţa, pictăm însăşi esenţa luptei lui Mihael cu balaurul, aşa cum ne apare ea. O putem picta ca pe o reînviere a vechilor simboluri, inspirându-ne din contemplarea nemijlocită a Cosmosului. Astfel, omul va zugrăvi ceea ce este, nu ceea ce îşi reprezintă astăzi anumiţi visători în legătură cu imaginea lui Mihael luptând cu balaurul. Numai atunci va înţelege omul în mod real lucrurile, dacă îşi va armoniza în acelaşi timp cugetul, simţirea şi voinţa cu anotimpul toamnei din cadrul ciclului anual. Şi atunci, la începutul toamnei, la sărbătoarea Arhanghelului Mihael, imaginea lui Mihael în luptă cu balaurul va sta în faţa oamenilor ca un simbol a ceea ce trebuie să acţioneze în om, în epoca noastră, ca puternic îndemn, cu puternică forţă propulsoare. Şi atunci, omenirea va înţelege că acest simbol ne atrage atenţia asupra unui lucru care exprimă în mod simptomatic întreaga soartă, sau chiar întregul tragism al epocii noastre.

În decursul ultimelor trei-patru secole, oamenii au născocit o extraordinară ştiinţă despre natură, ştiinţă care acţionează pe tărâmul vieţii materiale creând o vastă şi grandioasă tehnică. Noi am văzut cum s-a dezvoltat această tehnică în ultimele trei-patru secole, mai ales prin utilizarea pe care a dat-o celei mai răspândite substanţe de pe Pământ. Am învăţat să făurim aproape tot ceea ce este mai important şi mai valoros în toată producţia epocii materialiste, din fierul existent în Pământ. Privim locomotivele noastre, interiorul întreprinderilor noastre industriale, descoperim pretutindeni că această întreagă cultură materială este clădită pe baza fierului, pe baza oţelului care nu este altceva decât fier sub altă înfăţişare. Or, scopul în care a fost folosit fierul trădează în mod semnificativ faptul că întreaga noastră concepţie despre lume, întreaga noastră viaţă a fost concepută pe o bază materială, că necontenit, chiar şi acum, vrem să o făurim din materie.

Dar această tendinţă îl trage pe om în jos. El poate fi salvat de urmările ei numai dacă va începe tocmai de aici, de pe acest tărâm, cu spiritualizarea, dacă cele ce se petrec în atmosferă îl vor îndrepta către spiritualizare, dacă va fi hotărât să-şi întoarcă privirile de la fierul care este transformat prin uzine în locomotive, către fierul meteoritic ce vine de sus, către fierul ce cade din Cosmos pe Pământ, fier care este materialul exterior al elementului din care se făureşte puterea mihaelică. Omul trebuie să ajungă să desluşească acest important mesaj: Aici pe Pământ, în era materialismului, tu ai folosit fierul după cum te-a învăţat însăşi concepţia ta materialistă. Dar, întocmai cum trebuie să-ţi transformi această concepţie materialistă prin dezvoltarea în continuare a ştiinţelor naturii în ştiinţă spirituală, tot astfel tu însuţi trebuie să treci de la ceea ce a însemnat fierul pentru tine, la contemplarea fierului meteoritic, fierul săbiei lui Mihael. Şi astfel salvarea îţi va veni numai din cele ce vei face în această situaţie. Iar aceasta, dragii mei, este cuprinsă în maxima:

O, omule,
Îl modelezi spre a te sluji,
Îl faci să-şi reveleze virtuţile materiale
În multe din lucrările tale.
Dar îţi va aduce vindecare
Numai când ţi se va revela
Puterea sublimă a spiritului său.

Înalta putere mihaelică, cu acea sabie care se făureşte de la sine în spaţiul cosmic prin conglomerarea fierului meteoritic, îi va dărui omului – dacă în cadrul culturii materialiste el va fi în stare să spiritualizeze forţa fierului, transformând-o în puterea fierului mihaelic – în opoziţie cu simpla conştienţă naturală, conştienţa de sine.

Aţi văzut deci că această maximă, înscrisă în lumina astrală, conţine cel mai important imperativ al epocii noastre, imperativul mihaelic.

Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

A DOUA CONFERINŢĂ

IMAGINAŢIUNEA CRĂCIUNULUI

Dornach, 6 octombrie 1923

Ieri am adus în faţa sufletelor noastre imaginea lui Mihael în luptă cu balaurul, aşa cum rezultă ea din înţelegerea lăuntrică a ciclului anual. Şi de fapt arta nu poate fi altceva decât o oglindire a ceea ce simte omul în legătură cu Cosmosul. Bineînţeles că acest lucru se poate realiza de pe diferite niveluri, din diferite perspective; dar în ultimă analiză, operă de artă poate fi numită doar aceea care reprezintă într-adevăr pentru om ceva care este în stare să trezească în simţirea lui impresia că, sub influenţa artei, sufletul lui se poate deschide tainelor Universului.

Ei bine, azi ne propunem să urmărim în continuare ciclul anual, în acelaşi spirit în care am făcut-o ieri pentru ca aceste consideraţii să fi putut culmina în descrierea imaginii Arhanghelului Mihael în luptă cu balaurul.

Din cele spuse până acum, ştim că la apropierea toamnei are loc un fel de inspiraţie a Pământului, un fel de inspiraţie spirituală, că acesta sustrage în sine fiinţele elementale care în miezul verii ieşiseră afară; acestea îşi reiau drumul înapoi în preajma sărbătorii Arhanghelului Mihael, cufundându-se tot mai adânc şi ajungând în miezul iernii să fie cel mai intim mod unite cu Pământul.

Ei bine, toate acestea trebuie să ne ducă la concluzia că tocmai în perioada de iarnă, Pământul este cel mai mult el însuşi. El a aspirat din Cosmos tot ceea ce în perioada de vară a lăsat să iasă în exterior ca spiritual al său. Aşadar în miezul iernii, Pământul este cel mai mult Pământ; acum avem de-a face propriu-zis cu fiinţa sa. Pentru a ne crea o bază în vederea viitoarelor expuneri, va trebui să cercetăm acum fiinţa Pământului aşa cum este ea în anotimpul de iarnă, neavând voie să uităm totuşi că, atunci când pentru o emisferă a Pământului este iarnă, pentru cealaltă este vară. Trebuie să aveţi mereu în vedere, în fundal, această realitate. În cazul de faţă noi ne reprezentăm o parte a Pământului unde tocmai acum se apropie miezul iernii. Acum Pământul îşi desfăşoară ceea ce este – în cel mai adânc sens – propria sa fiinţă, care îl face într-adevăr să fie Pământ.

Să ne îndreptăm cu atenţie privirea către acest Pământ. El este acel sâmbure terestru solid, care la prima vedere lasă să-i fie văzută în afară numai suprafaţa. Dar acest sâmbure solid de pământ este, în cea mai mare parte, acoperit la exterior de hidrosferă, de masa de apă a Pământului. De fapt, continentele plutesc oarecum în această masă de apă. Şi noi ne putem chiar imagina această masă de apă extinzându-se şi mai departe în atmosferă, căci atmosfera este întotdeauna plină de elementul lichid, element care, fireşte, este mult mai subtil decât apa mării şi a râurilor; dar înălţându-ne de la apa mării în atmosferă, nu vom găsi, de fapt, nici o linie precisă de demarcaţie. Aşa că, desenând schematic Pământul, aşa cum este el de fapt, trebuie să-l desenăm astfel: Avem în mijloc acest sâmbure solid de pământ (vezi fig. 1 /planşa I/, verde). În jurul acestui sâmbure solid există zona lichidă (albastru). Fireşte, acum ar trebui să reprezint continentele, aşa cum ies ele la suprafaţa apei, şi aşa mai departe. Toate acestea sunt desenate în mod schematic, căci proeminenţele nu trebuie să creeze o altă impresie decât, să zicem, protuberanţele unei portocale. De jur-împrejur, trebuie să desenez acum ceea ce am indicat drept hidrosferă, masa de apă din atmosferă. Să privim puţin această formaţiune (albastru) şi să ne punem întrebarea: Ce este ea de fapt? Această formaţiune nu s-a constituit independent, ci ea este apa care există peste tot în Cosmos. Formaţiunea pe care o vedem aici s-a născut din întregul Cosmos, şi numai datorită faptului că acest Cosmos apare din toate părţile ca o sferă, datorită acestui fapt şi masa atmosferică ce se îndreaptă în sus, ne apare rotundă, sferică.

Dar acest lucru exercită puternice influenţe asupra întregului Pământ. Aşa că, dacă am privi Pământul de pe o planetă îndepărtată, acesta ni s-ar înfăţişa – să zicem – ca o mare picătură de apă în Cosmos, cu tot felul de proeminenţe pe el – continentele – care ar fi oarecum de o altă culoare; totuşi el ne-ar apărea ca o mare picătură de apă în Cosmos.

Vrem să privim acum întreagă această situaţie dintr-un punct de vedere cosmic. Ce este la urma urmei acest strop care se roteşte prin spaţiu, sub forma unei picături de apă? Este ceva a cărui formă de strop este cauzată de întreaga înlănţuire a fenomenelor cosmice. Aflăm ce este de fapt acest strop numai printr-o cercetare spiritual-ştiinţifică, atingând treptele imaginaţiei şi ale inspiraţiei. El nu este altceva decât un uriaş strop de mercur; într-adevăr, el este un uriaş strop de mercur, numai că aici substanţa numită mercur apare extraordinar de diluată.

Faptul că un asemenea grad de diluţie este posibil a demonstrat-o deja cu exactitate lucrarea doamnei doctor Kolisko [Nota 3]. Căci chiar în Institutul nostru biologic din Stuttgart s-a încercat, pentru prima oară, să se dea acestei afirmaţii o fundamentare exactă. Aici a devenit posibil să se obţină diluţii de unu la un trilion, pentru unele substanţe, şi s-a reuşit să se constate în mod practic, cu precizie, efectele unor substanţe ajunse la un asemenea grad de rarefiere. Aşadar, ceea ce până acum n-a putut fi decât o presupunere din domeniul homeopatiei în legătură cu efectele diferitelor substanţe, a fost acum într-adevăr înălţat la rangul unei ştiinţe exacte. Căci curbele desenate acolo nu ne mai permit să ne îndoim de faptul că cele mai mici particule îşi exercită influenţele în mod ritmic. Nu vreau să intru mai mult în aceste detalii, deoarece lucrarea a fost deja publicată şi aceste lucruri pot fi verificate astăzi peste tot. Am vrut doar să amintesc aici acest lucru pentru a arăta că şi în cazul fenomenelor materiale trebuie să ţinem seama de nişte diluţii extraordinar de mari, care prezintă anumite efecte.

Într-adevăr avem aici de-a face cu ceva despre care putem spune: Dacă gustăm substanţa de care ne ocupăm, în cantitate mică, zicem că e apă. Noi folosim această apă, scoţând-o cu vasele noastre din râu sau din izvor; dar nu există nicăieri apă care să fie compusă numai din oxigen şi hidrogen. Ar fi o aberaţie să se creadă că există apă compusă numai din oxigen şi hidrogen. Bineînţeles că este foarte uşor de crezut că apele feruginoase sau alte feluri de ape minerale conţin şi altceva. Dar apă care să fie compusă numai din oxigen şi hidrogen nu există, aceasta este doar o exprimare aproximativă. Orice apă am întâlni, ea conţine întotdeauna şi alte substanţe. În principiu, întreaga

masă acvatică a Pământului este mercur, din punct de vedere cosmic. Numim apă numai acele mici cantităţi pe care le avem noi. Pentru Cosmos această apă nu e apă, ci mercur.

Aşa că putem spune: În general, atunci când ne referim la hidrosferă, la apă, avem de-a face, din punct de vedere cosmic, cu mercur. Bineînţeles că în această picătură de mercur sunt înglobate toate substanţele metalice, tot ceea ce este solid, într-un cuvânt – ca să zicem aşa – pământ. Acestea reprezintă ceea ce apare ca masă solidă a Pământului. Ele au tendinţa de a lua formele lor specifice, proprii. Aşa că dacă privim toată această formaţiune, trebuie să ne gândim la forma generală de sferă a mercurului; mercurul metalic obişnuit este – aş zice – numai simbolul pe care natura a voit să-l creeze, pentru ceea ce este mercurul de fapt. În această sferă este înglobat ceea ce capătă forme proprii, specifice, în cele mai variate şi mai distincte moduri: formele de cristalizare ale metalelor. Aşa că putem spune: Avem în faţa noastră această formaţiune – pământ, apă, aer – şi ea are tendinţa de a lua forma despre care v-am vorbit: în interior, forme cristalizate, diferenţiate, individuale, iar în exterior o formă sferică (vezi figura 1 /planşa I/).

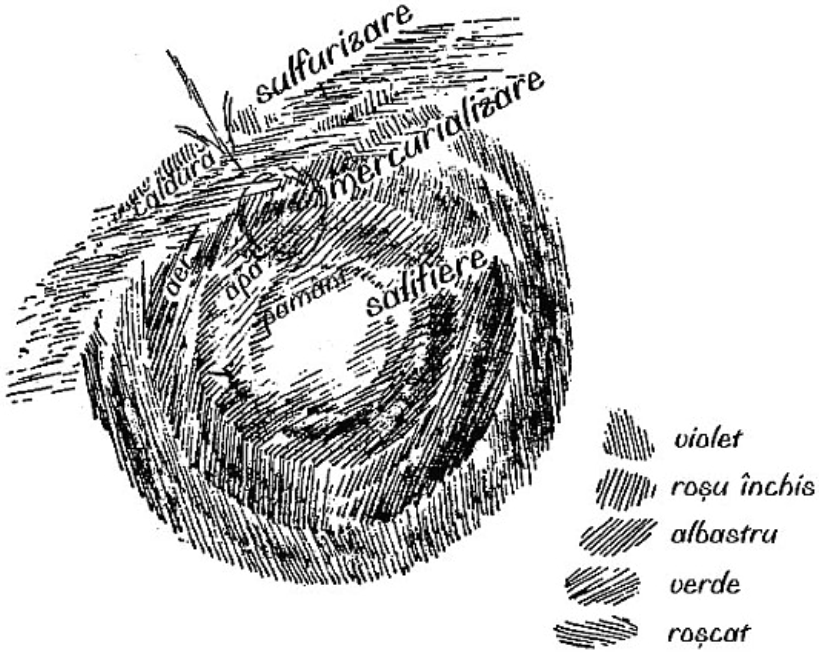

Figura 1

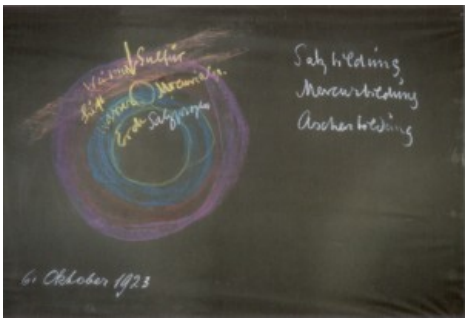

Planşa I

[măreşte imaginea]

Referindu-ne acum la aer (roşu închis), aşa cum înconjoară el ca atmosferă Pământul, nici de această dată nu putem vorbi despre un aer în stare pură, întrucât acest aer are mereu tendinţa de a-şi asimila căldura, într-o măsură mai mare sau mai mică. El este impregnat de căldură (violet). Trebuie să luăm deci în consideraţie un al patrulea element: căldura care se acumulează în aer.

Ei bine, această căldură care vine de sus, din Cosmos, şi impregnează aerul, este cea care aduce în mod special, cea care face posibil procesul de sulfurizare, procesul Sulfur. Am mai putea spune la fel de bine: Procesul Sulfur este provocat din Cosmos. Procesului Sulfur i se alătură procesul Mercur, aşa cum vi l-am prezentat pentru elementele apă-aer. Aer – căldură : proces Sulfur, apă – aer: proces Mercur.

Dacă ne apropiem acum şi mai mult de Pământ, dacă ne îndreptăm spre interiorul lui, observăm în el procesul de formare a acizilor, deci procesul de formare a sărurilor, căci pe baza acizilor se formează sărurile. Deci dacă ne îndreptăm privirile către Cosmos, vedem acolo procesul sulfuric, procesul Sulfur. Şi dacă privim această tendinţă a Pământului de a lua forma unei picături cosmice, privim de fapt în intimitatea procesului Mercur. Apoi, dacă ne îndreptăm privirile în jos, spre solul Pământului care primăvara face să iasă spre noi toată acea viaţă care creşte, încolţeşte, înmugureşte, noi vedem de fapt procesul de formare al sărurilor.

Acest proces de formare a sărurilor are de fapt cea mai mare importanţă pentru viaţa ce încolţeşte, înmugureşte; căci în momentul în care se formează din germeni rădăcinile plantelor, dezvoltarea lor depinde întru totul de raportul procesului de formare a sărurilor din sol. Sărurile pe care solul le conţine, săruri în cea mai largă accepţiune a cuvântului, zăcămintele subsolului sunt cele care impregnează rădăcinile cu substanţe, care fac de fapt ca rădăcina să devină rădăcină, adică baza pământească a oricărei plante.

Deci, îndreptându-ne către Pământ, avem procesul de formare a sărurilor. Acesta este de fapt ceea ce – ca să zicem aşa – face Pământul din sine însuşi în miezul iernii; vara, de exemplu, toate sunt amestecate. Aerul este străbătut de procese sulfurice, căci fulgerul sau tunetul ţin tot de procesul sulfurizării; acesta coboară şi mai mult, şi din această cauză tot ceea ce merge în pas cu anotimpurile suferă efectele procesului de sulfurizare. Apoi, în perioada mihaelică, apare procesul prin care fierul restrânge tot mai mult efectele acestui proces de sulfurizare, după cum am arătat ieri. În timpul verii în atmosferă mai este amestecat şi procesul de formare a sărurilor, căci plantele crescând, dezvoltându-se, duc sărurile prin frunzele şi florile lor, până sus în seminţe. Bineînţeles că găsim aceste săruri în cele mai diferite organe; apoi ele se eterizează, se depun în uleiurile eterice, apropiindu-se astfel de procesul de sulfurizare. Or, plantele fiind cele care duc sărurile în sus, esenţa lor se revarsă şi ea în afară, devine esenţă a atmosferei.

Astfel, în perioada miezului de vară se constituie un amestec din elementul mercuric – care de fapt există mereu în Pământ –, elementul sulfuric şi săruri. De fapt, când stăm pe Pământ în miezul verii, capul nostru este scăldat într-un amestec de Sulfur, Mercur şi sare, în timp ce la începutul miezului de iarnă fiecare din aceste principii – sarea, mercurul, sulful – îşi reiau starea lor proprie. Aceasta înseamnă că sărurile s-au retras în lăuntrul Pământului; că, în hidrosferă, în elementul lichid pătrunde tendinţa de a lua o formă regulată de sferă, tendinţa de a crea, oarecum, şi prin covorul de zăpadă sferic, sau numai parţial sferic, un semn exterior al rotunjirii, al formei sferice pe care o ia elementul lichid. Procesul de sulfurizare dă înapoi – ca să zicem aşa –, astfel că în această perioadă nu este necesar să ţinem neapărat seamă de acest proces sulfuric, el putând fi acum neglijat. Dar în locul procesului de sulfurizare, în miezul iernii se petrece altceva.

Plantele, care s-au tot dezvoltat din primăvară până în toamnă, s-au ascuns acum în seminţe. Ce este de fapt procesul de formare al seminţelor? În perioada în care plantele îşi retrag viaţa în seminţe, afară în natură se petrece un proces pe care noi – aş zice că într-un mod stângaci uman – îl continuăm atunci când pregătim plantele pentru a ne hrăni cu ele: coacem plantele. Ei bine, această urcare până în floare, acest proces de creare a seminţei este o coacere naturală, este drumul pe care îl face planta pentru a ieşi în întâmpinarea procesului de sulfurizare. Ele sunt cel mai puternic sulfurizate – ca să zicem aşa – în perioada în care vara a ajuns la punctul său culminant. Iar când se apropie toamna, aceste arderi încetează.

Bineînţeles că în lumea organică totul este diferit de cele ce ni se înfăţişează afară în procesele brute anorganice; dar ceea ce rezultă dintr-o ardere, de orice natură ar fi ea, este cenuşă. Şi astfel, la ceea ce a rezultat, pe o cale total diferită, din procesul de formare a sării, proces stimulat – ca să zicem aşa – din interiorul Pământului, se adaugă ceea ce a căzut pe solul pământesc din fiecare plantă în urma fecundării plantelor, a înfloririi lor, în urma acestui proces de coacere, a acestei arderi. Aceste lucruri au un rol important, rol care de obicei nu este luat în seamă. Ceea ce se petrece în soba noastră, adică faptul că în ea se formează cenuşa, joacă un mare rol pe Pământ, în cadrul ritmului anual. Căci în orice proces de formare a seminţei, care în ultimă instanţă este o ardere, sămânţa, ca cenuşă rezultată din ardere, cade necontenit în sol şi, începând cu luna octombrie, Pământul este de fapt impregnat cu cenuşă.

Aşa că, dacă cercetăm Pământul în miezul iernii, observăm tendinţa lăuntrică de formare a sării. În acelaşi timp avem, în forma lui determinată, caracteristică, procesul de formare a mercurului; şi, în timp ce în perioada miezului de vară trebuie să ţinem seama de Cosmosul extrapământesc – de care este legat procesul de sulfurizare, acum avem de-a face cu procesul de formare a cenuşii.

Ceea ce atinge, ca să zicem aşa, punctul său culminant în perioada Crăciunului, se pregăteşte de fapt încă din perioada sărbătorii Mihaelice. Pământul se consolidează tot mai mult în sensul de a deveni în perioada miezului iernii, un corp cosmic desfăşurând procesul de formare a mercurului, sării şi cenuşii. Ce reprezintă acestea pentru Cosmos?

Ei bine, dragii mei prieteni, dacă un purice ar fi vreodată anatomist şi ar studia un os, în faţa lui s-ar afla o infimă parte din acel os, pentru că el însuşi este mic, pentru că el ar cerceta osul din perspectiva lui de purice. Şi atunci puricele ar constata că în os are de-a face cu fosfat de calciu în stare amorfă, că are de-a face cu carbonat de calciu, şi aşa mai departe. Dar puricele devenit anatomist nu şi-ar da seama că aceasta este doar o mică parte dintr-un schelet. El ştie de fapt să sară încoace şi încolo, dar dacă ar studia acea parte mică din os el s-ar limita numai şi numai la ceea ce a aflat din cercetarea respectivei bucăţele de os. Nici omului geolog sau mineralog nu i-ar folosi la nimic să poată sări de ici-colo ca un mare purice al Pământului, căci el ar face tot ceea ce face de obicei la scară redusă, atunci când cercetează masa muntoasă a Pământului care reprezintă, în totalitatea ei, un sistem osos. Aşadar puricele n-ar descrie sistemul osos, ci ar desprinde cu ciocanul său o mică parte din el. Să zicem că ar desprinde cu micul său ciocan puricesc, o bucăţică din claviculă. Nici carbonatul de calciu, nici fosfatul de calciu din această bucăţică nu i-ar spune că este vorba despre o claviculă, şi cu atât mai puţin că ea ţine de marele sistem osos al unui corp. El nu ar fi făcut altceva decât că ar fi desprins cu micul său ciocan o bucăţică pe care a descris-o apoi din perspectiva lui de purice, întocmai cum descrie omul Pământul, de exemplu, când desprinde din muntele Dornach o bucăţică de calcar de Jura. Apoi el va analiza această bucată iar descrierea lui va fi preluată de mineralogie, geologie şi aşa mai departe. Este vorba – e drept, la o scară mai mare – de aceeaşi perspectivă de purice.

Bineînţeles că procedând astfel nu vom putea ajunge la adevăr; este într-adevăr esenţial să ne dăm seama că Pământul nostru este un organism unitar, şi că în perioada miezului de iarnă este cel mai consolidat în ceea ce priveşte structura lui de sare, mercur şi cenuşă.

Şi ce înseamnă acest lucru pentru organismul Pământului, luat în ansamblul lui, dacă ne însuşim punctul de vedere cosmic, nu al puricelui? Ei bine, vedeţi dumneavoastră, tot ceea ce constituie, în cel mai larg sens al cuvântului, formare de săruri, depunerea lor sub formă fizică – aşa cum se poate depune, să zicem, în mici vase, sarea de bucătărie dizolvată în apă –, toate aceste procese (n-aş vrea să mă refer acum la vreun proces chimic, cu toate că nici din acesta n-ar rezulta altceva) au însuşirea de a fi, sub o anumită formă, permeabile pentru spiritual. Acolo unde este sare, spiritualul poate, ca să zicem aşa, pătrunde liber. Aşa că, datorită faptului că în perioada miezului de iarnă formaţiunile de sare ale Pământului se consolidează, fiinţele elementale care se unesc, se leagă cu Pământul, au pe de o parte un adăpost „agreabil” în lăuntrul Pământului, iar pe de altă parte, şi alte elemente spirituale sunt atrase din Cosmos şi pot sălăşlui, ca să zicem aşa, în această crustă de sare care se află chiar sub scoarţa Pământului. Or, în această crustă de sare care se află imediat sub suprafaţa Pământului, încep să-şi desfăşoare o activitate deosebit de intensă forţele lunare, acel rest al forţelor lunare – despre care v-am vorbit adesea în cursul acestor expuneri – care au rămas aici după ce Luna s-a detaşat de Pământ.

Aceste formaţiuni devin deosebit de active în lăuntrul Pământului datorită faptului că solul conţine sare. Astfel, imediat sub suprafaţa Pământului avem substanţele ce se depun în formaţiuni solide sub covorul de zăpadă care tinde să ia forma mercurului; avem materia pământească, sare impregnată de spiritualitate. În anotimpul de iarnă Pământul devine într-adevăr spiritual datorită conţinutului său de sare, care se consolidează acum în mod deosebit.

Apa, cu alte cuvinte mercurul cosmic, capătă tendinţa lăuntrică de a se rotunji ca o sferă; întreaga masă de apă are această tendinţă de a lua forma unei sfere. Şi, datorită acestui fapt, Pământul are capacitatea, în perioada miezului de iarnă, nu numai de a cristaliza sarea în formaţiuni încremenite, impregnând cu spirit aceste formaţiuni, ci şi de a însufleţi această materie impregnată de spirit de a-i da viaţă. În perioada miezului de iarnă întreaga scoarţă a Pământului se trezeşte la viaţă. Datorită principiului mercuric, există peste tot tendinţa trezirii la viaţă, în principiul spiritual şi în cel salin. În timpul iernii Pământul dobândeşte, în straturile de sub scoarţa lui, forţe imense de a dezvolta viaţă sub suprafaţa lui.

Numai că această viaţă ar vrea să devină viaţă lunară căci, după cum am mai spus, aici acţionează cu precădere forţele lunare. Or, datorită faptului că cenuşa seminţelor a căzut pe Pământ – astfel încât tot ceea ce am descris acum este impregnat cu cenuşă – în toată această combinaţie se află acel ceva care dirijează, în ceea ce priveşte Pământul, întreg acest proces.

În cadrul procesului Sulfur, planta a tins mereu spre înălţimi; în urma acestui proces Sulfur a rezultat cenuşa care s-a depus în cele din urmă pe Pământ. Ea este ceea ce planta aduce iarăşi Pământului, după ce a năzuit spre înălţimi, spre spiritualul-eteric. Aşa că în perioada miezului de iarnă scoarţa Pământului prezintă tendinţa de a-şi asimila cât mai mult spirit, de a se umple de viaţă, dar şi tendinţa de a transpune elementul lunar în elementul pământesc. În acest fel, resturile pământeşti, cenuşa care s-a depus obligă Luna să dezvolte viaţa,

dar nu pe cale lunară, ci pe cale pământească.

Să trecem acum de la cele pe care le-am cercetat în legătură cu scoarţa Pământului, la cele ce se află în jurul Pământului, la atmosferă. În orice anotimp, şi în special în perioada miezului de iarnă, este de o mare importanţă faptul că Soarele impregnează acest aer cu radiaţiile sale, cu lumina sa; dar de această dată nu ne vom opri asupra luminii, ci asupra faptului că Soarele impregnează aerul cu radiaţiile sale.

Vedeţi dumneavoastră, de fapt ştiinţa cercetează toate aceste lucruri, dar în mod izolat, nu aşa cum se prezintă ele în realitate. Aerul conţine – spune ea – oxigen, azot şi bioxid de carbon, precum şi alte elemente. În realitate însă, nu aşa stau lucrurile; căci aerul nu este compus numai din oxigen, azot şi bioxid de carbon, ci el este străbătut continuu şi de radiaţii solare. Acesta este un fapt real: întotdeauna în timpul zilei aerul poartă în sine influenţele solare. Deci aerul este purtătorul influenţelor solare. Ce semnificaţie are acest lucru? Aceasta arată că ceva ce există acolo sus, are necontenit tendinţa de a fi smuls Pământului. Dacă substanţele despre care am spus că se nasc prin procesele formării de sare, de Mercur şi de cenuşă s-ar naşte numai prin forţe proprii, n-ar exista decât substanţe de natură pământească. Or, datorită faptului că tot ceea ce are tendinţa de a se desprinde de Pământ este întâmpinat, acolo sus, de acţiunea atmosferico-solară, acest proces pământesc este transformat luând o formă cosmică. Se ia Pământului puterea de a acţiona numai el singur pe tărâmul spiritului, pe tărâmul vieţii. Soarele îşi trimite influenţele asupra a ceea ce tinde prin dezvoltarea sa către înălţimi. Astfel, constatăm prin observaţia spirituală că, pe o anumită suprafaţă de pe întinsul Pământului (vezi fig. 1), este mereu prezentă o tendinţă specială. Tot ceea ce este pe Pământul însuşi are de fapt tendinţa de a lua forma de sferă (roşu închis); aici sus, acţionează necontenit tendinţa ca sfera să ia forma unei suprafeţe plane (roşcat). Bineînţeles că această tendinţă este înfrântă, Pământul luându-şi din nou forma de sferă; dar nu e mai puţin adevărat că ceea ce există acolo sus are necontenit tendinţa de a deveni o suprafaţă plană. De fapt, ceea ce există acolo sus ar vrea să dezmembreze Pământul, să-i smulgă forma de sferă, pentru ca totul să devină o suprafaţă cosmică plană.

Dacă s-ar putea întâmpla aşa ceva, influenţele pământeşti ar dispărea până la urmă cu totul, iar acolo sus ar exista mai curând un fel de aer, asupra căruia s-ar exercita acţiunea stelelor. Acest lucru este exprimat pregnant în alcătuirea fiinţei umane. Ce anume există în fiinţa noastră umană, din ceea ce există sus ca atmosferă purtătoare a influenţelor solare? Ceea ce respirăm; iar atunci când, prin inspiraţie, acest ceva intră în trupul nostru, influenţa solară se extinde oarecum total – chiar şi în partea de jos – dar în mod special în partea de sus a corpului. Corpul nostru este în permanenţă sustras influenţelor Pământului. Numai datorită acestui fapt capul nostru ajunge în situaţia de a lua parte la viaţa întregului Cosmos. De fapt capul nostru ar vrea necontenit să se alăture acestui proces de formare a suprafeţei plane. Dacă acest cap al nostru – vorbesc de cel din perioada de iarnă – ar fi influenţat numai de către procesele pământeşti, întreaga noastră viaţă de gândire ar fi alta. Căci am avea atunci sentimentul că toate gândurilor vor să devină rotunde. Însă ele nu devin rotunde, ci au o anumită fluiditate, o anumită maleabilitatea, o anumită sprinteneală: şi aceasta datorită acţiunii solare, cu forma ei specifică de manifestare.

Aceasta constituie cea de a doua tendinţă, cea a forţelor solare care îşi exercită influenţa asupra celor pământeşti; ea este extrem de slabă în miezul iernii. Dacă am ieşi şi mai departe în Cosmos, am putea constata şi alte lucruri. Şi de această dată n-am mai avea de-a face cu influenţa solară, ci numai cu influenţele stelelor, care la rândul lor au o mare influenţă asupra capului nostru. În timp ce Soarele ne redă – ca să zicem aşa – Cosmosului, stelele îşi exercită şi ele o profundă influenţă asupra capului nostru, şi prin aceasta asupra întregii constituţii a fiinţei umane.

Ceea ce am descris aici nu mai corespunde întru totul stadiului actual de evoluţie, şi aceasta deoarece omul s-a emancipat – într-o anumită măsură –, prin dezvoltarea şi întreaga lui evoluţie, de influenţele Pământului. Dar dacă ne-am întoarce în vechea eră lemuriană, sau mai precis în era polară care a precedat-o pe cea lemuriană, am constata că lucrurile se prezentau atunci cu totul altfel. Am constata puternica influenţă a tuturor proceselor de pe Pământ asupra constituţiei omului. Cunoaşteţi acest lucru din descrierea pe care am făcut-o în cartea mea „Ştiinţa ocultă" evoluţiei Pământului Am constata că în această perioadă omul era în întregime expus influenţelor pe care le-am descris. Mâine voi prezenta modul în care s-a emancipat omul de aceste influenţe; azi însă vom privi lucrurile presupunând că omul ar mai fi încă antrenat în acest proces de formare. Şi în acest caz ne întâmpină un lucru care, pentru modul nostru actual de a înţelege lumea, pare cu totul paradoxal.

Căci putem pune întrebarea: Ce devine o mamă care este pe cale să dezvolte în trupul ei un nou om? De la început, de când omul s-a legat cu Pământul, acţionează asupra organismului femeii – atunci când ea se pregăteşte să dezvolte în ea un nou om – acele forţe de natură lunară, legate de procesele de formare a sărurilor; aceasta, după ce înainte s-a întâmplat tot ceea ce trebuia să se întâmple pentru a se naşte un nou om. Dacă în restul vieţii ei, dacă femeia este în general om, în ea se intensifică la maximum forţele lunare – în perioada în care este pe cale să dezvolte în ea un nou om –, în aceeaşi măsură în care aceste forţe dau naştere sărurilor din interiorul Pământului. Din punct de vedere spiritual-ştiinţific putem exprima astfel acest lucru: Femeia devine întru totul Lună, întocmai cum şi Pământul devine Lună în perioada în care se apropie Crăciunul, acest fenomen petrecându-se cu precădere sub scoarţa sa.

Nu numai că Pământul devine în cel mai înalt grad Lună în perioada miezului de iarnă, dar acest proces de transformare a Pământului în Lună are loc, la rândul său, şi în felul în care se pregăteşte femeia pentru a-l primi pe noul om. Şi numai datorită faptului că femeia se pregăteşte să-l primească pe noul om devenind Lună, influenţa solară este alta, întocmai cum, în perioada miezului de iarnă, această influenţă solară este deosebită de cea din perioada miezului de vară. Şi ceea ce se dezvoltă în femeie, acest nou om este expus întru totul influenţei solare. Numai datorită faptului că femeia îşi asimilează într-un asemenea grad influenţele lunare, influenţele procesului de formare al sărurilor, ea devine apoi capabilă să-şi asimileze independent şi forţele solare. În viaţa de toate zilele organismul uman asimilează influenţele solare prin inimă, acestea răspândindu-se apoi în întregul organism. În momentul în care femeia este pe cale să dea naştere unui nou om, aceste influenţe solare se concentrează asupra formării acestui om. Astfel că, în linii generale, putem spune: Femeia devine Lună tocmai pentru ca să-şi poată asimila influenţele solare. Iar noul om, care apare acum ca embrion, este în acest sens în exclusivitate un produs al influenţelor solare. El este ceea ce se naşte din concentrarea influenţelor solare.

Figura 2

Acest lucru era cunoscut în concepţiile mai vechi despre Lună, concepţii bazate pe clarvederea intuitivă. La un moment dat a pătruns în întreaga Europă o idee care merită atenţie. Ea spunea că un copil nou-născut, atâta timp cât nu a luat în sine nici un fel de hrană pământească, reprezintă cu totul altceva decât devine după aceea, sugând primă picătură de lapte, prima hrană pământească. Copilul abia născut şi copilul care primise deja, în afara trupului mamei, o oarecare hrană pământească, erau, pentru aceste vechi concepţii germanice, două fiinţe absolut deosebite. Erau privite ca două fiinţe diferite deoarece oamenii mai simţeau încă în mod intuitiv: Copilul nou-născut este Soare; prima picătură de hrană pământească face din el o creatură pământească; el este o creatură solară, şi devine o creatură pământească. Iată motivul pentru care copilul nou-născut care nu primise nici un fel de hrană, nu era considerat ca aparţinând Pământului. Şi potrivit unor alte legi oculte – asupra cărora mă voi referi cu altă ocazie – vechea jurisprudenţă germanică dădea dreptul tatălui, ca atunci când noul-născut era depus la picioarele sale, cum se proceda întotdeauna, să hotărască imediat după ce l-a privit dacă-l lasă să trăiască sau vrea să-l renege, să-l nimicească; şi aceasta era posibil deoarece copilul nu era încă o creatură pământească. Dacă acest copil supsese o singură picătură de lapte, el nu mai avea dreptul să-l ucidă, copilul trebuind să rămână astfel o făptură a Pământului, el fiind astfel destinat pe cale naturală, cosmică şi terestră, să fie o făptură a Pământului. În aceste vechi obiceiuri trăiesc semnificaţii nespus de profunde. Astfel putem spune: Copilul este de natură solară. Acum putem privi femeia care a născut copilul ca pe o fiinţă adânc înrudită, în cel mai profund înţeles al cuvântului, cu toate procesele existenţei pământeşti; deoarece în perioada miezului de iarnă însuşi Pământul se pregăteşte pentru a conţine săruri, adică element lunar, tocmai în această situaţie îşi poate ea dobândi cea mai mare posibilitate de a-şi asimila elementul solar. Apoi trece dincolo de elementul solar, către cel ceresc, cu care este de altfel înrudit şi capul uman.

Şi acum, pentru a aduce puteri vii în faţa sufletelor noastre, să transpunem însăşi esenţa sărbătorii Crăciunului în fiinţa umană. Căci esenţa Crăciunului este naşterea pruncului Iisus, cel ales pentru a-l primi în sine pe Hristos. Să ne îndreptăm atenţia către acest lucru. Dacă privim imaginea Mariei, ne vedem obligaţi să reprezentăm capul ei în aşa fel încât în privirea sa, în întreaga sa expresie, să exprime ceva ceresc. Trebuie să arătăm acum că această Marie se pregăteşte să primească în ea Soarele, copilul, Soarele aşa cum străluceşte el trecând prin atmosferă. Şi coborând, găsim în continuare în statura Mariei elementul lunar-pământesc.

Imaginaţi-vă că aşa s-ar reprezenta acest lucru: Unirea dintre forţele lunare şi cele pământeşti este cea care pulsează sub scoarţa Pământului. Dacă am ieşi afară în Cosmos, ceea ce există acolo sus ca o radiere a omului în Cosmos, ni s-ar înfăţişa ca un fel de strălucire stelar-pământească, cerească, pe care Pământul o trimite în afară, în întinderile Cosmosului. Capul Mariei trebuie să fie de o strălucire stelară, astfel încât în întreaga expresie umană a fizionomiei să vedem un reflex al strălucirii stelare (vezi planşa II).

Coborând spre piept, trebuie să avem aici ceea ce este în legătură cu procesul respiraţiei; cu impregnarea atmosferei cu radiaţii solare, deci: Fiinţa care se plăsmuieşte din nori, fiinţa solară, Pruncul.

În continuare, mai jos avem ceea ce îşi găseşte expresia în elementul lunar formator de sare; aceasta se exprimă, din punct de vedere exterior, prin faptul că membrele intră în ritmul, în dinamica lumii pământeşti, înălţându-se pe terenul format de elementul lunar al Pământului; sarea. Avem deci aici Pământul, în măsura în care el este, dacă mă pot exprima astfel, lăuntric lunificat.

De fapt ar trebui să ne explicăm acest lucru folosind un fel de colorit al curcubeului. Căci dacă am privi din Cosmos către Pământ, observând cum însuşi Pământul transpare prin strălucirea radiaţiilor stelare, ni s-ar părea că sub scoarţa sa Pământul licăreşte spre interior în culorile curcubeului. Apoi găsim ceea ce este dat de dinamica pământească, de membre, de Pământ, de forţele de atracţie şi aşa mai departe, ceea ce nu poate fi de fapt exprimat decât prin forma veşmintelor umane ce cad în falduri, urmând liniile forţelor pământeşti. Aici jos am avea aşadar îmbrăcămintea, simbolizând forţele pământeşti. Urcând mai sus, ar trebui să desenăm ceea ce se dezvoltă în întregul pământesc-lunar. Am putea desena Luna, dacă am vrea să folosim simboluri, dar aceste forţe lunare sunt deja conţinute în Pământ, aşa cum le-am schiţat.

Urcăm în continuare şi ne însuşim ceea ce vine de la forţele lunare, vedem cum norii sunt străbătuţi de multe capete umane, care tind să coboare; unul dintre aceste capete umane s-a condensat atât de mult încât apare ca Soare şi se odihneşte în braţele Mariei: Pruncul Iisus. Întregul tablou trebuie completat, în partea de sus, cu chipul Mariei a cărei fizionomie exprimă radiaţia luminii stelare.

Dacă înţelegem perioada miezului de iarnă aşa cum ni se înfăţişează ea din legătura Cosmosului cu omul, cu omul care îşi asimilează forţele materne existente în Pământ, atunci nu există altă posibilitate de a reprezenta femeia înzestrată cu forţele Pământului decât în partea de jos cu forţele lunare, spre mijloc cu forţele solare, spre cap cu forţele stelare. Această imagine a Mariei cu Pruncul Iisus se înalţă în faţa noastră din Cosmosul însuşi.

Şi aşa cum toamna, dacă înţelegem Cosmosul şi transformăm într-o imagine toate puterile plăsmuitoare din el, ajungem cu necesitate la imaginea artistică a lui Mihael în luptă cu balaurul, tot aşa toate cele pe care le putem simţi în perioada Crăciunului, se revarsă în imaginea Maicii Maria cu Pruncul, imagine ce a apărut multor artişti din primele secole creştine, păstrându-se ca un ultim ecou în „Madona Sixtină" a lui Rafael. Această imagine a Madonei Sixtine a lui Rafael s-a mai putut încă naşte pe baza marilor cunoştinţe naive despre natură şi spirit, aparţinând unor epoci mai vechi. Căci acest tablou reprezintă de fapt imaginea ce trebuie să-i apară fiecărui om care, cu privirea sa lăuntrică, se transpune în aşa fel în misterele ce urzesc în noaptea sfântă a Crăciunului, încât această urzire se transformă pentru el în tocmai această imagine.

Aşadar putem spune: Ritmul anual trebuie să-i apară contemplaţiei lăuntrice în anumite imagini grandioase. Dacă ieşim cu tot sufletul, cu toată fiinţa noastră omenească afară în Univers, începutul toamnei ni se va înfăţişa ca o grandioasă imaginaţiune a luptei lui Mihael cu balaurul. Şi după cum balaurul nu poate fi reprezentat decât în culori sulfurice – masa de sulf se concentrează dând naştere figurii balaurului, iar sabia lui Mihael care se plăsmuieşte dacă ne imaginăm fierul meteorit concentrându-se pentru a făuri această spadă – tot astfel, din ceea ce putem simţi în perioada Crăciunului, prinde contur pentru noi imaginea Mamei Maria al cărei veşmânt cade în falduri ce corespund forţelor Pământului; veşmântul – şi aici pictura merge într-un anumit fel până la aceste mici detalii – trebuie să se rotunjească în interior asemenea mercurului, astfel ca pieptul să apară cu o anumită unitate lăuntrică, căci pe aici pătrund forţele solare. Iar neprihănitul Prunc Iisus, pe care trebuie să ni-l imaginăm că încă nu a gustat vreo hrană pământească, este însăşi influenţa solară odihnindu-se pe braţul Mariei; în partea de sus, influenţa radiaţiilor stelare. Aşa încât trebuie să ne reprezentăm capul Mariei ca şi cum prin ochi şi prin întreg capul ar radia, din lăuntru înspre afară, lumină, revărsând înspre privitor o nespusă strălucire; să zugrăvim apoi Pruncul Iisus ca pe o gingaşă apariţie odihnindu-se în braţele Mariei, provenind din nori ca o rotunjime sferică cu unitate lăuntrică; apoi vom reprezenta veşmântul căzând pe Pământ, luat în primire de către forţa de gravitaţie, veşmântul exprimând deci ceea ce poate deveni forţa de gravitaţie a Pământului (planşa II).

Şi procedăm în modul cel mai just dacă exprimăm toate acestea în culori. Vom vedea atunci acel tablou care începe să se contureze în faţa noastră în perioada Crăciunului ca o imaginaţiune cosmică, tablou care poate fi sprijin vieţuirii noastre spirituale până către perioada de Paşti când, tot din marele artist cosmic se poate ivi în faţa noastră o imaginaţiune pascală, de aceeaşi natură, imaginaţiunea despre care intenţionăm să ne ocupă mâine.

Înţelegeţi deci, iubiţii mei prieteni, că omul îşi aduce arta sa din ceruri, din legătura acestora cu Pământul. Adevărata artă reiese din ceea ce simte omul prin contactul său cu Cosmosul fizic-sufletesc-spiritual, care i se revelează sub forma unor grandioase imaginaţiuni. Aşa se face că omul nu-şi poate reprezenta tot ceea ce ţine de lupta lăuntrică necesară procesului de conştientizare a Eului, de conştienţă naturală, decât recurgând la grandioasa imagine a lui Mihael în luptă cu balaurul; şi aşa se face că omul poate duce în faţa propriului său suflet toate influenţele pe care le poate avea natura asupra lui în miezul iernii, dacă-şi reprezintă în suflet, pe cale artistic-imaginativă, tabloul Mamei cu Pruncul, aşa cum am făcut-o noi astăzi.

A observa ritmul anual înseamnă a merge mână în mână cu marea artă cosmică, făcând să se trezească în suflet acele lucruri pe care cerul le imprimă Pământului în imagini impresionante, imagini care devin apoi realităţi pentru simţirea umană. Astfel, ritmul anual ni se poate înfăţişa sub forma celor patru imaginaţiuni: imaginaţiunea mihaelică, imaginaţiunea Mariei, imaginaţiunea pascală şi imaginaţiunea Sânzienelor.

Mâine voi căuta în primul rând calea de la Crăciun la Paşti.

Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

A TREIA CONFERINŢĂ

IMAGINAŢIUNEA PASCALĂ

Dornach, 7 octombrie 1923

Să continuăm considerarea cursului anului din punctele de vedere pe care le-am abordat ieri şi alaltăieri. Trebuie să ne fie limpede că în perioada miezului de iarnă, Pământul devine o entitate cu o existenţă în sine, independentă de cea a Cosmosului. Am putea spune că în timpul iernii Pământul devine pe de-a-ntregul Pământ, că natura sa pământească se concentrează în sine, spre deosebire de miezul verii când el se dăruieşte Cosmosului, trăieşte în unire cu viaţa întregului Cosmos. Primăvara şi toamna există totdeauna un echilibru al acestor extreme. Toate acestea au o adâncă importanţă pentru întreaga viaţă a Pământului. Bineînţeles că ceea ce voi spune acum se referă numai la acea parte a Pământului care se află în momentul trecerii de la iarnă la primăvară.

Să pornim – aşa cum am făcut de altfel totdeauna – de la observarea fenomenelor pur materiale şi să cercetăm fenomenul spre care ar trebui să ne îndreptăm în primul rând atenţia când e vorba de iarnă, deoarece acum el e cel mai important: depunerile, sărurile. Să cercetăm deci mai întâi acest fenomen, pornind de la observarea unui fapt de cea mai mare însemnătate pentru întregul organism al Pământului, să-l cercetăm observând depunerile calcaroase. Nu aveţi decât să ieşiţi în natură, aici unde sunteţi înconjuraţi pretutindeni de structurile calcaroase ale Munţilor Jura, şi veţi avea în faţa dumneavoastră, ca să zicem aşa, tot ceea ce voi descrie la începutul acestei expuneri.

Privit din punct de vedere exterior, calcarul e pentru om pur şi simplu calcar, şi de altfel, în diferitele perioade ale anului, pentru ochiul exterior, nici nu este o deosebire prea mare între calcarul de iarnă şi calcarul de primăvară. Această deosebire este de fapt inexistentă numai pentru acel punct de vedere pe care l-am prezentat ca fiind punctul de vedere al puricelui. Metamorfozele calcarului devin evidente pentru noi numai dacă ieşim cu observarea noastră mai departe, în Cosmos. Putem sesiza atunci o uşoară deosebire între calcarul de iarnă şi calcarul de primăvară. Calcarul de iarnă este, ca să zicem aşa, o entitate pătrunsă de o adâncă mulţumire. După diversele expuneri făcute aici putem vorbi despre aceste lucruri, deoarece ştim că de fapt găsim pretutindeni suflet şi spirit, şi că deci putem vorbi ca despre nişte fiinţe vii, însufleţite – deci calcarul de iarnă este oarecum o entitate mulţumită.

Acest calcar de iarnă – dacă ne adâncim intuitiv în fiinţa sa, aşa cum se înţelege pentru Intuiţie în cartea mea «Cum dobândim cunoaşterea lumilor superioare?» –, este impregnat de cele mai felurite entităţi. Este vorba despre spiritele elementale care trăiesc în substanţa pământească. El este pătruns cu totul de spiritual şi este la fel de satisfăcut ca mintea unui om în momentul în care a rezolvat tocmai o problemă importantă, şi este mulţumit că acum există în el gânduri prin care se concretizează această rezolvare. Datorită intuiţiei care pătrunde totul şi percepe şi cu sentimentul, percepem în perioada de iarnă, pe toată întinderea depunerilor calcaroase ale Pământului, această mulţumire lăuntrică.

Întocmai cum, înotând pe sub apă, percepem pretutindeni apa, tot astfel, mişcându-ne în mod spiritual prin zăcămintele de calcar din timpul iernii, percepem pretutindeni această mulţumire care se manifestă prin tresăriri lăuntrice de viaţă datorate impregnării calcarului de iarnă cu forme vii de natură spirituală şi în continuă metamorfozare, forme care apar ca imaginaţiuni. Dar pe la începutul primăverii, pe la începutul lui martie, calcarul devine – dacă putem spune astfel – indiferent în ceea ce priveşte însuşirile sale spirituale. El nu mai prezintă aceste însuşiri spirituale deoarece, după cum ştiţi din descrierile precedente, fiinţele elementale ies afară în Cosmos, printr-un fel de expiraţie cosmic-spirituală. El devine insensibil, sub raportul însuşirilor lui spirituale de gândire; dar cel mai ciudat lucru îl constituie faptul că el începe să manifeste acum anumite dorinţe. El dezvoltă un fel de viaţă interioară. În calcar există mereu viaţă, abia perceptibilă la început, care se intensifică în interior din ce în ce mai mult pe măsură ce se apropie primăvara, şi mai mult când se apropie vara, pe măsură ce plantele ies din pământ.

Bineînţeles că aceste fenomene nu se petrec în văzul tuturor, ci pe un plan subtil, intim, dar ele constituie o realitate. Plantele care ies la lumină sustrag calcarului, prin dezvoltarea lor, o parte din apa şi din bioxidul său de carbon, el simţind lipsa acestora. Acest fenomen constituie pentru el un fel de vivifiere lăuntrică. El prinde viaţă. Dar datorită faptului că în el se trezeşte această viaţă lăuntrică, el dobândeşte o imensă forţă de atracţie pentru fiinţele ahrimanice. De fiecare dată, odată cu apropierea primăverii, aceste fiinţe ahrimanice îşi fac noi speranţe. În restul anului, ele nu pot avea speranţe legate de natură, deoarece câmpul lor de activitate este în lăuntrul omului. Aceste fiinţe ahrimanice pot acţiona, de obicei, în natura animalică a omului; dar odată cu sosirea primăverii, calcarul de primăvară le dă impresia că şi-ar putea extinde fiinţa lor de balauri asupra întregii naturi din afară, şi că li s-ar oferi posibilitatea – întrucât în calcarul de primăvară se manifestă viaţa – de a atrage din Cosmos puteri astrale pentru a însufleţi acest calcar viu, pentru a-l înzestra cu suflet. Astfel, unui adevărat clarvăzător care observă natura la începutul lunii martie, i se poate revela acest ciudat spectacol: El vede cum speranţele fiinţelor ahrimanice freamătă, în imaginaţiuni, pe tot întinsul Pământului, ca un vânt spiritual care învăluie totul, şi cum aceste fiinţe ahrimanice se străduiesc să cheme de sus, jos pe Pământ, o ploaie de puteri astrale. Dacă ele ar reuşi să provoace această ploaie de puteri astrale – şi se străduiesc din răsputeri s-o provoace –, atunci Pământul s-ar transforma în timpul verii, cel puţin în parte – şi anume în substanţa sa calcaroasă –, într-o fiinţă vie, înzestrată cu suflet. De fapt aceasta este, în fiecare primăvară, strădania puterilor ahrimanice: să transforme Pământul într-o fiinţă vie, înzestrată cu suflet. În acest caz, toamna, la orice pas pe care l-ar pune cineva pe sol, Pământul ar simţi durere, prin simplul fapt că a păşit cineva pe el.

Ei bine, această tendinţă, această iluzie trăieşte în fiecare primăvară în fiinţele ahrimanice, şi de fiecare dată ea este nimicită. Desigur că din punctul de vedere uman s-ar putea replica: Dar atunci e normal ca fiinţele ahrimanice să fi înţeles deja că trebuie să renunţe la aceste speranţe. Numai că lucrurile nu stau întotdeauna aşa cum şi le închipuie omul. Acesta este de fapt un fenomen de care trebuie să ţinem seamă, fenomen care ne arată că în fiecare primăvară apare în aceste fiinţe ahrimanice speranţa mereu reînnoită de a transforma

Pământul, printr-o ploaie astrală ce ar cădea de sus, într-o fiinţă vie, înzestrată cu suflet. Şi în fiecare an aceste iluzii sunt năruite.

Numai că omul nu rămâne neatins de influenţa primejdioasă a acestor iluzii. Căci omul consumă acele produse naturale ce cresc în această atmosferă de speranţă şi iluzii, şi de fapt ar fi o naivitate din partea lui să creadă că pâinea pe care o mănâncă există numai prin grâul măcinat şi pus la cuptor. În acest grâu măcinat şi pus la cuptor sunt înglobate toate iluziile şi speranţele entităţilor ahrimanice. În exterior ele sunt distruse. Dar cu atât mai mult se trezeşte acum în entităţile ahrimanice dorinţa de a-şi atinge scopul în ceea ce intenţionează să facă, acolo unde există deja un suflet, deci în om. Aşa că de fapt omul este expus în mod real, în fiecare primăvară, chiar dacă totul se petrece pe plan intim, primejdiei de a cădea pradă entităţilor ahrimanice. Într-adevăr, primăvara omul este mult mai expus, în acest sens, decât în celelalte anotimpuri, de a cădea pradă influenţelor ahrimanice din Cosmos.

Şi vom mai constata şi altceva dacă, tot în apropierea lunii martie, ne vom îndrepta privirea către cer, acolo unde se înalţă, după cum ştim, fiinţele elementale ale Pământului, acolo unde se unesc apoi cu formaţiunile de nori, unde îşi însuşesc mişcarea lăuntrică proprie legilor vieţii planetare. Ei bine, atunci când aici jos entităţile ahrimanice îşi fac jocul lor, acolo sus se petrece altceva. Fiinţele elementale se înalţă în Cosmos; ceea ce trăieşte în general în interiorul Pământului ca pur spiritual, ca imaterial ce se revelează în cele materiale, s-a strămutat acum acolo sus, în regiunea în care se găsesc vapori de apă, aer şi căldură. Şi de această dată, tot ceea ce se petrece în fiinţele elementale care se agită mereu, este impregnat acolo sus de entităţile luciferice. Întocmai cum jos, în entităţile ahrimanice, reînvie speranţa, ele fiind pradă iluziilor lor, tot astfel acolo sus, entităţile luciferice sunt preocupate cu speranţele şi iluziile lor.

Dacă examinăm mai îndeaproape natura entităţilor ahrimanice, constatăm că ea este de fapt eterică. Aceste entităţi ahrimanice pe care de fapt Mihael le-a făcut să se prăbuşească, nu au o altă posibilitate de a se manifesta decât încercând să dobândească supremaţia pe Pământ, prin impregnarea calcarului cu viaţa dorinţelor.

Sus, entităţile luciferice iau în stăpânire şi îmbibă ceea ce s-a ridicat, punându-se acum în mişcare în elementele de sus ale Pământului. De fapt aceste fiinţe luciferice sunt de natură pur astrală. Acum se trezeşte în ele speranţa că, prin tot ceea ce începe primăvara să tindă spre înălţimi, şi-ar putea impregna natura lor astrală cu natura eterică şi ar crea astfel un înveliş eteric în jurul Pământului, care ar fi însă locuit în acest caz de ele însele.

Deci putem spune: Fiinţele ahrimanice tind să însufleţească Pământul în mod astral (vezi planşa III: roşcat); entităţile luciferice tind, de sus în jos, să-şi impregneze fiinţa cu forţe eterice (albastru cu galben).

Planșa III

[măreşte imaginea]

Primăvara, în timp ce plantele încep să germineze, ele asimilează bioxid de carbon. Şi datorită existenţei păturii vegetale, primăvara acest bioxid de carbon acţionează într-o regiune amplasată mai sus decât cea din timpul iernii; bioxidul de carbon urcă, urcă în regiunea care este proprie plantelor. Primăvara, când plantele încep să germineze, acest bioxid de carbon este atras de către entităţile luciferice. Astfel, în timp ce entităţile ahrimanice tind să provoace un fel de ploaie astrală pentru a însufleţi calcarul trezit la viaţă, entităţile luciferice tind să ridice bioxidul de carbon, caută să facă în aşa fel încât de pe Pământ să se înalţe un fel de vapori ai bioxidului de carbon (vezi planşa III, albastru). Dacă ele ar reuşi să facă acest lucru, pe Pământ respiraţia ar deveni imposibilă, iar ele ar atrage în sus tot ceea ce are omul în fiinţa lui – în afara respiraţiei fizice –, etericul său, şi unindu-se cu etericul din om ar putea deveni entităţi eterice, pe când aşa ele nu sunt decât entităţi de natură astrală. Aşa că prin distrugerea tuturor oamenilor şi animalelor de pe Pământ, acolo sus ar exista un înveliş de fiinţe îngereşti de natură eterică. Şi acesta este iarăşi un lucru către care tind şi în care speră spiritele luciferice, către sfârşitul lui martie: Ele speră de fapt să transforme întregul Pământ într-o astfel de coajă pământească, foarte fină, în care – având acum un corp mai dens, provenind din natura eterică a omului – şi-ar putea desfăşura activitatea.

Şi dacă s-ar împlini speranţele entităţilor ahrimanice, atunci întreaga omenire de pe Pământ ar trebui să se dizolve treptat. Fiinţele umane ar fi asimilate treptat de către Pământ. În cele din urmă Pământul s-ar transforma – acesta şi este de fapt scopul lui Ahriman – într-o unică mare entitate în care s-ar dizolva, ca să zicem aşa, toţi oamenii. Ei ar fi uniţi cu această mare entitate unitară a Pământului. Dar până atunci ar exista o fază intermediară în care întregul organism uman ar deveni tot mai asemănător calcarului însufleţit. El ar asimila în organismul său calcar însufleţit şi s-ar calcifica din ce în ce mai mult. Pe această cale el s-ar metamorfoza, şi-ar transforma atât de mult înfăţişarea încât ar fi de nerecunoscut. Ar arăta cam aşa: O fiinţă sclerozată, cu un fel de aripi de liliac şi cu acest cap (vezi planşa IV). Ea ar putea apoi să se dizolve tot mai mult şi să se asimileze elementului pământesc, şi în acest caz elementul pământesc ar deveni, în totalitatea lui, o fiinţă pământească vie în mod ahrimanic.

Pe de altă parte, dacă entităţile luciferice ar putea atrage etericul din om, densificându-şi natura astrală cu una eterică, s-ar dezvolta din ele – în mod eteric – o fiinţă căreia i-ar lipsi, mai mult sau mai puţin, părţile de jos ale organismului uman, dar care şi-ar modifica însă şi părţile de sus; de pildă ar avea un corp format din aburii Pământului (planşa IV: albastru), corp care s-ar dezvolta însă numai până la piept, având în schimb un cap de om în întregime idealizat (roşu). Dar acum apare lucru cel mai ciudat: Această creatură ar avea aripi, aripi formate parcă din nori. Aceste aripi s-ar condensa parcă în partea din faţă, formând un fel de laringe de o mărime neobişnuită; iar lateral, ele s-ar condensa formând nişte organe asemănătoare urechilor, nişte organe ale auzului, având la rândul lor o legătură cu laringele.

Ceea ce se formează aici jos, este ceea ce am încercat să reprezint sub înfăţişarea lui Ahriman, care primise o formă plastică dincolo în cupolă, şi care a primit de curând o formă artistică şi în grupul sculptat în lemn; se poate spune acelaşi lucru şi despre puterile luciferice care, dacă şi-ar putea asimila etericul Pământului, ar lua forma unei fiinţe luciferice din vapori pământeşti şi din învolburări de nori*.

> * Motivul central al cupolei mici (după o schiţă a lui Rudolf Steiner pentru această imagine a picturii cupolei primului Goetheanum) şi plastica în lemn înfăţişând «Reprezentantul omenirii» realizat de Rudolf Steiner.

Dar prin aceasta sunt desemnate în însăşi viaţa pământească cele două extreme ale fiinţei umane: Acea extremă a naturii umane în care

omul ar ajunge să se transforme dacă, sub influenţa lui Ahriman, şi-ar asimila, să zicem, calcarul viu, şi prin aceasta ar deveni treptat una cu Pământul, ar fi dizolvat în organismul pământesc unic, viu şi simţitor; aceasta este una din extreme. Cealaltă extremă este cea în care ar putea ajunge omul în cazul în care entităţile luciferice şi-ar atinge scopul: să facă să se înalţe de jos în sus nişte vapori de bioxid de carbon, astfel încât să nu mai fie posibilă respiraţia, oamenii dispărând ca formă de omenire fizică, în timp ce corpurile lor eterice s-ar uni cu acea natură îngerească, astrală, luciferică, existentă acolo sus.

Putem spune din nou: Acestea sunt nişte speranţe, nişte iluzii ale entităţilor luciferice. Cel care-şi îndreaptă privirea clarvăzătoare către depărtările cosmice, nu vede, ca în piesa lui Shakespeare [Nota 4], în norii ce trec pe cer când o cămilă, când o altă formă ciudată; el vede în norii care trec în apropierea lunii martie, forţele şi tendinţele dinamice ale îngerilor luciferici care vor să creeze un înveliş luciferic lumii pământeşti. Omul oscilează între aceste două extreme. Acesta este scopul entităţilor ahrimanice şi al entităţilor luciferice: să nimicească omenirea, în forma ei actuală.

Dar aceste influenţe se exercită totuşi pe tărâmul vieţii Pământului. Putem afirma din nou că într-adevăr speranţele fiinţelor luciferice sunt mereu spulberate în fiecare an, în măsura în care ele privesc natura exterioară; dar ele îşi exercită influenţa asupra omului. Omul expus, în lunile de primăvară, influenţei forţe ahrimanice, devine în acelaşi timp expus – şi această situaţie se menţine de-a lungul întregii veri – influenţelor luciferice. Firește, aceste influenţe se manifestă în viaţa omului într-un mod foarte subtil; nu le poate observa decât cel ce este înzestrat cu o sensibilitate spirituală, putând să simtă într-adevăr înlăuntrul său cele ce se petrec în Cosmos de-a lungul anului. Aceste influenţe aveau o mare importanţă în epocile străvechi şi chiar în epocile mai târzii ale perioadei atlanteene. În epocile mai vechi ale evoluţiei Pământului, reproducerea umană, de exemplu, era legată de ciclul anual. În acea vreme un copil nu putea fi conceput decât primăvara, odată cu însufleţirea forţelor, iar naşterile nu putea să aibă loc decât către sfârşitul anului. Pe atunci viaţa Pământului era legată într-un sens bun cu viaţa oamenilor.

Unul dintre principiile fiinţelor luciferice constă în a da libertate tuturor celor existente pe Pământ, Şi printre realităţile pământeşti mai concrete, care şi-au dobândit libertatea graţie fiinţelor luciferice, se află şi această emancipare a fenomenelor conceperii şi naşterii. Faptul că omul se poate naşte în orice anotimp este un rezultat al influenţei pe care această forţă luciferică – ce tinde să-l despartă pe om de Pământ – a exercitat-o în vremuri mai vechi. Faptul că omul se poate naşte în orice perioadă a anului, ţine, să zicem, de libertatea neamului omenesc. Aici se află într-adevăr forţe luciferice. Despre influenţele care s-au menţinut până în zilele noastre, voi vorbi data viitoare. Am vrut însă să caracterizez aceste influenţe, pentru a putea vedea că ceea ce urmăreau entităţile luciferice în epocile străvechi, s-a şi înfăptuit de fapt până la un anumit punct, manifestându-se şi astăzi sub forma posibilităţii pe care o avem de a ne naşte în orice perioadă a anului. Căci altfel omul nu s-ar fi putut naşte decât iarna.

În contrast cu aceste influenţe, forţele ahrimanice şi-au folosit întreaga lor putere pentru a lega omul de Pământ. În timp ce influenţele luciferice şi-au exercitat o puternică acţiune în lungul unei perioade mai vechi din viaţa Pământului, forţele ahrimanice se află acum în faţa perspectivei de a-şi atinge, măcar în parte, scopurile, deci de a lega omul de Pământ, încercând să-i împotmolească gândirea, concepţia sa despre lume, în lucrurile pământeşti. Ele încearcă să transforme omul, în toate privinţele, într-un materialist, pentru ca el să nu mai poată realiza altceva decât ceea ce poate face prin puterile de gândire şi de simţire, produse în el de alimentele pe care le digeră. Această influenţă a entităţilor ahrimanice se manifestă deosebit de puternic tocmai în epoca noastră, şi ea va deveni din ce în ce mai puternică.

Deci dacă ne întoarcem cu gândul către trecut, aflăm rodul celor ce au fost realizate de către fiinţele luciferice, rod care se menţine până în zilele noastre. Iar dacă ne îndreptăm gândul către viitor, către sfârşitul Pământului, aflăm ameninţarea care planează asupra oamenilor: Entităţile ahrimanice, neputând dizolva omul, făcându-l una cu Pământul, pot reuşi totuşi să-l insensibilizeze, să facă din el un filistin, un rob al lumii materiale, care de fapt nu mai gândeşte şi nu mai simte nimic altceva decât ceea ce gândesc şi simt în el în mod automat substanţele.

Referindu-ne la lucruri pe care le-am descris, se poate spune că entităţile luciferice şi-au atins scopurile ce ţineau să-l elibereze pe om de lumea materială, într-o perioadă în care omul însuşi nu deţinea nici un fel de libertate. Libertatea nu s-a născut printr-o hotărâre a oamenilor sau pe o cale abstractă, cum se spune de obicei, ci prin faptul că în viaţa umană au dobândit independenţă unele fenomene naturale, ca de exemplu repartizarea în timp a naşterilor. Şi putem spune că, pe baza acestui gen de fenomene naturale, s-a născut apoi libertatea propriu-zisă. Încă din vremurile vechi a apărut ca evident faptul că omul îşi poate aduce pe lume urmaşi în orice anotimp, iar această constatare a făcut ca spiritul şi sufletul său să se pătrundă de sentimentul libertăţii. Cam astfel se petrec lucrurile în realitate, căci ele sunt mult mai strâns legate de viaţa Cosmosului decât se crede de obicei.

Or acum, deoarece omul a păşit pe calea libertăţii, el trebuie să alunge din lume – tocmai prin puterea libertăţii sale – această perspectivă ameninţătoare, perspectiva ca Ahriman să-l înlănţuiască de condiţiile existenţei pământeşti. Această ameninţare stă în faţa lui ca o perspectivă a viitorului. Şi, în acest punct al consideraţiilor noastre, ajungem să vedem că în evoluţia omenirii s-a petrecut un eveniment obiectiv: Misterul de pe Golgota.

Misterul de pe Golgota nu este un eveniment unic, care s-a petrecut doar odată. Bineînţeles că a fost necesar ca el să intervină în evoluţia Pământului ca eveniment unic; dar acest eveniment, acest Mister de pe Golgota se reînnoieşte de fapt, în ceea ce-l priveşte pe om, în fiecare an. În faţa celui care şi-a dezvoltat o sensibilitate ce-i permite să vadă că, acolo sus, puterile luciferice vor să înăbuşe omenirea fizică în aburii bioxidului de carbon, şi că aici jos, forţele ahrimanice încearcă să însufleţească Pământul – şi anume masele calcaroase – printr-o ploaie astrală, pentru ca omul să se sclerozeze şi să se dizolve în ele, ei bine, în faţa celui care vede toate acestea apare, înălţându-se între Lucifer şi Ahriman, chipul lui Hristos: Hristos, cel care se eliberează de materie, având la picioarele lui pe Ahriman biruit, ridicându-se deasupra ahrimanicului, învingându-l, depăşindu-l, aşa cum am expus noi, pictural şi sculptural. Şi el îl vede pe Hristos biruind, pe de altă parte, ceea ce vrea să desprindă de Pământ numai partea de sus a fiinţei umane. Capul acestei forme care iese biruitoare asupra lui Ahriman, acest cap al lui Hristos i se înfăţişează având o fizionomie, o privire, o expresie a cărei nobleţe îl arată inaccesibil puterilor luciferice care doresc să-l desprindă de Pământ. Ca atrăgând puterea lucifericăîn mod corect în lumea pământească, încadrată corect în lumea pământească – astfel trebuie să ni-l reprezentăm pe Hristos, în înfăţişarea în care apare El în fiecare primăvară: Stând peste cele pământeşti în care se desfăşoară lucrarea ahrimanică, biruitor asupra morţii, înviind din mormânt, ridicându-se spre înălţimi ca Înviat, transfigurat prin preschimbarea lucifericului în frumuseţea pământească a chipului său.

Şi astfel se înalţă, ca imagine pascală, între ahrimanic şi luciferic, acel Hristos care apare privirilor noastre cu înfăţişarea lui de Înviat, acea imagine pascală ce se prezintă astfel omului: Hristos cel înviat, deasupra căruia plutesc puteri luciferice, şi care îşi sprijină picioarele pe forţele ahrimanice.

Această imaginaţiune cosmică ni se impune ca imaginaţiune pascală aparţinând ciclului anual, întocmai cum Fecioara cu Pruncul se desprinde ca imaginaţiune a Crăciunului, a miezului iernii, întocmai cum imaginaţiunea mihaelică ni se impune, în modul pe care l-am descris, ca imaginaţiune a sfârşitului de septembrie. Acum veţi putea înţelege câtă dreptate am avut să dăm figurii lui Hristos forma care apare aici; căci această formă se desprinde, în mod firesc, din întreaga evoluţie a ciclului anual. Nimic nu este arbitrar în ea. Privirea sa, fiecare trăsătură a

feţei, fiecare cută a veşmântului, trebuiesc înţelese în sensul că imaginea lui Hristos se iveşte între imaginea lui Lucifer şi cea a lui Ahriman ca fiind acel ceva din om care este menit în cadrul evoluţiei pământeşti să acţioneze astfel încât, în perioada în care el este cel mai expus de a cădea pradă forţelor luciferice şi ahrimanice – adică în perioada primăverii, a Paştilor –, să-l sustragă pe om influenţelor acestor puteri.

Privind această imagine a lui Hristos, ne putem da seama că nimic nu poate fi sculptat sau pictat la întâmplare, aşa cum înclină azi artiştii să o facă. Omul care vrea să-şi pună în valoare, prin creaţia sa artistică, deplina sa libertate, nu se înlănţuie, ca rob al ahrimanicului, de materialul sau de modelul său, ci se înalţă liber în înălţimile spirituale, şi creează din aceste înălţimi spirituale ceea ce poate fi creat acolo, căci tocmai în aceste înălţimi spiritual omul poate fi cu adevărat liber.

Şi atunci, din plăsmuirile albăstrui-violet ale vaporilor, el creează ceea ce reprezintă un fel de piept al lucifericului, şi pictează roşiatic, ca născându-se din învolburările de nori, ceva care reprezintă aripile, laringele şi urechile, pentru ca acest sistem compus din aripi, laringe şi urechi – ce pare că se naşte din nori – să ne poată apărea în deplina sa realitate, ca imagine picturală a ceea ce sunt, pe de o parte, aceste fiinţe afară, ca entităţi astrale, şi totodată ca imagine a ceea ce ele ameninţă să devină, adică entităţi eterice (vezi, la aceasta şi la cele ce urmează, planşa IV).

Încercaţi să vă reprezentaţi în mod viu aceste aripi ale lui Lucifer, care acţionează în astral, care tind să-şi asimileze etericul. Veţi constata că, deoarece sunt înzestrate cu simţul pipăitului, aceste aripi pipăind încontinuu prin depărtările cosmice, tot acţionând prin depărtările cosmice, percep în mod intim toate marile taine ale Universului. În sfera lucifierică e o continuă unduire, o neobosită tălăzuire, astfel încât aceste aripi pipăie, prin unduirile lor, toate tainele acţiunilor ondulatorii de natură spirituală care se exercită în Cosmos. Şi tot ceea ce este perceput în aceste unde, pătrunde prin acel sistem asemănător urechilor în lăuntrul fiinţei luciferice, se continuă în ea. Prin sistemul urechilor, fiinţa lucifierică sesizează tot ceea ce pipăie cu ajutorul aripilor, iar prin mijlocirea laringelui, cu care ele sunt în legătură, ceea ce ea a perceput astfel devine cuvânt creator care fiinţează şi vieţuieşte în toate formele vii.

Aşadar dacă priviţi o astfel de fiinţă lucifierică, cu organele ei gălbui-roşiatice, asemenea unui sistem compus din aripi-urechi-laringe, vedeţi de fapt acea fiinţă care se manifestă în Univers pipăind cu aripile sale tainele Cosmosului, simţind aceste taine ale Cosmosului prin aşa-zisele urechi ce prelungesc aceste senzaţii către interior, rostind aceste taine ale Cosmosului prin cuvântul creator ce iese prin mijlocirea laringelui, care constituie un tot cu aripile şi urechile de care este legat.

În acest mod a fost pictat Lucifer sus în cupolă, şi tot la fel va fi el reprezentat în grupul sculptural menit să constituie punctul central al Goetheanumului nostru. În acest grup central al Goetheanumului urma să stea, într-un anumit sens, taina pascală. Dar pentru a înţelege acest lucru în ansamblul său, este nevoie de o completare. Fiindcă tot ceea ce poate fi văzut aici ca tendinţă lucifierică, ca tendinţă ahrimanică ameninţătoare, constituie de fapt esenţa lăuntrică a forţelor naturii, este direcţia către care tind forţele naturii în perioada sfârşitului de primăvară ce pregăteşte întâmpinarea verii împotriva căreia se îndreaptă principiul mântuitor care radiază din Hristos. Dar vom ajunge la un sentiment cu adevărat viu al tuturor acestor lucruri, dacă – după ce totul va dobândi o formă arhitecturală şi vom avea în faţa ochilor, în arhitectură şi în sculptură, cele pe care le-am descris – vom putea oferi de Paşti, în acest cadru plastic, o reprezentaţie dramatică vie, în care am avea două personaje principale: Omul şi Rafael. În acest cadru plastic-arhitectonic ar trebui să aibă loc un fel de reprezentaţie în genul misteriilor, având ca personaje principale Omul şi Rafael, Rafael cu caduceul lui Mercur, Rafael cu tot ceea ce este legat de acest caduceu. Căci într-o artă cu adevărat vie, totul cheamă, totul cere, şi de fapt nu există o operă plastică sau arhitecturală care, cuprinzând în lăuntrul ei adevăr cosmic, să nu ceară o viaţă artistică ce poate pulsa în lăuntrul ei, ca în această sală, cu plastica şi arhitectura ei. Or, în perioada pascală, această arhitectură şi această plastică ar cere reprezentarea unei drame-mister: Omul, căruia Rafael îi arată în ce măsură îl pot îmbolnăvi forţele ahrimanice şi luciferice, şi în ce măsură l-ar putea ajuta puterea lui Rafael să recunoască, să înţeleagă principiul vindecător, marea terapie cosmică ce trăieşte în principiul christic. Şi dacă acest lucru ar putea fi realizat în întregime – căci în acest scop a fost creat Goetheanumul –, atunci s-ar putea întâmpla ca, printre multe altele, de exemplu tot ceea ce se poate revărsa în om din tainele ahrimanice şi luciferice, să cunoască un fel de încoronare, tocmai în perioada Paştilor.

Dacă învăţăm să cunoaştem ahrimanicul, felul în care acţionează el primăvara în calcarul ce începe să se trezească la viaţă, cum tinde el cu aviditate să-şi asimileze astralul cosmic, atunci învăţăm să cunoaştem şi puterile vindecătoare conţinute în tot ceea ce este sare. Această distincţie nu se face simţită prin nişte efecte grosier-concrete, ci prin efectele ei terapeutice. Învăţăm să cunoaştem efectele terapeutice ale tuturor zăcămintelor de sare, dacă dobândim, să zicem, posibilitatea să cercetăm această viaţă şi activitate a ahrimanicului în zăcămintele de săruri ale Pământului. Căci ceea ce este ahrimanizat într-unul din anotimpuri, se transformă în alt anotimp în forţă vindecătoare. Şi atunci când vom cunoaşte cele ce se petrec în mod tainic în lăuntrul proceselor din natură, al fiinţelor din natură, vom putea afla şi puterea lor terapeutică. La fel stau lucrurile şi cu puterile luciferice. Putem afla care sunt puterile terapeutice care pulsează corpurile ce se volatilizează, care volatilizându-se se ridică în sus, şi în special care sunt puterile terapeutice care există în bioxidul de carbon. Căci întocmai cum în orice apă există şi mercur, după cum am avut prilejul să vă spun, tot astfel în orice acid carbonic există şi ceva de natură sulfuroasă, de natură fosforică.

Nu există bioxid de carbon care să fie compus, după cum spune chimistul, numai dintr-un atom de carbon şi doi atomi de oxigen; un astfel de bioxid de carbon nu există! În orice bioxid de carbon pe care-l produce procesul respiraţiei, trăieşte ceva de natură fosforică, ceva de natură sulfuroasă. Acest bioxid de carbon, notat CO_2, un atom de carbon, doi atomi de oxigen, este numai o abstracţiune, numai o notaţie creată în lăuntrul omului, în mintea acestuia. În realitate nu se află nicăieri bioxid de carbon care – dacă mă pot exprima astfel – să nu conţină, într-un grad extrem de înalt de diluare, fosfor, sulf. Şi de fapt către acest fosfor, către acest sulf – nori de vapori ce se înalţă spre cer – se îndreaptă năzuinţele fiinţelor luciferice. Şi în această stare specifică de echilibru, dintre substanţele sulfuroase care se astralizează şi calcarul care prinde viaţă, se manifestă apoi acele puteri în care putem recunoaşte influenţele tămăduitoare.

În această dramă-mister reprezentată în timpul pascal ne-ar întâmpina – tocmai datorită faptului că s-ar asocia celor înfăţişate sub formă picturală şi sculpturală – într-o formă artistic-religioasă vie, nemijlocită, acele modalităţi de tămăduire care sunt transmise de-a lungul anului, celor ce au urechi de auzit. Şi aceasta şi-ar putea găsi încununarea – datorită faptului că sunt incluse în întregul proces cosmic, în ritmul anual şi în cultul pascal – în ceva ce ar putea fi exprimat astfel: Îl simţim pe Mântuitorul lumilor, îl simţim pe acela care, în calitate de Mântuitor, a vrut să elibereze Pământul de răul cel mare. Căci El a fost, aşa cum am arătat-o de atâtea ori, marele terapeut al evoluţiei umane. Acesta este lucru pe care-l simţim şi-l jertfim Lui, cu întreaga înţelepciune pe care o putem dobândi în legătură cu influenţele tămăduitoare. Iată ceea ce s-ar putea integra în cultul de Paşti, în taina pascală, dacă am celebra acest cult pascal în aşa fel încât el să se insereze, într-un mod absolut firesc, în cursul anual.

Atunci când am vorbit despre ceea ce se înfăţişează omului ca imaginaţiuni în perioada mihaelică şi în perioada Crăciunului, nu v-am putut prezenta decât aceste imagini. Dar acum, vorbind despre ceea ce ni se impune ca imaginaţiune legată de taina pascală, – când alături de activitatea, să zicem, naturală a spiritului, îşi face apariţia viaţa spirituală superioară, aşa cum se poate ea dezvolta în preajma lui Hristos –, acum am putut să vă arăt cum poate ea să ne conducă în mod nemijlocit, în sfera pământească, la cult, şi în acelaşi timp cum îşi poate ea asimila ceea ce trebuie vivifiat şi cultivat în sfera pământească: puterile de însănătoşire şi cunoaştere a ceea ce poate distruge organismul

uman, în mod ahrimanic şi luciferic. Ahriman îl sclerozează pe om, Lucifer vrea să-l dizolve, să-l vaporizeze acţionând asupra respiraţiei. În toate acestea sălăşluiesc forţe aducătoare de boală.

Tot ceea ce este supus, ca să zicem aşa, influenţei marelui Învăţător Rafael – care în terminologia creştină este identic cu Mercur –, tot ceea ce poate fi învăţat în această privinţă sub îndrumarea marelui Învăţător Rafael, îşi poate găsi încoronarea ce i se cuvine numai dacă este inclus în cultul pascal, care poate cuprinde încă multe, după cum vă voi expune în consideraţiile următoare.

Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

A PATRA CONFERINŢĂ

IMAGINAŢIUNEA IOANEICĂ

Dornach, 12 octombrie 1923

Dacă vom merge acum mai departe, trecând de consideraţiile referitoare la perioada pascală, vom fi nevoiţi să facem nişte consideraţii ce vor avea o natură mult mai spirituală decât cele referitoare la celelalte anotimpuri. S-ar putea crede că în această afirmaţie este o contradicţie, dar de fapt nu aşa stau lucrurile. Vorbind despre perioada Crăciunului, am pornit de la constatarea că rocile pământeşti, calcarul, se transformă treptat, şi am urmărit apoi acest proces până la perioada pascală. În general am orientat cercetările noastre în aşa fel, încât să arătăm cum acţionează spiritualul înlăuntrul fenomenelor materiale. Vara, în perioada miezului verii, omul îşi împleteşte de fapt existenţa sa cu cea a naturii. Când primăvara începe să cedeze locul verii, viaţa naturii se intensifică mereu, devine tot mai saturată lăuntric, iar omul însuşi îşi întreţese întreaga sa fiinţă cu această existenţă a naturii. Aşa că putem spune: În lunile miezului de vară, omul trăieşte într-un fel de conştienţă naturală. Dacă şi-a dezvoltat sensibilitatea corespunzătoare, el devine, primăvara, una cu tot ceea ce creşte, încolţeşte, înmugureşte. El înfloreşte cu orice floare, încolţeşte cu orice plantă, rodeşte odată cu planta, se transpune în tot ceea ce trăieşte şi fiinţează în afara sa. Prin aceasta, el îşi extinde propria lui existenţă la dimensiunile existenţei întregii naturi, şi astfel ia naştere un fel de conştienţă naturală Toamna natura moare, deci poartă moartea în lăuntrul ei; dacă omul şi-a unit viaţa cu cea a naturii, atunci, spre perioada mihaelică, el va trebui să simtă această moarte în interiorul său; numai că nu trebuie să o simtă în Eul său, ci trebuie să se înalţe deasupra acestei morţi. În locul acestei conştienţe naturale trebuie să apară fenomenul fortificării, întăririi conştienţei de sine. Deoarece în arşiţa verii conştienţa naturală atinge în om cel mai înalt grad al intensităţii, cu atât mai mult i se impune Cosmosului necesitatea de a oferi omului – numai să o vrea – daruri spirituale.

Aşa că putem spune de fapt: Vara, viaţa omului este împletită cu cea a naturii. Dar dacă el şi-a dezvoltat sensibilitatea, simţirea corespunzătoare, el îşi dă seama că din natura în plină activitate se îndreaptă spre el o spiritualitate obiectivă. Aşa că ceea ce trebuie căutat în vremea Sânzienelor este tocmai spiritualul exterior, obiectiv. Şi el există cu prisosinţă în natură. Numai pentru privirea exterioară natura este acea entitate care încolţeşte, înmugureşte, ce dormitează – să zicem –, scoţând tocmai din puterile somnului forţele dezvoltării vegetale care constituie un fel de existenţă naturală somnolentă. Dar această natură ce pare a dormita, se revelează, pentru omul cu sensibilitatea formată în acest sens, spiritualul care trăieşte şi urzeşte în întreaga natură.

Şi aşa se face că dacă urmărim existenţa naturii după cum ni se înfăţişează ea în timpul verii, folosindu-ne de clarvedere şi adâncindu-ne spiritual în suflet, vom constata că privirea noastră este îndreptată de fapt către adâncurile Pământului. Constatăm că rocile din străfundurile Pământului îşi desfăşoară procesele lor lăuntrice de cristalizare cu mult mai multă intensitate decât în oricare alt anotimp. De fapt, dacă în perioada Sânzienelor ne adâncim cu privirea imaginativă în adâncurile Pământului, avem această impresie: acolo jos, totul este cristalizare prin care se consolidează regnul mineral al Pământului, totul este cristalizare, formare de cristale care-şi dobândesc întreaga frumuseţe tocmai în miezul verii. Acolo jos, totul ia atunci forme ce se exprimă prin linii, unghiuri, suprafeţe. Iar dacă vrem să avem o imagine de ansamblu, putem spune că e vorba despre o stare de consolidare în sine a naturii cristaline a Pământului, care dobândeşte o culoare albăstrui-întunecată.

Aş vrea să fixez pentru dumneavoastră, pe tablă, această situaţie – deşi un astfel de desen nu poate fi decât sumar şi imaginativ (vezi planşa V). Aşadar am putea spune: Dacă ne îndreptăm privirea spre adâncuri, avem impresia unei mulţimi de linii, dar peste tot în acest tablou este revărsată o culoare albăstruie; acest albăstrui este străbătut peste tot de linii care au, de fapt, reflexe argintii, aşa că pretutindeni aici, înlăuntrul culorii albastre, există reflexe argintii, cristalizări (alb). E ca şi cum natura pământească ar vrea să ofere privirii noastre puterea ei creatoare, prin mijlocirea unei minunate imagini plastice, dar a unei imagini plastice care nu trebuie privită aşa cum privim de obicei cu ochii noştri; în realitate ne simţim ca şi cum noi înşine am fi dizolvaţi în această imagine plastică a naturii, simţim de fapt în noi înşine fiecare linie care există acolo jos, fiecare linie cu reflexe argintii. Simţim în mod pregnant că parcă noi oamenii ne-am fi dezvoltat din substratul albastru al solului pământesc, şi simţim că înlăuntrul nostru pătrund forţele ce vin de la liniile argintii ale cristalelor. Toate acestea le simţim ca pe propria noastră fiinţă. Şi dacă revenindu-ne apoi din această stare, ne vom întreba: Oare cum acţionează de fapt aceste linii argintii ale cristalelor, aceste unde ale cristalelor în tine însuţi? Ce este de fapt acel ceva care trăieşte şi urzeşte acolo în Pământ, emiţând reflexe argintii în albastrul Pământului?... atunci vom şti: Este voinţa cosmică. Şi ai atunci senzaţia că stai oarecum pe voinţă cosmică. Aceasta se întâmplă dacă ne îndreptăm privirile către adâncuri. Iar dacă le îndreptăm către înălţimi?

Dacă ne îndreptăm privirile către înălţimi, sesizăm inteligenţa cosmică ce se revarsă în toate direcţiile. Inteligenţa omului, în actualul stadiu de dezvoltare, nu are – după cum am arătat în repetate rânduri – o valoare prea mare. Dar în miezul verii, când ne aflăm în înălţimi, avem sentimentul: Pretutindeni există inteligenţă în plină activitate creatoare, dar o inteligenţă ce nu aparţine unei singure fiinţe, ci mai multor fiinţe care trăiesc unite între ele, ca întreţesute. Astfel că sus avem inteligenţa creatoare ce se revarsă peste tot, prin care se manifestă lumina, inteligenţa impregnată de lumina ce străluceşte, creează, trăieşte (gălbui) ca element contrar voinţei. Şi în timp ce jos avem senzaţia: Aici e întunecime albăstrie, aici totul poate fi perceput numai sub formă de forţe,... îndreptându-ne către înălţimi avem senzaţia: Aici totul – dacă-l percepem – ne iluminează, ne pătrunde cu un sentiment al inteligenţei.

Iar în mijlocul acestei urzeli creatoare, luminoase, apare – nu pot găsi un alt cuvânt – o figură. Pentru toamnă a trebuit să vă indic ca fiind cea mai importantă figură ce se iveşte, în faţa sufletelor noastre, din însăşi viaţa naturii, pe Mihael. Vom arăta mai târziu în ce măsură se impune pentru perioada Crăciunului Gabriel, potrivit vechilor denumiri. Ultima dată v-am arătat că pentru perioada pascală, pentru primăvară, se impune figura lui Rafael. Acest Rafael ni s-a arătat, în ultimă instanţă, ca mijlocitorul dramatic ce ne inspiră veneraţia şi evlavia pe care trebuie să le avem faţă de imaginaţiunea cosmică de Paşti. Acum în perioada Sânzienelor, ne întâmpină – şi aici trebuie să mă

folosesc de mijloace omeneşti de descriere, aşa că totul nu poate fi descris decât foarte aproximativ – ne întâmpină deodată un chip extraordinar de grav, un chip nobil şi grav care se desprinde ca o lumină caldă din luminoasa inteligenţă generală (cap roşu pe fond galben, planşa V).

Ai impresia că această figură îşi formează corporalitatea de lumină din această inteligenţă strălucitoare. Şi chiar aşa trebuie să fie pentru ca această statură să-şi poată forma corporalitatea ei de lumină; în perioada miezului de vară trebuie să se întâmple ceea ce v-am mai descris. Trebuie ca spiritele elementale ale Pământului să se ridice spre înălţimi. Înălţându-se, ele se împletesc cu inteligenţa strălucitoare de acolo; această inteligenţă strălucitoare le primeşte la sânul ei. Iar din ceea ce străluceşte aici ca inteligenţă radiantă, prinde contururi această formă pe care a presimţit-o de altfel şi vechea forţă a clarvederii instinctive, formă căreia îi putem da acelaşi nume cu care era desemnată pe atunci. Aşadar putem spune: Vara, în inteligenţa strălucitoare, îşi face apariţia Uriel.

Toamna: Mihael
Iarna: Gabriel
Primăvara: Rafael
Vara: Uriel

O gravitate severă ne întâmpină din acela care, căutând să-şi formeze corporalitatea din urzeala luminii, ne apare ca reprezentant al forţelor cosmice ce urzesc în timpul verii. Ceea ce vom putea observa în continuare, constituie – am putea spune – faptele pe care le săvârşeşte, în sfera luminii, Uriel, Uriel a cărui inteligenţă este în fond o rezultantă a interferenţei dintre forţele planetelor sistemului nostru planetar, sprijinită de influenţele stelelor fixe ale zodiilor, Uriel în a cărui gândire pulsează de fapt gândirea cosmică. Aşa că, în mod nemijlocit, avem acest sentiment: Voi, strălucitori nori de inteligenţă ai verii, în care se oglindesc formaţiunile albăstrii ale cristalelor din sânul Pământului – întocmai cum jos, în formaţiunile albăstrii ale cristalelor din sânul Pământului se oglindesc, la rândul lor, formaţiunile strălucitoare ale norilor de inteligenţă – în voi, nori strălucitori, apare în miezul verii, cu chip grav, imaginativ concentrată, inteligenţa cosmică.

Ei bine, faptele acestei inteligenţe cosmice care se întrupează, ale acestei inteligenţe cosmice întrupate, sunt fapte care se ţes din lumină. Ele constau în aceea că forţele argintii iau calea spre înălţimi (alb), în virtutea puterii de atracţie care există în această inteligenţă cosmică concentrată a lui Uriel, iar lumina acestei inteligenţe ce străluceşte şi apare lăuntric – văzută de pe Pământ – asemenea unei lumini solare, se condensează până la a deveni aurie. Şi nemijlocit avem sentimentul: Acele reflexe argintii, care se ridică de jos în sus, sunt asimilate de ceea ce, impregnat de lumina solară, urzeşte şi trăieşte acolo sus. Iar argintul pământesc – mă folosesc acum de o expresie ce trebuie înţeleasă ad litteram – argintul pământesc este transformat, printr-o alchimie cosmică, în aurul cosmic ce trăieşte şi urzeşte acolo sus. Are loc o continuă pulverizare de reflexe argintii către înălţimi, iar sus o necontenită transformare a reflexelor argintii în reflexe aurii.

Şi dacă vom urmări toate acestea mai departe, de-a lungul lunii august, vom avea impresia că ele constituie o completare a figurii lui Mihael, aşa cum vi l-am descris. V-am arătat din ce este făurită sabia lui Mihael şi din ce îşi ţese balaurul viaţa. Iar în faţa acestei întregi frumuseţi strălucitoare ce se iveşte sub formă spirituală din Cosmosul ce se află în plină activitate a miezului de vară, se naşte întrebarea: De unde primeşte Mihael, care ne conduce apoi către perioada mihaelică, către anotimpul toamnei, de unde primeşte Mihael veşmintele lui caracteristice, acele veşminte ce radiază când în aurul solar, când strălucesc lăuntric asemenea unei revărsări de lumină cu reflexe argintii ce se naşte din cutele aurii? De unde vine acest veşmânt mihaelic ţesut din fire de aur, cu reflexe argintii? Este ceea ce se formează acolo sus, graţie argintului ce radiază către înălţimi, graţie aurului ce curge în valuri – în înălţimi – peste argintul ce radiază, este aur, ca rezultat al transformării, în virtutea influenţelor solare, a reflexelor argintii care emană din Pământ. Şi către toamnă vedem treptat cum argintul pe care Pământul l-a dăruit Cosmosului, se reîntoarce transformat în aur, iar în această forţă a argintului transformat în aur, zace ceea ce se petrec apoi pe Pământ în timpul iernii, fapt pe care vi l-am descris cam aşa: Aurul solar care s-a format în înălţimi, în miezul verii, în timpul domniei lui Uriel, se retrage către adâncurile Pământului, străbate în mod spiritual – cu undele şi activitatea sa creatoare – adâncurile Pământului, vivifiază acolo ceea ce caută viaţă în timpul iernii, pentru anul viitor.

Vedeţi astfel mai ales acum, când mergem în întâmpinarea vieţii ce încolţeşte, înmugureşte, nu putem vorbi despre o materie străbătută de urzirea spiritului – ca iarna, când ne referim la Pământ –, ci trebuie să vorbim de spiritul care este străbătut de urzeala materiei, şi anume de urzeala argintului şi a aurului. Bineînţeles că nu trebuie să vă imaginaţi toate acestea într-un mod grosier; acţiunea argintului şi a aurului trebuie să v-o imaginaţi sub forma unei diluţii ce depăşeşte posibilitatea unor măsurători umane.

Şi dacă ne imaginăm toate acestea, vom avea impresia că totul nu este de fapt decât un fundal, că toate acestea nu sunt decât fapte de străluminare cosmică, fapte săvârşite în lumina cosmică de către Uriel! Căci ajungem să ne formăm o impresie foarte precisă despre înfăţişarea acestui Uriel. Ne formăm o idee precisă şi despre privirea sa. Şi în noi se naşte dorul, nespus de adânc, de a înţelege această privire ciudată, orientată în jos. În noi se iveşte sentimentul: Trebuie să cercetez în jurul meu pentru a afla ce vrea să spună această privire. Şi reuşim să ne dăm seama ce spune această privire, numai dacă noi înşine învăţăm să privim, ca oameni, cu ochiul spiritual, în jos, în adâncurile albastre cu reflexe argintii ale solului, aşa cum este el în timpul verii. Aici se urzesc, de jur-împrejurul razelor argintii ale cristalelor – aş spune că într-un anumit sens tulburând – configuraţii care se risipesc şi se adună din nou, configuraţii care ba se adună, ba se risipesc.

Şi atunci ne dăm seama: Acestea sunt – şi pentru fiecare om ele au o altă înfăţişare – păcatele oamenilor, care se disting în mod contrastant de configuraţiile regulate şi consecvente cu ele însele ale cristalizării naturale ce au loc aici jos. Şi tocmai către acest contrast dintre frumuseţea regulată, geometrică a cristalelor naturale şi păcatele omeneşti ce-şi ţes vălul lor peste acestea, se îndreaptă privirea severă a lui Uriel. Aici se examinează, în miezul verii, imperfecţiunile ce mai există în neamul omenesc, în comparaţie cu formele geometrice pe care le iau cristalele. Privirea severă a lui Uriel ne creează, aş spune, această impresie: Aici, cele naturale se împletesc cu cele morale. Aici, ordinea morală a lumii nu mai există doar sub forma unor impulsuri abstracte. De obicei, în timp ce privim existenţa naturii, nu ne întrebăm: Oare în vlăstarele vegetale trăieşte vreo moralitate? Oare în cristalizări există moralitate? Acum însă vedem că aici, în miezul verii, se întreţes păcatele omeneşti cu cristalele naturale consecvente în sine, consolidate în sine.

Dimpotrivă, tot ceea ce este virtute umană, vrednicie umană, se îndreaptă, odată cu liniile argintii, spre înălţimi, luând forma unor nori care îl învăluie pe Uriel (roşu), se manifestă în sânul inteligenţei radiante, ca virtute umană transformată în acea operă de artă pe care o constituie plastica norilor.

Nu putem contempla direct privirea lui Uriel, care, din cauza celor ce le vede în adâncurile Pământului devine tot mai severă, dar putem contempla ceva ca un fel de avertisment grav care ni se înfăţişează sub forma unor aripi ce seamănă cu nişte braţe, sau a unor braţe ce seamănă cu nişte aripi ce-i dau lui Uriel o ţinută caracteristică ce pare că introduce în neamul omenesc ceea ce aş numi conştiinţă istorică. Aici, în miezul verii, îşi face apariţia conştiinţa istorică, extrem de slab dezvoltată în special în epoca noastră. Ea apare prinzând formă prin expresia avertizatoare a lui Uriel.

Bineînţeles că toate acestea trebuie să vi le reprezentaţi ca pe nişte imaginaţiuni. Cele prezentate sunt absolut reale, dar se înţelege de la

sine că nu pot vorbi despre ele aşa cum vorbeşte, de exemplu, fizicianul despre energia pozitivă şi negativă, despre potenţial energetic şi aşa mai departe. Trebuie să vă vorbesc prin mijlocirea unor astfel de imagini vii; dar ceea ce este sugerat de aceste imagini vii este real, există în realitate.

Şi dacă ne-am făcut acum o imagine despre legătura dintre moralitatea omului şi structurile cristaline din adâncuri, cu virtuţi strălucind de frumuseţe din înălţimi, dacă am transformat această legătură într-o trăire lăuntrică personală, în faţa sufletelor noastre se va ivi imaginaţiunea ioaneică propriu-zisă (imaginaţiunea Sânzienelor), la fel ca imaginaţiunea mihaelică, imaginaţiunea Crăciunului sau cea de Paşti.

Atunci, privirii spirituale treze i se înfăţişează, ca într-un fel de sinteză, această imagine: Sus, luminat – într-un anumit sens – de puterea ce izvorăşte din ochii lui Uriel, porumbelul (alb). Ceea ce este jos albastru cu reflexe argintii, reprezentând adâncurile Pământului, care au legătură cu păcatele şi slăbiciunile umane, se concentrează în imaginea Mamei – Pământ (alb-albastru); indiferent cum aţi numi-o, Demeter sau Maria, important este că în faţa noastră stă imaginea Mamei – Pământ. Astfel că, dacă ne îndreptăm privirile în jos, ne vedem obligaţi să sintetizăm într-o imagine toate aceste taine ale adâncurilor, ce constituie de fapt Materia – Mamă a oricărei existenţe, iar dacă ne îndreptăm privirile în sus, simţim, în tot ceea ce se concentrează în configuraţie fluidă, Spiritul – Tată al oricărei existenţe din jurul nostru.

Privim apoi rodul conlucrării Spiritului – Tată cu Materia – Mamă; rodul a ceea ce poartă în sine, în cea mai frumoasă proporţie, armonia dintre acţiunea Pământ – Argint şi acţiunea Cer – Aur: între Tată şi Mamă îl vedem pe Fiul (vezi planşa V). Astfel se iveşte în faţa noastră această imaginaţiune a Treimii, care este de fapt imaginaţiunea Sânzienelor. Totul pe fundalul lui Uriel cel creator şi avertizator.

N-ar trebui ca ceea ce reprezintă de fapt Treimea să fie înţeles în mod simplist, dogmatic, căci atunci omul va avea impresia că o astfel de idee a Treimii, un asemenea simbol al Treimii ar fi rupt de viaţa şi de activitatea creatoare a Cosmosului. Or, lucrurile nu stau aşa. În miezul verii Treimea se revelează , se desprinde din însăşi activitatea creatoare a Cosmosului, din viaţa şi urzirea cosmică. Ea se înfăţişează cu o mare forţă sufletului, numai dacă omul a pătruns în miezul misterelor lui Uriel.

Şi dacă am vrea să aducem în faţa sufletelor vremea Sânzienelor, este necesar să avem acel fundal arcuit, acel fundal boltit al lui Uriel, cu expresia despre care v-am vorbit. Şi atunci, din acest cadru ar trebui să se desprindă – ar fi nevoie de dispozitive de redare cu totul aparte, pentru a prezenta această imaginaţiune –, într-un tablou viu care se naşte doar în acest element – şi care ar putea fi realizat dacă am folosi cu deosebit talent valuri de fum sau ceva similar –, imaginaţiunea Treimii. Acesta este simbolul care trebuie să fie trezit în suflet cu ocazia Sânzienelor, pentru ca în faţa omului să se ivească adevărata imaginaţiune a acestei realităţi. Întocmai cum ne putem face o idee concretă despre perioada pascală prin arta dramatică – punând în centrul dramei-mister care trebuie să aibă loc, în acest caz, pe Rafael care învaţă omul introducându-l în tainele naturii tămăduitoare, ale Cosmosului tămăduitor –, tot astfel ceea ce putem contempla de Sânziene sub forma unei urziri imaginative, ar trebui transpus într-o impunătoare formă muzicală; am putea spune cu alte cuvinte că tocmai de Sânziene ar trebui să ne vorbească nouă misterul cosmic, aşa cum poate fi el vieţuit de către om.

Pe de o parte, ar trebui să ne imaginăm că tot ceea ce v-am descris poate fi dezvoltat într-un mod artistic corespunzător, prin intermediul artei plastice. Dar aceste senzaţii şi sentimente pe care ni le trezeşte arta plastică, ar trebui să capete viaţă de la sunetele aflate în plină activitate de creaţie şi care s-ar întrupa, ca să zicem aşa, în acel motiv poetic care ne cuprinde şi ne umple de viaţă întregul suflet atunci când ne transpunem noi înşine, cu simţirea noastră, în acel Uriel care acţionează în lumină, al cărui tărâm de activitate este lumina, în acel Uriel care trezeşte în noi puternicul sentiment al triplei esenţe a lumii.

Şi atunci, ceea ce străluceşte de jos în sus în reflexele argintii, ceea ce de sus în jos se revelează în frumuseţea plăsmuitoare a luminii în acţiune, toate acestea ar trebui să dobândească, printr-o orchestraţie corespunzătoare, forma unei lucrări muzicale, tocmai la Sânziene. Omul ar simţi, în urzeala acestor sunete, că el însuşi trăieşte în ritmul Cosmosului. Şi astfel, la Sânziene, ar trebui să răsune în afară – pentru că este întrupat în aceste sunete care urzesc – misterul comuniunii omului cu Cosmosul. Omul privind spre înalturi, ar trebui să vadă aurul plăsmuitor-cosmic, în timp ce din marea de aur izvorâtor de lumină se desprinde figura de un roşiatic cald a lui Uriel ce-şi îndreaptă spre Pământ privirea pe care v-am descris-o; privirea lui Uriel, gestul avertizator, toate acestea nu sunt nişte forme fixe, ci viaţă nemijlocită ce poate constitui unul dintre motivele formei muzicale, făcându-l pe om să se simtă una cu inteligenţa cosmică izvorâtoare de lumină.

Pe de altă parte, îndreptându-şi atenţia către adâncuri, el se simte una cu ceea ce tinde să ia forme dense, fiind scăldat într-o întunecime albăstruie din care ies reflexe argintii. El simte jos, sub el, substratul material aflat la temelia existenţei creatoare şi vii a Spiritului. Înalturile devin mistere, adâncurile devin mistere, şi omul devine el însuşi mister în sânul misterelor cosmice. Omul simte cum este pătruns, până în oasele sale, de forţele ce dau formă cristalelor. Dar el mai simte că această forţă plăsmuitoare a cristalelor care-l pătrunde până în oase formează, acolo sus, o unitate cosmică cu puteri izvorâtoare de lumină care creează în înalturi. Omul simte că toate faptele de ordin moral ale neamului omenesc din cadrul acestor mistere ale înalturilor, trăiesc şi urzesc în sânul acestor mistere ale adâncurilor şi în unirea lor. El nu se mai percepe ca o fiinţă izolată de restul lumii, ci se simte ca o fiinţă încadrată în această lume. Privind spre înalturi, omul se simte una cu inteligenţa izvorâtoare de lumină în care el îşi percepe, ca într-un sân cosmic, cele mai bune dintre propriile sale gânduri; privind spre adâncuri, omul se simte, până la nivelul oaselor sale, una cu forţa cristalizatoare cosmică, şi simte că amândouă aceste puteri sunt legate, la rândul lor, între ele; simte că moartea sa este legată de viaţa spirituală a Universului. Viaţa spirituală a Universului este străbătută de dorul de a trezi, de a crea în moartea pământească forţe cristalizatoare şi viaţă cu reflexe de argint.

Toate acestea ar trebui să-şi găsească expresia şi în sunete, în sunetele care să poarte pe aripile lor aceste motive pe care trebuie să le perceapă omul. Aceste motive există, ele nu trebuie inventate. Ele pot fi citite din activitatea cosmică a lui Uriel. Prin aceste motive imaginaţia se transformă în inspiraţie.

Or, am putea spune că omul trăieşte ca într-un fel de inspiraţie întrupată, ca o fiinţă plăsmuită din inspiraţie în aceste mistere ale înalturilor şi ale adâncurilor, şi în aceste mistere ale unirii care au loc la mijloc. În aceste mistere spre care ne arată calea, în sus Spiritul Tată, în aceste mistere spre care ne arată calea, în jos Materia – Mamă, în aceste mistere care se unesc graţie faptului că Hristos, născut din colaborarea Spiritului – Tată cu Pământul – Mamă, prin toate acestea stă, în mod nemijlocit, în faţa spiritului uman, Spiritul cosmic pe care toate se sprijină.

Îngăduiţi-mi să vă prezint astfel adevărul care se ţese treptat din toate aceste taine cosmice. Acest adevăr ni se revelează atunci când omul se află în comunicare cu urzeala ce are loc în miezul verii; el simte cam ceea ce vă voi descrie acum. Primele cuvinte exprimă felul în care privirea lui Uriel se condensează până la treapta inspiraţiei, în unire cu sunetele spirituale ale întregului cor:

Priveşte a noastră urzire,
Luminoasă stimulare,
Viaţă încălzitoare.
} Înalturile

Trăieşte ceea ce conţine pământescul
Configurat prin respiraţie
Drept domnie fiinţială.
} Adâncurile

Simte-ţi osatura omenească
Cu luminare cerească
Întru unitate cosmică stăpânitoare.
} Regiunea de mijloc
– lăuntrul omenesc –

În aceste nouă versuri sunt cuprinse misterele înalturilor, misterele adâncurilor, şi misterele mijlocului sau ale fiinţei lăuntrice a omului. Şi avem sinteza acestei întregi stări de lucruri în clipa în care un fel de afirmaţie cosmică a acestor mistere ale înalturilor, a acestor mistere ale adâncurilor şi ale mijlocului, umple cu ecourile sale asemănătoare sunetelor de orgă sau de trâmbiţă:

Se învârtoşesc substanţe,
Se judecă păcate,
Inimile se aleg.

Aveţi aici ca imaginaţiune ioaneică a Sânzienelor, saturată cu inspiraţia ioaneică a Sânzienelor din perioada miezului de vară, aveţi deci ceva ce-l poate umple pe om cu forţă, înnobilându-l, dându-i mai multă tărie:

Priveşte a noastră urzire,
Luminoasă stimulare,
Viaţă încălzitoare.

Trăieşte ceea ce conţine pământescul
Configurat prin respiraţie
Drept domnie fiinţială.

Simte-ţi osatura omenească
Cu luminare cerească
Întru unitate cosmică stăpânitoare.

Se învârtoşesc substanţe,
Se judecă păcate,
Inimile se aleg.

Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

A CINCEA CONFERINŢĂ

COLABORAREA CELOR PATRU ARHANGHELI ÎN TIMPUL ANULUI

Dornach, 13 octombrie 1923

În ultima vreme am adus în faţa sufletelor dumneavoastră cele patru imaginaţiuni cosmice ce se pot alcătui printr-o trăire a omului împreună cu ritmul anual. Dacă vrem să înţelegem omul, poziţia şi condiţia sa în lume, trebuie să ştim că această înţelegere ne-o poate da cercetarea acţiunii corelate dintre puterile acelor entităţi care îi apar omului în legătură cu aceste imaginaţiuni. Şi aici, ca introducere, aş vrea să vă spun câteva lucruri. Dacă-ţi deschizi sufletul tuturor impresiilor ce pot să-ţi apară prin contemplarea a ceea ce trăieşte în aceste patru entităţi, atunci în faţa ta se ivesc, în acelaşi timp, multe lucruri pe care omul le-a presimţit de-a lungul evoluţiei sale, ca ecou a ceea ce percepea prin vechea clarvedere instinctivă: lucruri care de fapt sunt citite astăzi ca fapte cu valoare istorică, dar care în fond nu mai sunt deloc înţelese. Şi atunci simţirea este adeseori luată pe aripile unor voci minunate ce răsună prin tradiţiile altor vremuri, iar poeţii sau adevăraţii oameni de spirit apelează la ele, le folosesc tocmai atunci când vor să exprime supremele valori. Dar de fapt ei sunt foarte puţin înţeleşi atunci când o fac. În prima parte din «Faust», de pildă, găsim un pasaj care este adesea citat, dar care adesea putem constata că nu este aproape deloc înţeles. Sunt cuvintele ce se fac auzite după ce Faust [Nota 5] a deschis cartea lui Nostradamus [Nota 6] şi, zărind simbolul macrocosmosului, exclamă:

Cum toate se-ntreţes într-un întreg,
Cum mai lucrează şi viază împreună!
Puterile cereşti, tot coborând şi iar suind,
Găleţi de aur una alteia-şi întind.
Din ceruri se perindă prin Pământ
Adiere de binecuvântare răspândind
Şi armonie-n lume aducând.

O imagine grandioasă despre care nu putem spune decât că Goethe – dacă îl cunoaştem – a cuprins-o în simţire. Căci ceea ce Goethe a împrumutat evident din lecturile vechilor cărţi de tradiţie, ceea ce a scos din ele pentru a-şi înviora simţirea, poate sta într-adevăr în faţa sufletelor noastre numai dacă avem în faţa noastră ceea ce v-am putut prezenta sub forma celor patru mari imaginaţiuni cosmice: imaginaţiunea de toamnă – a lui Mihael, imaginaţiunea de Crăciun – a lui Gabriel, imaginaţiunea de Paşti – a lui Rafael şi imaginaţiunea de Sânziene, a miezului verii – a lui Uriel. Căci de fapt trebuie să vă imaginaţi că, din aceste entităţi, Gabriel, Rafael, Uriel, Mihael, prin Cosmos radiază forţe care se revarsă asupra omului, alcătuindu-l. Pentru a înţelege acest lucru, trebuie să vedem mai întâi care este, aş zice, din punct de vedere pur material, condiţia omului în Cosmos.

Din păcate epoca actuală este mult prea puţin dispusă să înţeleagă cum stau într-adevăr lucrurile în această privinţă. În toate cercurile medicale şi naturaliste se arată că omul inspiră din aer oxigenul, şi cum asimilează carbonul din el acest oxigen; apoi acest proces este comparat cu arderea exterioară în care anumite substanţe se unesc, de asemenea, cu oxigenul din aer. Şi apoi se spune pur şi simplu că procesul care se petrece în om este o ardere. Chiar şi întregul proces care are loc în sânge – această asimilare a oxigenului de către carbon – este descris în mod exterior, ca o ardere. Se afirmă acestea deoarece nu se ştie un lucru important, şi anume că toate procesele şi toate substanţele care se află în afara omului, devin cu totul altceva de îndată ce au ajuns în interiorul omului. A vorbi despre această deosebită combinaţie, a carbonului cu oxigen, care are loc în om, şi a o considera ca pe o ardere, echivalează cu afirmaţia: Nu este necesar ca omul să aibă doi plămâni vii, căci în locul lor pot sta foarte bine şi două pietre. Cam aşa înţelege lucrurile cel care, referindu-se la om, vorbeşte despre arderea, oxidarea care are loc între carbon şi oxigen.

Tot ceea ce se petrece în mod exterior în natură, se transformă în altceva în momentul în care pătrunde în interiorul omului. Nici un proces nu are loc în om în felul în care se petrece în exterior, în natură. Or, ceea ce vedem în faţa noastră, în exterior ca flacără ce arde, este un foc mort; ceea ce găsim în om drept corespondent al ei, este flacără ce a căpătat viaţă, flacără vie, însufleţită. Iar raportul dintre flacăra exterioară şi ceea ce se petrece sub influenţa vieţii ce pulsează în om atunci când carbonul se combină cu oxigenul, are aceeaşi valoare ca raporturile dintre piatră şi plămâni. Întregul progres spiritual al epocii contemporane depinde de o înţelegere justă a unor astfel de lucruri. Unii oameni îşi închipuie, în zilele noastre, că atunci când folosesc sarea din exterior şi o consumă împreună cu hrana, sau când mănâncă orice altceva, un albuş de ou de exemplu, că albuşul sau sarea rămân aceleaşi substanţe, aşa cum se află ele în exterior. Acest lucru nu corespunde însă realităţii, căci ceea ce intră în om devine imediat altceva. Iar puterile care le transformă în altceva pornesc de la aceste entităţi pe care le-am descris în cele patru imaginaţiuni, şi anume într-un mod absolut deosebit.

Să ne reprezentăm ultima dintre aceste imagini, aşa cum am descris-o: cum, de Sânziene, ţesându-şi trupul din lumina de aur, din aurul solar creator, Uriel pluteşte sus în înălţimi (vezi planşa V, roşu). Trebuie să ni-l imaginăm aşa cum l-am şi arătat, cu o privire care judecă cu severitate, căci această privire este îndreptată către sfera cristalelor Pământului şi el vede cât de puţin se potrivesc păcatele oamenilor cu abstracta – dar pentru aceasta nu mai puţin strălucitoarea – frumuseţe a cristalizărilor ce au loc jos, în sfera de cristale a Pământului. Această privire îndreptată în jos este a unui judecător sever, căci el compară păcatele umane cu ceea ce acţionează şi trăieşte în cristalele Pământului. Şi v-am mai spus că expre-sia lui Uriel este în acelaşi timp avertizatoare, spunând parcă oamenilor, dacă o înţeleg, să transforme păcatele în virtuţi. Sus, printre nori, se ivesc minunatele imagini ţesute din aurul solar, imaginile tuturor virtuţilor pe care le împlinesc oamenii.

De la această entitate pe care trebuie s-o descriem cum am făcut-o – căci nu putem s-o descriem altfel – emană puteri care lucrează acum

în om, puteri care-şi continuă însă activitatea într-un mod cu totul aparte. Ceea ce vă descriu se petrece în miezul verii. Trebuie să ne imaginăm acum că de fapt această entitate a lui Uriel nu se odihneşte, ci se află într-o maiestuoasă mişcare. Şi nu poate fi altfel, căci în timp ce la noi este vară, pe cealaltă emisferă a Pământului este iarnă, iar când la noi soseşte iarna, pe emisfera opusă va sosi vara; şi de această dată Uriel va fi în înălţimi pentru cealaltă emisferă. După ce Uriel apare aici la noi (vezi figura 3) în miezul verii, el parcurge o traiectorie ajungând după o jumătate de an în cealaltă parte, în timp ce la noi este iarnă. În timp ce Uriel coboară (săgeata galbenă), puterile sale parcurgând deci o linie descendentă pentru a ajunge la noi, iarna ia treptat locul verii; aici la noi se instalează iarna, în timp ce Uriel a ajuns în cealaltă parte. Dar Pământul nu constituie o piedică în calea puterilor lui Uriel care se îndreaptă către noi: În timp ce Uriel se află deasupra celeilalte emisfere, puterile sale răzbat prin Pământ până la noi. Aşa că putem spune: Ceea ce revarsă Uriel în noi, pe cale directă de sus în jos (săgeata roşie), vrând să ne impregneze cu aurul solar de vară, acţionează în timpul iernii prin Pământ, pătrunzând în noi din direcţia opusă: acum se îndreaptă spre noi în linie ascendentă (figura 3, roşu) acum are un sens de mişcare ce se înalţă (roşu).

Figura 3

Aşa încât, dacă în miezul verii, de Sânziene, aşezăm în faţa sufletului nostru cele ce se petrec în om sub influenţa naturii – fiindcă acţiunea lui Uriel se manifestă prin mijlocirea forţelor naturii –, atunci trebuie să ne reprezentăm aceste puteri ale lui Uriel revărsându-se de fapt în Cosmos, în norii noştri, în ploaia, în fulgerul şi tunetul nostru, revărsându-se în procesele de creştere şi dezvoltare ale plantelor. Iarna, după ce Uriel şi-a parcurs, ca să zicem aşa, traiectoria în jurul Pământului, puterile sale se revarsă către noi prin Pământ, şi se opresc în capul nostru. Şi atunci forţele care de obicei se află afară în natură, forţe pe care le putem numi forţe urielice, se transformă, în capul nostru, în puteri care fac de fapt din noi cetăţeni ai întregului Cosmos, care fac ca în capul nostru să se ivească iarăşi o copie a Cosmosului; radiind în capul nostru lumină, ele ne transformă în posesori ai înţelepciunii umane. Deci este just când spunem: Uriel coboară cu începere din miezul verii, de-a lungul toamnei şi până iarna; iarna începe să urce. Puterile lăuntrice ale capului nostru le datorăm acestei puteri descendent-ascendente ale lui Uriel. Şi întocmai cum Uriel acţionează în miezul verii asupra naturii, iar iarna asupra capului omenesc – ceea ce face ca omul să fie într-adevăr, şi în această privinţă, un microcosmos în comparaţie cu macrocosmosul, putând astfel să-l înţelegem numai dacă-l privim integral, atât natural cât şi spiritual, Cosmosului –, întocmai cum observăm puterile pe care le emană Uriel şi care se revarsă în om de-a lungul întregului an, tot astfel trebuie să vorbim, de exemplu, şi despre Rafael, care îşi revarsă primăvara puterile în forţele naturii, aşa cum v-am descris aici. Trebuie să vă descriu cum imaginaţiunea pascală este întregită prin învăţătura pe care o poate da omenirii Rafael, în calitatea sa, aş zice, de mare medic cosmic. Căci dacă în perioada pascală lăsăm să acţioneze asupra noastră, prin mijlocirea auzului spiritual, tot ceea ce Rafael săvârşeşte primăvara – când acţionează în spatele forţelor naturii, cum face Uriel vara –, atunci coboară, aşa cum v-am arătat, asupra oamenilor, încununarea tuturor adevărurilor tămăduitoare.

Dar ceea ce urzeşte astfel Rafael în timpul primăverii, înconjoară şi de această dată Pământul, aşa cum se petrece şi cu Uriel. Uriel este Spiritul verii pe plan cosmic, Spiritul care dă înconjur Pământului şi creează, în timpul iernii, forţele interioare ale capului omenesc; Rafael este Spiritul primăverii, care dă înconjur Pământului, şi în timpul toamnei creează de fapt forţele respiraţiei umane. Aşadar putem spune: În timp ce toamna, acolo sus, Mihael este Spiritul cosmic, Arhanghelul cosmic, în acest timp în om urzeşte Rafael, Arhanghelul a cărui activitate constă în a ordona, a binecuvânta, a acţiona asupra întregului sistem respirator al omului. Ne reprezentăm în mod just toamna numai dacă, pe lângă impresionanta imaginaţiune a lui Mihael – stând acolo sus, cu sabia făurită din fierul meteoric, cu veşmântul ţesut din aurul solar şi străbătut de reflexele argintii ale Pământului –, ne imaginăm în acelaşi timp acţionând în om Rafael, implicat în orice răsuflare, implicat în tot ceea ce plecând din plămâni se îndreaptă spre inimă, traversând mai departe întregul sistem sanguin. De aici învaţă omul să cunoască în el însuşi acele puteri tămăduitoare cu care este străbătut Cosmosul primăvara în vremea lui Rafael, vieţuind tocmai ceea ce face acesta în respiraţia umană în perioada toamnei când radiaţiile sale trec prin Pământ, în timp ce Mihael se află în înălţimi.

Căci există o mare taină: toate puterile tămăduitoare îşi au obârşia în sistemul respirator al omului. Şi cel care cunoaşte în mod real procesul respiraţiei, cu tot ceea ce cuprinde acesta, cunoaşte din om şi puterile tămăduitoare. În celelalte sisteme nu sălăşluiesc puteri tămăduitoare; celelalte sisteme trebuie să fie ele însele tămăduite.

Sistemul respirator – citiţi cele ce am spus în legătură cu pedagogia – desfăşoară o activitate deosebit de intensă în perioada dintre al şaptelea an şi al patrusprezecelea an de viaţă al copilului. În primii şapte ani de viaţă posibilităţile de îmbolnăvire sunt mari şi sporesc iarăşi după împlinirea vârstei de patrusprezece ani; ele sunt mai puţin numeroase în perioada când sistemul respirator pulsează prin corpul omului cu ajutorul corpului eteric. Tocmai în sistemul respirator se urzeşte o tainică ţesătură de puteri tămăduitoare. Şi toate misterele tămăduirii sunt, în acelaşi timp, mistere ale respiraţiei. Iar acest lucru este legat de faptul că acele influenţe ale lui Rafael care se exercită primăvara din Cosmos, pătrund toamna în întregul mister al respiraţiei umane.

Pe Gabriel l-am cunoscut ca Arhanghel al Crăciunului. În această perioadă el este Spiritul cosmic; când, pentru a-l găsi, trebuie să privim către înălţimi. În perioada miezului de vară însă, Gabriel introduce în om tot ceea ce, prin forţele nutritive, prin hrănire, dau omului formă, îl modelează plastic. Deci în timpul verii, după ce Gabriel a coborât din sfera activităţii sale cosmice din timpul iernii, în sfera acţiunii sale umane din timpul verii puterile sale sunt reintroduse în om, răzbătând prin Pământ, deoarece acum pe emisfera cealaltă este iarna.

Şi dacă ne întoarcem iarăşi la Mihael, el este Spiritul cosmic din timpul toamnei. În această perioadă urcă el cel mai sus, atingând punctul maxim al ascensiunii sale cosmice. Apoi îşi începe coborârea, pentru ca forţele sale să străbată Pământul în timpul primăverii, urcând şi trăind în tot ceea ce devine în om mişcare, în tot ceea ce este în om manifestare a voinţei, în tot ceea ce îl face pe om să meargă, să apuce, să lucreze.

Şi acum încercaţi să vă reprezentaţi cele patru imaginaţiuni complete. Reprezentaţi-vă imaginaţiunea verii, imaginaţiunea Sânzienelor: Sus, gravul Uriel cu privirea judecătorului sever, cu expresia şi gestul avertizator, şi în acelaşi timp, apropiindu-se de om, pătrunzând înlăuntrul lui, blânda privire iubitoare a lui Gabriel, gestul de binecuvântare pe care îl face asupra omului; veţi avea atunci, pentru perioada de vară, colaborarea dintre Uriel care este în Cosmos, şi Gabriel care este alături de om.

Şi dacă din vară veţi trece spre toamnă, veţi întâlni, aşa cum v-am descris, privirea, nu pot spune poruncitoare, ci, aş zice, călăuzitoare a lui Mihael. Căci dacă privim aşa cum trebuie această imagine, privirea lui Mihael ne dă impresia pe care am avea-o dacă ochiul său ar fi un deget care îndrumă, acest ochi nevrând să privească în lăuntru, în sine, ci vrând să-şi îndrepte privirea în afară, în lume. Privirea lui Mihael este activă, pozitivă, dinamică. Iar sabia făurită din fier cosmic este ţinută în aşa fel de mâna lui Mihael, încât mâna sa indică, în acelaşi timp, omului, calea pe care trebuie să meargă. Aceasta este imaginea pe care o avem în înălţimi. Iar jos, Rafael cel cu privirea adânc meditativă, cel care se apropie de om aducându-i puterile tămăduitoare, pe care le-a aprins mai întâi în Cosmos, Rafael cel cu privirea adânc meditativă, sprijinit în caduceul lui Mercur, sprijinit pe forţele lăuntrice ale Pământului. Aveţi atunci colaborarea dintre Mihael din Cosmos, cu Mihael de pe Pământ.

Treceţi acum în anotimpul iernii. Gabriel este Arhanghelul cosmic. Gabriel sus, cu blânda privire iubitoare, cu gestul de binecuvântare, urzind în norii de iarnă la albul veşmânt de zăpadă; jos, gravul Uriel ca judecător şi avertizator, acum alături de oameni.

Şi dacă mergem iarăşi în întâmpinarea primăverii: Sus se află Rafael, cu privirea adânc meditativă, cu caduceul care a devenit acum, în aer, un fel de şarpe de foc şi flăcări; nu se mai sprijină pe Pământ, ci parcă ar fi susţinut de ceva, folosind forţele aerului, amestecând şi făcând să acţioneze împreună tot focul, toată apa, tot pământul ce există în Cosmos, spre a le transforma în puterile tămăduitoare ce acţionează şi urzesc în Univers. Iar jos, alăturându-se omului, îl avem pe Mihael care devine acum foarte vizibil, cu privirea sa, pe care am numi-o pozitivă, indicându-ne calea; este o privire care arată parcă în lume, şi care bucuros ar lua cu ea privirea omului atunci când, primăvara – completându-l pe Rafael –, Mihael stă alături de om. Avem deci aceste imagini:

Iarna	Gabriel sus, Uriel jos.
Primăvara	Rafael sus, Mihael jos.
Vara	Uriel sus, Gabriel jos, alături de om.
Toamna	Mihael sus, Rafael jos, alături de om.

Şi luaţi acum înţelepciunea care ni s-a transmis de-a lungul secolelor, prin mijlocirea unei vechi formule magice, şi care a fost reluată de către Goethe:

> Cum toate se-ntreţes într-un întreg,
> Cum mai lucrează şi viază împreună!

Într-adevăr, Uriel, Gabriel, Rafael, Mihael lucrează mână în mână, unul acţionează în celălalt, trăieşte în celălalt; şi dacă omul, ca fiinţă spiritual-sufletească-fizică, şi-a găsit adevăratul loc în sânul Universului, aceste puteri acţionează magic în el. Cât de adevărate sunt aceste cuvinte! Gândiţi-vă numai la ce ni se spune:

> Cum toate se-ntreţes într-un întreg,
> Cum mai lucrează şi viază împreună!
> Puterile cereşti, tot coborând şi iar suind,

- urcă şi coboară! – voi ajunge imediat la versul următor:

> Găleţi de aur una alteia-şi întind.
> Din ceruri se perindă prin Pământ
> Adiere de binecuvântare răspândind
> Şi armonie-n lume aducând.

Amintiţi-vă ultima conferinţă; totul impunea trecerea de la elementul plastic la cel muzical: străbat cu armoniile lor întreg Universul.

Nu vă pot descrie ce am simţit atunci când, după ce am avut toate acestea în faţa sufletului meu, am citit din nou aceste cuvinte ale lui Goethe: „Din ceruri se perindă prin Pământ”! Acest „prin” te poate cutremura teribil prin exactitatea lui unică; căci ai dovada, este adevărat! Şi eşti zguduit să constaţi că aceste cuvinte trec prin lume ca şi când ar fi nişte sunete de zurgălăi, că oamenii cred că aici e vorba de o fantezie poetică, de o expresie oarecare, un cuvânt ca atâtea altele ce sunt folosite în scrisorile sau în articolele lor. Dar nu este aşa, pentru că acest cuvânt „prin” corespunde unei realităţi cosmice. Este zguduitor ca atunci când ştii adevărul, să citeşti acest cuvânt în «Faust»-ul goethean.

Şi acum să trecem mai departe. Până acum ni s-a revelat felul în care puterile cereşti cu aripile lor de aur – e vorba despre Arhangheli – împânzesc armonios întregul Univers, cum lucrează şi vieţuiesc unele-ntr-altele. Dar aceasta nu constituie decât un aspect al celor ce se petrec în realitate. Să-l observăm pe Gabriel, cel care ia din Cosmos forţele de hrănire, cel care, vara, întoarce aceste forţe de hrănire în om. Vedeţi dumneavoastră, aceste forţe de hrănire acţionează în sistemul metabolic al omului. Rafael acţionează în sistemul respirator. Iar acum, în timp ce urcă şi coboară, Gabriel colaborează prin faptul că îşi înalţă forţele, care sunt de obicei impulsurile de hrănire ale omului, spre procesul respiraţiei: şi atunci, forţele de hrănire se transformă în puteri tămăduitoare. Gabriel îi întinde hrana lui Rafael: şi atunci hrănirea devine tămăduitoare. Dacă ceea ce există de obicei în om numai ca proces de hrănire, este străbătut de misterul respiraţiei, atunci acest proces se transformă în proces de vindecare.

Da, trebuie să ne îndreptăm atenţia asupra acelor transformări pe care le suferă substanţele exterioare în sistemul nutriţiei: şi atunci vom afla ce înseamnă forţele gabrielice, forţele de nutriţie din om. Dar aceste forţe sunt transmise sistemului respirator. Şi acţionând mai departe în sistemul respirator, ele nu mai sunt simple forţe ce potolesc foamea sau setea, ele nu mai sunt doar forţe de refacere: ele se transformă în acele puteri care-l corectează pe omul bolnav, înlăuntrul său. Cel care înţelege în mod just hrănirea, înţelege cum începe vindecarea. Cel care ştie ce menirea are sarea în omul sănătos, acela ştie – dacă lasă să acţioneze asupra sa acea metamorfoză a trecerii de la modalitatea lui Gabriel la aceea a lui Rafael – şi cum acţionează apoi sarea, ca mijloc terapeutic, într-un caz sau altul. Puterile tămăduitoare din noi sunt metamorfoze ale forţelor nutriţiei. Rafael preia găleata de aur a hrănirii de la Gabriel; Rafael este cel care i-o întinde.

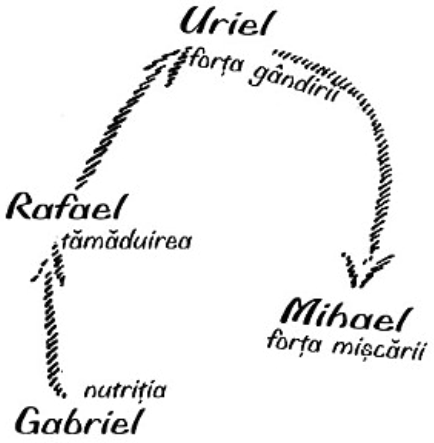

Figura 4

Ajungem acum la un mister care a fost bine cunoscut oamenilor în vremurile vechi, dar s-a pierdut total din conştienţa noastră. Acela care-l poate citi azi pe *Hipocrate* [Nota 7] – sau care nu îl mai poate citi pe *Galen* [Nota 8], dar îl poate interpreta într-o oarecare măsură –, îşi dă seama că la Hipocrate, ba chiar la Galen, la vechii medici, mai trăieşte ceva din ceea ce este de fapt un mare mister al omului. În sistemul nostru respirator pulsează puterile vindecătoare, ele ne vindecă în permanenţă. Respiraţia noastră este în permanenţă un proces vindecător. Or, dacă aceste forţe respiratorii ajung sus în capul uman, atunci vor deveni vindecătoare puterile spirituale ale omului, care acţionează în percepţia sensibilă, în gândire. Şi faptul că gândirea, percepţia, viaţa spirituală lăuntrică a omului este metamorfoza superioară a terapiei, a vindecării, faptul că ceea ce există ca sistem respirator între capul omului şi sistemul său metabolic – împins, ca să zicem aşa, şi mai sus în cap, decât atunci când acţionează sub formă de forţă vindecătoare –, constituie baza materială a vieţii spirituale a omului: iată care este misterul pe care oamenii l-au cunoscut odinioară, mister care poate fi citit explicat la Hipocrate, iar la Galen mai poate fi încă măcar interpretat.

Aşa că putem spune: gândul ce străbate ca un fulger capul uman, este de fapt o forţă metamorfozată a impulsurilor vindecătoare ce există în diferitele substanţe. Dacă ajungem la înţelegerea acestui lucru, şi să zicem că avem în mână o sare oarecare cu însuşiri terapeutice sau o substanţă vegetală cu însuşiri terapeutice, privim lucrul acela spunând: Eşti aici, forţă terapeutică binefăcătoare, pe care te pot introduce la nevoie în om; dar dacă tu pătrunzi în om, dacă treci prin sfera respiraţiei, dacă acţionezi în capul uman, atunci eşti purtătorul material al forţei umane de gândire; căci Rafael întinde găleata sa lui Uriel. Ceea ce Rafael a primit ca nutriţie şi a transformat în vindecare, este transmis lui Uriel de către Rafael, devenind forţă de gândire.

Prin ce vindecă un mijloc terapeutic? Un remediu este vindecător prin faptul că se situează pe calea către spirit. Şi dacă ştim cât de departe a ajuns un mijloc terapeutic pe calea către spirit, putem cunoaşte şi puterea de vindecare a acestui mijloc terapeutic. Spiritul nu poate acţiona singur, în mod nemijlocit, asupra elementului pământesc din om; dar treapta cea mai de jos a spiritului este puterea terapeutică.

Şi întocmai cum Gabriel transmite forţele de hrănire lui Rafael pentru ca acesta să le transforme în puteri terapeutice, adică îi întinde găleata sa de aur, întocmai cum Rafael întinde găleata sa lui Uriel care transformă puterile terapeutice în puteri de gândire, tot astfel Mihael e cel care primeşte de la Uriel puterile de gândire, cel care, prin forţa fierului cosmic din care este făurită sabia sa, transformă aceste puteri de gândire în voinţă, pentru ca aceasta să devină, în om, forţă de mişcare. Uriel transmite găleata sa lui Mihael, iar puterile de gândire se transformă în forţe de mişcare. Astfel că ajungem într-adevăr la această a doua imagine: Uriel, Rafael, Gabriel şi Mihael înălţându-se şi coborând, acţionând unul asupra altuia, dar şi colaborând între ei, unul dintre ei transmiţând celuilalt ceea ce se află în posesia lui, spre a putea acţiona mai departe asupra acestuia. Vedem cum forţele cosmice urcă şi coboară transmiţându-şi găleţile de aur, găleţile de aur ale hrănirii, vindecării, gândirii, mişcării. Astfel aceste găleţi de aur trec de la unul la celălalt, în timp ce colaborează între ei, în armonia cosmică.

Şi iarăşi citim în «Faust»:

> Puterile cereşti, tot coborând şi iar suind,
> Găleţi de aur una alteia-şi întind.

Până şi cuvintele „de aur” sunt la locul lor aici, pentru că toate acestea sunt ţesute din aurul solar ce izvorăşte de la Uriel, aşa cum v-am descris.

Goethe a transpus în versuri, în mod poetic, ceea ce citise el undeva. Şi aceasta l-a impresionat profund. El nu cunoştea tot ceea ce am avut prilejul să vă prezint aici. Dar tocmai acest fapt este zguduitor: că graţie unui simţ poetic special, un spirit ca cel al lui Goethe se ocupă de ceva care i-a apărut prin vechi tradiţii, şi reconstituie astfel, în mod incredibil, adevărul! Iată lucrul măreţ care ne leagă pe noi, cei ce ne ocupăm în prezent de ştiinţa spirituală, şi aflăm aceste lucruri: Să vedem într-adevăr că Uriel, Rafael, Gabriel şi Mihael colaborează între ei, transmiţându-şi puterile unul altuia, să vedem aceasta mai întâi în mod real, ca apoi să lăsăm să acţioneze asupra noastră nişte aforisme străvechi, care au ajuns la noi pe cale ocolită – în cazul nostru prin Goethe –, văzând astfel cum a trăit odinioară în lume un vechi adevăr instinctiv-mitic, sau dacă vreţi legendar! Să vedem că a venit apoi o altă epocă, să vedem că în epoca noastră trebuie înălţat acest lucru pe o treaptă superioară.

Or Hipocrate – n-are importanţă că-l numim pe cel care-i stătea alături Rafael, Mercur sau Hermes –, or acest Hipocrate a trăit într-o epocă în care asistăm deja la crepusculul acelor cunoştinţe ce se refereau la colaborarea dintre Gabriel, Rafael şi Mihael, la faptul că la mijloc, între gânduri şi forţele de hrănire, se situează acele remarcabile şi vechi puteri de vindecare. Cunoaşterea acestor lucruri puneau la dispoziţia

gândul şi forţele de voinţă, se citeşte acele remarcabile şi vom putea să vindecăm bolnavul folosind în acest fel mijloacele pe care le are la dispoziţia înţelepciunii instinctive mijloace terapeutice – care de fapt au fost regăsite de nenumărate ori –, mijloace pe care le mai întâlnim astăzi la aşa-numitele popoare primitive, spre nedumerirea oamenilor care nu-şi pot imagina calea pe care s-a ajuns la ele. Dar toate aceste lucruri sunt legate de ceea ce a posedat odinioară omenirea ca înţelepciune originară.

Acum, dragii mei prieteni, probabil că în sufletele dumneavoastră răsună o nedumerire. Considerând tot ceea ce v-am descris eu aici, vă simţiţi obligaţi să vedeţi lucrurile cam aşa: Puterile rafaelice urzesc şi trăiesc în perioada primăverii, către toamnă ele sunt transmise de către Rafael sistemului respirator uman, şi astfel, prin succesiunea anotimpurilor, omul este în permanenţă încadrat în forţele creatoare-active ale Cosmosului. De fapt, acesta este fenomenul originar. Dar întocmai cum omul are capacitatea de a-şi aminti mai târziu ceva ce i s-a întâmplat în trecut – deci întocmai cum un eveniment exterior poate trăi în om, este păstrat prin memorie, astfel ca, după zile sau ani întregi poate rămâne ca o trăire-amintită, lăuntric prezentă –, tot astfel păstrează Cosmosul aceste adevăruri care sunt absolut reale. Omul nu vieţuieşte forţa rafaelică în sistemul respirator în lăuntrul lui numai toamna, ci şi de-a lungul iernii, primăverii, verii, în care se păstrează un fel de amintire ceva mai condensată a acestei forţe.

Deşi lucrurile se petrec aşa cum v-am arătat, ecourile acestor lucruri se păstrează în om de-a lungul întregului an. Întocmai cum memoria fixează o anumită întâmplare, tot astfel se păstrează anumite efecte-ecouri de-a lungul întregului an, căci în caz contrar omul n-ar mai putea fi o fiinţă care se dezvoltă în mod regulat de-a lungul întregului an. În viaţa pământească fizică, un om uită mai uşor, altul mai greu; dar ceea ce a sădit Rafael într-o toamnă, în sistemul nostru respirator, ar dispărea în toamna următoare dacă Rafael nu s-ar reîntoarce. Până la această reîntoarcere acţionează memoria – memoria naturală – în organul respiraţiei, dar apoi totul trebuie reîmprospătat.

Şi astfel, omul este integrat naturii Cosmosului; el nu este expulzat din ciclul cosmic, ci este integrat în el. Dar el este inclus în acest mers cosmic şi în alt mod. Omul, atât timp cât se află aici pe Pământ, delimitat de hotarele pieii lui, cu diferitele lui organe, are într-un fel senzaţia că este izolat de Cosmos, datorită faptului că legăturile pe care vi le-am descris sunt de fapt nişte legături tainice. Dar nu aşa stau lucrurile în perioada în care omul este o fiinţă spiritual-sufletească, de exemplu în existenţa prenatală. Între moarte şi o nouă naştere, spiritual-sufletescul urzeşte pe tărâmul spiritualului, în sfera spiritualului. Aflat aici, acest spiritual-sufletesc nu priveşte în jos numai spre un singur corp uman – pe acesta el şi-l va alege la timpul său –, ci priveşte în jos spre întreg Pământul, şi chiar asupra Pământului în legătura sa cu întregul sistem planetar, cu toată această viaţă şi urzire a lui Rafael, Uriel, Gabriel şi Mihael. Acolo ne aflăm în exterior, ne privim pe noi înşine din afară.

Şi poarta care lasă să intre sufletele ce trăiesc în viaţa prepământească, în această viaţă prepământească, se deschide numai în acea perioadă în care – de la sfârşitul lui decembrie şi până la începutul primăverii – Gabriel urzeşte acolo sus ca Arhanghel cosmic, iar jos, alături de om, stă Uriel introducând în capul omului forţele cosmice. Anual, în decursul acestor trei luni coboară din Cosmos, jos spre Pământ, toate sufletele ce se vor reîncarna în lungul întregului an. Apoi, ele rămân şi aşteaptă până ce, în sfera planetar-pământească se iveşte o ocazie prielnică; şi acele suflete care se nasc să zicem în octombrie, şi-au aşteptat astfel naşterea în sfera pământească. Şi multe depind de faptul că un suflet, după ce a fost deja atins de el, mai trebuie să aştepte în lăuntrul atmosferei pământeşti încarnarea. Un suflet va aştepta mai mult timp, altul mai puţin.

Or, marele mister îl constituie tocmai faptul că, asemenea unui om în care sămânţa fecundatoare nu pătrunde decât printr-un singur loc, tot astfel sămânţa cerească nu pătrunde în fiinţa anuală a Pământului decât atunci când sus lucrează Gabriel ca Arhanghel cosmic, cu privirea lui blândă, iubitoare, cu gestul său de binecuvântare, iar jos este Uriel, cu privirea de judecător şi expresia avertizatoare: este perioada fecundării Pământului de către suflete. Şi tocmai în această perioadă în care Pământul este îmbrăcat în veşmântul său de zăpadă, în care acţionează forţele sale de cristalizare, tocmai în această perioadă omul poate fi unit cu Pământul ca un corp cosmic-pământesc gânditor; în acest moment sufletele coboară din Cosmos, intră în sfera pământească şi am putea spune că aşteaptă acolo. Aceasta este fecundarea anuală a ciclului anual a Pământului. Toate aceste lucruri le aflăm dacă ne îndreptăm privirea nu spre lumea fizică, ci spre lucrarea acelor entităţi cosmice pe care vi le-am descris, prin mijlocirea celor patru imaginaţiuni. Şi fireşte că, prin cunoaşterea unor asemenea lucruri, unele creaţii poetice vor fi pătrunse de un fel de adiere, de un fel de irizare cosmică a acestor fapte care există în Univers:

Cum toate se-ntreţes într-un întreg,
Cum mai lucrează şi viază împreună!
Puterile cereşti, tot coborând şi iar suind,
Găleţi de aur una alteia-şi întind.
Din ceruri se perindă prin Pământ
Adiere de binecuvântare răspândind
Şi armonie-n lume aducând.

Tocmai aceste cuvinte ne pot face să simţim ceva din acea minunată întreţesere şi conlucrare dintre cei patru Arhangheli care, în unire cu forţele naturii, conlucrând cu ele, urzesc şi trăiesc şi în om, în partea sa naturală, în partea sa sufletească şi în partea sa spirituală.

Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

IMAGINAŢIUNEA MIHAELICĂ

INDICATOR SPIRITUAL PE PARCURSUL ANULUI

Dornach, 15 octombrie 1923

Ceea ce am să vă spun astăzi va fi exprimat sub forma unor tablouri ale vieţii imaginative, care este expresia, revelaţia lumii spirituale, a acelei lumi spirituale în care se întreţese fiinţa umană, prin întreaga ei existenţă şi activitate. Din multele şi variatele expuneri făcute aici în legătură cu această lume, ştiţi că modul abstract de a vorbi, aplicat naturii exterioare perceptibilă simţurilor, nu poate fi folosit în caracterizarea lumii spirituale atunci când vorbim despre manifestările ei reale. În acelaşi timp ştim că modul de vorbire pe care trebuie să-l adoptăm aici nu este deloc nereal, ci dimpotrivă, cu mult mai real decât vorbirea logică, abstractă, folosită în exprimarea adevărurilor naturale. V-am spus acest lucru pentru a preciza atitudinea ce trebuie adoptată în legătură cu cele ce vor urma.

Dacă omul străbate cu vederea spirituală dincolo de lumea fizică perceptibilă simţurilor, lui i se dezvăluie lumea spiritului, faţă de care el se simte îndemnat să folosească fenomenele lumii fizice drept imagini cu care să exprime ceea ce i se revelează spiritual. Voi aşeza aşadar o imagine, acum, în centrul consideraţiunilor noastre, o imagine care este într-adevăr o realitate profundă. Pe parcursul evoluţiei istorice, omenirea a fost întotdeauna călăuzită de impulsuri venite din lumea spirituală. Acei care puteau vedea, găseau aceste impulsuri ca sub forma unei scrieri cu litere de bronz într-o lumină spirituală, scrieri ce indica direcţia ce trebuia urmată. Ceea ce găseşti astfel în lumea spirituală, ar putea fi comparat cu tăbliţele indicatoare din lumea fizică; dar nu cu acelea care au, poate, o mână indicatoare cu numele unui loc sau altul pe ea, ci tăbliţe indicatoare pe care stă exprimat în cuvinte puternice – sau cel puţin în cuvinte care răsună cu forţă – ce schimbări trebuie să se producă în gândirea, simţirea, voinţa omenească. Despre astfel de stâlpi indicatori spirituali vorbesc. De obicei însă, în lumea spirituală, asemenea direcţii apar conturate într-un anumit fel fiinţelor umane, şi anume printr-un fel de limbaj enigmatic. Pentru a dezlega enigma trebuie făcut un anumit efort. Pentru ca unul dintre aceste indicatoare cu un limbaj enigmatic să poată deveni un impuls real în viaţă, trebuie „să pui la bătaie" o mare cantitate din cele ce ştii. Şi astfel poţi găsi chiar în vremea noastră, în lumina astrală – ca ceva nemijlocit, potrivit prezentului nostru şi viitorului apropiat –, asemenea cuvinte directoare care pot să devină impulsuri pentru omenire.

În cele mai diferite împrejurări şi, aş putea spune, în cele mai diferite locuri, apare, în faţa celui ce poate să vadă în suprasensibil, ceva sub înfăţişarea unei enigme, ceva ca un avertisment, ceva ce face apel la sentimentul uman care ar trebui să se lase călăuzit de această îndrumare, să facă din ea un impuls puternic al voinţei sale, al întregii sale vieţi sufleteşti. Ceea ce pare că ne întâmpină în lumina astrală, asemenea unui indicator spiritual de răscruce, constă aproximativ în aceste cuvinte:

Îl modelezi spre a te sluji,
Îl faci să-şi reveleze virtuţile materiale
În multe din lucrările tale.
Dar îţi va aduce vindecare
Numai când ţi se va revela
Puterea sublimă a spiritului său.

Suntem îndemnaţi de la început să descoperim despre ce este vorba în mod real. Intuieşti că se face aluzie la un anumit impuls, la ceva care există deja şi e cunoscut omului, căci altfel nu s-ar putea conta pe faptul ca el să găsească un răspuns.

Îl modelezi spre a te sluji,
Îl faci să-şi reveleze virtuţile materiale
În multe din lucrările tale.
Dar îţi va aduce vindecare
Numai când ţi se va revela
Puterea sublimă a spiritului său.

Scopul prelegerii de astăzi este explicarea acestor cuvinte care, după cum am spus, se înfăţişează într-un mod caracteristic în lumina astrală, ca un impuls conducător pentru fiinţele umane.

Să ne reamintim câte ceva din cele pe care le-am expus deja aici. Să ne reamintim că desfăşurarea anului, trecând mereu de la primăvară la vară, toamnă şi iarnă, are un conţinut spiritual; că evenimentele spirituale, evenimentele suprasensibile sunt revelate de toate cele ce se petrec în curgerea anului, întocmai cum sufletul şi spiritul suprasensibil al omului sunt revelate prin cele ce se petrec în viaţa lui trupească dintre naştere şi moarte. Să ne gândim acum că în tot ceea ce apare, în mod exterior, pe parcursul anului – în zăpada iernii, în viaţa care înmugureşte şi creşte primăvara, în înflorirea luxuriantă a verii şi în belşugul de fructe al toamnei –, în toate aceste lucruri care se fac cunoscute sub aspect fizic oamenilor se află ascuns ceva spiritual care le susţine. Să ne îndreptăm acum privirea la început către ceea ce se petrece în cursul anului între primăvară şi vară, şi apoi mai departe spre toamnă.

În tot ceea ce ne înfăţişează Pământul, sub formă de roci şi plante, în tot ceea ce fiinţează, trăiesc fiinţe spirituale; nu o simplă spiritualitate generală vagă, ci entităţi spirituale distincte, spirite ale naturii. Aceste spirite ale naturii se ascund în timpul iernii în sânul Pământului: am putea spune că sunt aspirate de către Pământ. Odată cu venirea primăverii, Pământul îşi expiră spiritualitatea; aceste spirite ale naturii se avântă spre înalturi. Ele năzuiesc spre sferele superioare împreună cu forţele vieţii care înmugureşte primăvara. Ele sunt active în viaţa care se poate simţi în aerul plin de lumină şi căldură solară; prin el, ele tind să se înalţe tot mai sus. Şi apoi, dacă ne ridicăm privirile către ele în apropierea Sânzienelor şi a solstiţiului de vară, în înălţimile de deasupra noastră ne apar întrupate într-un tablou, în formele norilor, dar şi

cu măreţie şi putere în fulgere şi tunete, în tot ceea ce există ca fenomen meteorologic, cele ce trăiesc în timpul iernii sub formă de spirite ale naturii în sânul întunecat al Pământului. În timpul iernii trebuie să privim către Pământ şi trebuie să presimţim sau să vedem cum lucrează spiritele naturii, ascunse sub veşmântul de zăpadă, pentru ca Pământul productiv să transforme iarăşi iarna în primăvară şi apoi în vară.

Dar dacă privim acest Pământ în timpul verii, el ne apare ca sărăcit, datorită plecării spiritelor naturii. Spiritele naturii şi-au luat zborul spre spaţiile infinite ale Universului; ele s-au unit cu formele norilor şi au tot ceea ce poate întâlni privirea omului care scrutează spaţiul şi înălţimile. Aceste spirite ale naturii care s-au îndreptat către înălţimi în felul pe care vi l-am descris, au antrenat cu ele, într-o formă extrem de subtilă, într-o diluţie extrem de fină, ceea ce se manifestă exterior ca sulf brut şi fără viaţă. De fapt, aceste spirite ale naturii, aşa cum se agită şi tălăzuiesc în formele norilor, în perioada de apogeu a verii, lucrează şi trăiesc cu precădere în sulf, în sulful care este atunci prezent – într-un mod deosebit de subtil – în înaltele sfere ale Pământului. Dacă în apogeul verii am putea să ne înălţăm rapid în aceste înalte zone ale lumii noastre pământeşti, şi dacă am avea un fel de simţ gustativ, am putea remarca gustul sulfului şi chiar mirosul sulfuros, deşi într-o formă extrem de diluată şi subtilă. Dar ceea ce se dezvoltă acolo sub influenţa căldurii şi luminii solare, este înrudit cu procesul ce se desfăşoară în organismul uman când din acesta se revarsă pofte, dorinţe şi alte trăiri de acest fel. Cel ce are facultatea de a vedea şi simţi asemenea lucruri, ştie că înspre solstiţiul de vară spiritele naturii trăiesc în înălţimile atmosferei, într-un element care este tot atât de saturat de dorinţe ca şi viaţa de dorinţe a omului legată de natura animalică, deci ca acea parte a omului care este sulfurizată, impregnată cu sulf, într-o formă foarte diluată. Putem spune că în momentul de apogeu al verii, tot ceea ce este natură inferioară în om, tot ceea ce este animalitate, ne apare într-o grandioasă boltă, situată deasupra noastră, pe care o vedem plină de viaţa spiritelor naturii.

Forţa pe care o recunoaştem în însuşirea sulfuroasă a acestui aspect animalic, atunci când trăieşte şi lucrează în natura umană, o numim ahrimanică; căci, într-adevăr, în animalitatea din om trăieşte în mod real Ahriman. Aşa că putem spune: atunci când, în apropierea solstiţiului de vară, ne îndreptăm privirea spirituală către înălţimi, în aceste pofte cosmice sulfurizate ni se revelează forţa ahrimanică. Astfel că, imaginându-ne omul în legătură cu întregul Univers trebuie să ne spunem: Iarna, Pământul adună tot ceea ce există ca natură inferioară în om, acoperind-o cu zăpada cristalină; procedând astfel, Pământul absoarbe ahrimanicul din această natură inferioară. Când acest ahrimanic se eliberează în miezul verii, el lucrează sub forma dorinţelor cosmice, în spaţiile infinite ale lumii, fiind supus într-adevăr legilor care decurg din contextul planetar al Pământului. Şi tot acum vedem că împotriva acestui element al naturii ahrimanice umane, oarecum transpus cosmic, există în Cosmos o forţă care i se opune. Căci, ca ripostă faţă de forţa care-l subjugă pe om prin emoţiile sale, târându-l sub nivelul uman către cel animalic, există în Cosmos o contra-forţă care se dezvăluie deasupra noastră, în miezul verii. Această contra-forţă se poate vedea în acele remarcabile produse ce cad din timp în timp pe Pământ, venind din Cosmos, produse care conţin fier meteoritic. Privind o bucată de fier meteoritic, ai mărturia remarcabilă a fierului meteoritic răspândit în Cosmos. Această contra-forţă a naturii, care acţionează împotriva elementului poftă ce se află în acest timp în exterior, în Cosmos, ni se revelează în stelele căzătoare, atât de frecvente în luna august, în care fierul cosmic este deosebit de activizat. Iar acest fier cosmic condensat în meteoriţi, constituie săgeţile pe care le trimite Cosmosul împotriva elementului animalic al dorinţelor, manifestat la scară cosmică.

Astfel, putem privi cu înţelegere plină de veneraţie către conducerea plină de înţelepciune a Cosmosului. Ştim desigur că omul are nevoie de această natură animalică, poftitoare, tocmai pentru a o birui, deoarece numai printr-o asemenea biruinţă îşi poate el dezvolta puterile prin care va deveni într-adevăr om. Dar omul n-ar putea avea această natură poftitoare, acest element animalic, dacă acest element al dorinţei animalice n-ar constitui şi o parte a Cosmosului. Astfel că elementul ahrimanic sulfurizat este ca un pol în Cosmos, iar săgeţile pe care le trimite Cosmosul prin spaţiu, pentru a combate acest element sulfuros sunt concentrate în fierul meteoritic, aş spune în proiectilele meteoritice ale Universului.

Omul este într-adevăr un microcosmos. Tot ceea ce se manifestă în marea lume exterioară, prin fenomene gigantice şi maiestuoase ca acelea ale meteoriţilor, se manifestă şi în lăuntru, în natura interioară a fiinţei sale fizice. Căci această fiinţă fizică este doar o expresie, o manifestare a fiinţei sale spirituale. Şi putem spune că, într-un anumit sens purtăm în lăuntrul nostru elementul sulfuros care izvorăşte din natura animalică inferioară. Trebuie să înţelegem că acest element ahrimanic, sulfuros, pe care îl simţim în lăuntrul nostru stârnind natura noastră poftitoare, îl vedem în miezul verii, deasupra capetelor noastre, în acoperământul cosmic al dorinţelor. Dar în acelaşi timp vedem că asupra acestui acoperământ cosmic al dorinţelor se năpustesc săgeţile de fier ale fenomenelor meteoritice, purificându-l şi limpezindu-l, acţionând ca pol opus naturii poftitoare animalice. Căci acoperământul de dorinţe animalice care există deasupra noastră în miezul verii, este purificat prin această avalanşă a săgeţilor de fier meteoritic din Cosmos.

Dar ceea ce petrece cu atâta măreţie în marele Cosmos, se petrece încontinuu şi în noi. Sângele nostru produce minuscule particule de fier în combinaţie cu alte substanţe; în timp ce, pe de o parte, acest sânge este străbătut de procesul sulfurizării, pe de altă parte, împotriva acestui proces, acţionează lăuntric, ca dinspre un pol opus, fierul din noi, producând un proces similar cu cel ce se declanşează în Cosmos prin fierul meteoritic. Relaţia dintre om şi Cosmos ne-o putem imagina astfel: În elementul meteoritic scânteietor găsim imaginea cosmică a scânteierilor elementului meteoritic din noi, a scânteierii fierului din sângele nostru, care ne curăţă şi ne limpezeşte, eliberâncu-ne de efectele procesului de sulfurizare ce acţionează în sângele nostru.

Astfel, lăuntric, suntem o copie a Cosmosului. Acest proces se desăvârşeşte în Cosmos în timpul solstiţiului de vară; dar deoarece, în lăuntrul naturii, omul stă ca o fiinţă emancipată faţă de timp, el are necontenit în el miezul de vară şi celelalte anotimpuri, întocmai cum păstrează în lăuntrul său amintirea experienţelor sale anterioare. Deşi toate acestea dispar în exterior, ele se păstrează lăuntric. Tot astfel se petrec lucrurile şi în microcosmosul existent în om, în comparaţie cu macrocosmosul. Însă omul trebuie să sesizeze în suflet şi spirit ceea ce poartă în corpul său fizic; omul trebuie să devină capabil să trăiască toate acestea înlăuntrul său. El trebuie să înveţe să folosească această ofensivă meteoritică a fierului asupra sulfului din sângele său, cu libertate, cu iniţiativă, ca forţă a voinţei sale. Altfel, în cel mai bun caz, procesul ce are loc în el rămâne în stadiul animalic sau vegetativ. Devenim cu adevărat oameni, în suflet şi spirit, numai dacă sesizăm cu sufletul şi spiritul nostru procesele care se desfăşoară în noi – ca lupta fierului împotriva sulfului – când le pătrundem cu suflet şi spirit ca un impuls. Întocmai cum, după ce ne-am construit un instrument pe care îl mânuim, suntem în stare să săvârşim ceva cu ajutorul lui, tot astfel putem pune în slujba voinţei noastre ceea ce lucrează şi trăieşte în noi ca procese fier şi sulf, atunci când putem să stăpânim procesele lăuntrice ale trupului nostru.

Să ne întoarcem iarăşi în Cosmos, părăsind omul. Ceea ce se petrece în Cosmos este un avertisment sever adresat omului, căci într-adevăr acest fenomen al fierului meteoritic din Cosmos ne reaminteşte de natura noastră fizică lăuntrică, natură care poate fi pusă în serviciul fiinţei noastre spirituale. Astfel, ajungem la înţelesul pe care trebuie să-l atribuim acelei scrieri în bronz, din lumina astrală:

> Îl modelezi spre a te sluji,
> Îl faci să-şi reveleze virtuţile materiale
> În multe din lucrările tale.

Privind în jurul nostru la viaţa modernă, aşa cum s-a dezvoltat ea în decursul ultimelor secole, realizăm că trăsătura principală a acestei

culturi materialiste o constituie folosirea fierului în domeniul vieţii pământeşti. Priviţi în orice direcţie în care a înflorit forma civilizaţiei timpurilor prezente: fierul stă la baza tuturor celor ce au fost înfăptuite de această cultură modernă care a înflorit în ultima vreme. Cercetând cum au putut fi învinse distanţele dintre oameni într-un mod atât de ingenios, cum s-au creat şi netezit drumuri pentru toate ramurile culturii materialiste, găsim pretutindeni fierul şi derivatele sale.

Materialismul pătrunde până şi în viaţa gândirii, prin naşterea în noi a ideii că toate nu sunt decât materie, că spiritul însuşi nu e decât un fel de emanaţie vaporoasă a activităţilor cu caracter material. Dar materialismul omenirii ultimelor patru secole nu se manifestă doar prin faptul că lumea gândeşte materialist; el se evidenţiază şi prin felul în care mânuim lucrurile exterioare. Omul s-a folosit de fierul acestei culturi materialiste, sub acţiunea impulsurilor culturale ale timpurilor recente, în timp ce fierul meteoritic căzut din cer este considerat doar ca o raritate, sau ca un fenomen pe care oamenii încearcă să-l explice cu ajutorul unei ştiinţe ce nu poate înţelege mare lucru în privinţa lui. Însă acest fier meteoritic ce cade din Cosmos pe Pământ, purificând şi limpezind viaţa animalică, ne avertizează de fapt că trebuie să ne ridicăm ochii de la folosirea materială a fierului în scopuri pământeşti, pentru a putea privi la slujba cerească săvârşită de fierul meteoritic deasupra noastră, şi mai ales în lăuntrul nostru. Căci aceste procese meteoritice din lăuntrul nostru au loc în mod continuu.

Şi astfel prima parte a acestor cuvinte avertizatoare care ne întâmpină strălucind în lumina astrală, ia înfăţişarea unui mesaj scris în litere de bronz:

O, omule,
Tu ai pus fierul în slujba ta pământească.

Îl modelezi spre a te sluji,
Îl faci să-şi reveleze virtuţile materiale
În multe din lucrările tale.
Dar îţi va aduce vindecare
Numai când ţi se va revela

E vorba aici nu numai de faptul că trebuie să ne ridicăm în gândurile noastre de la o concepţie materialistă despre lume la una spirituală, ci şi de faptul că trebuie să ne ridicăm privirile de la lucrurile pe care le folosim în slujba culturii materiale, la aspectele spirituale şi cosmice a tot ceea ce ne serveşte într-o formă materială. Şi astfel, tocmai prin aceste cuvinte – ce trebuiesc dezlegate mai întâi ca o enigmă – suntem îndrumaţi către acea fiinţă spirituală care trăieşte în Cosmos şi se revelează prin fenomenele meteoritice, în special în miezul verii. Căci în acest moment, procesul sulfurizant animalic – care altfel are loc doar în om, apare ca proces cosmic, în timp ce procesul meteoritic este un contra-proces care se îndreaptă, prin săgeţile trimise din înălţimile Cosmosului, asupra dorinţelor animalice.

Cel care lasă ca toate acestea să lucreze asupra sufletului său, simte cât de real este legat omul cu tot ceea ce îl înconjoară în lume, şi simte lăuntric că însuşi sângele său este impregnat, saturat cu spirit. Simte în sine opoziţia dintre elementul ahrimanic şi ceea ce îl purifică, fierul din sânge: simte procesul meteoritic interior. Când înalţi privirea cu înţelegere spre ceea ce se petrece în exterior în momentul în care puterile spirituale cosmice trimit din Cosmos săgeţile de fier asupra lumii animalice, te simţi unit pe de-a-ntregul cu Cosmosul şi supus lui. În mod special, aceste fenomene particulare îţi dau prilejul să te simţi supus cu totul Cosmosului.

Dar dacă trăieşti cu toată seriozitatea aceste lucruri, din această simţire prinde formă o imaginaţiune cosmică, şi nu poţi face altceva decât să o alcătuieşti ca descriere. Întocmai cum animalele, care au poziţie diferită în natura exterioară, sunt incapabile să-şi formeze despre ea concepte sau idei, ci numai impresii generale, tot astfel omul care-şi formează concepte şi idei nu poate face altceva, în momentul în care s-a ridicat la clarvederea exactă – adică atunci când simţirea se întoarce lăuntric spre propriile-i procese meteoritice, în timp ce, privind în afară, vede în procesele meteoritice cosmice plenitudinea de viaţă care este astfel dezvăluită –, decât să reunească toate acestea într-o formă imaginativă saturată lăuntric, o imaginaţiune ce reprezintă concreşterea dintre fiinţa umană – ca microcosmos – şi macrocosmos. Dar o asemenea imaginaţiune nu a fost construită prin fantezie; dimpotrivă, ea este expresia reală şi adevărată a unui proces viu ce pătrunde lumea şi fiinţa umană, a unui proces care trăieşte în acest caz în fenomenul desfăşurării anului.

Imaginaţiunea care-i apare omului în urma acestei vieţuiri, se constituie din convieţuirea cu procesele naturale ale cursului anului din perioada miezului verii până la sfârşitul ei şi începutul toamnei. Iar din această vieţuire răsare – înfăţişându-se sufletului într-o realitate vie – figura lui Mihael. Din cele pe care vi le-am descris, se revelează figura lui Mihael în lupta sa cu balaurul, cu natura animalică a omului, cu procesul sulfurizării. Când înţelege ceea ce se petrece realmente acolo, sufletul – care-şi trage obârşia din forţele de viaţă ce se întreţes în Cosmos – nu poate decât să iniţieze în sine lupta lui Mihael cu balaurul. Mihael însuşi apare ca expresia exterioară a ceea ce se săvârşeşte acolo în Cosmos, în lupta cu natura pătrunsă de dorinţe animalice. Dar el apare cu o spadă ascuţită, ce indică natura inferioară a omului. El apare cu această spadă indicatoare, şi ni-l reprezentăm just pe Mihael numai când vedem în spada sa fierul topit şi făurit în mod cosmic. Astfel vine spre noi, am putea spune, din substanţa spirituală a norilor, statura lui Mihael cu privirea sa încurajatoare, scrutătoare şi călăuzitoare, privire îndreptată spre afară, niciodată întoarsă spre el însuşi; iar braţul său ne apare în mijlocul unei ploi scânteietoare de fier meteoritic, fier ce ar fi fost parcă topit în forţele cosmice ale dorinţei, şi returnat pentru a se făuri din el spada de flăcări a lui Mihael.

Ni-l reprezentăm în mod just pe Mihael, în deplină concordanţă cu realitatea, atunci când îi concepem chipul ca fiind ţesut din lumina aurie a verii, cu o privire încurajatoare ce apare ca şi cum ne-ar indica înspre afară, privire care este ca o rază de lumină revărsată din lăuntru. Ni-l reprezentăm în mod corect pe Mihael, când vedem că pe braţul său încordat străluceşte fierul meteoritic arzător, ce se contopeşte în spada cu care indică omenirii drumul de la natura animalică la natura superioară, deci de la anotimpul verii – în care omul se uneşte cel mai mult cu natura, apropiindu-se astfel cel mai mult de starea de conştienţă naturală – către celălalt anotimp, toamna, în care – dacă omul ar continua să trăiască unit cu natura – ar putea lua parte numai la moartea ei, la moartea pe care şi-o pricinuieşte singură. Ar fi însă cumplit pentru om dacă, odată cu venirea toamnei, el nu ar putea vieţui decât această moarte, acest proces de autodistrugere. Cel care este om în adevăratul sens al cuvântului, nu poate – trăind, cu toată fiinţa lui, primăvara – să nu se unească cu natura care înmugureşte, creşte şi înfloreşte. Cel care este un om întreg, înfloreşte cu fiecare floare, înmugureşte cu fiecare frunză şi se maturizează cu fiecare sămânţă; numai aşa ne putem dărui, până la capăt, vieţii naturii care înmugureşte, creşte şi înfloreşte Căci atunci când ea trăieşte îi putem simţi acest impuls de viaţă făcându-i experienţa lăuntrică. Şi este bine să ne dedicăm naturii în acest anotimp. Toamna însă, nu putem dezvolta în noi această conştienţă a naturii, căci dacă am face-o, ar trebui să luăm parte la experienţa paralizării şi morţii prin care trece natura. Omului nu-i este îngăduit să continue să însoţească natura pe acest drum; în faţa acestui proces de agonizare el trebuie, dimpotrivă, să-şi sporească puterile. Dacă el trebuie să însoţească natura vie în evoluţia ei înfloritoare, el trebuie să întâmpine natura ce agonizează, opunându-i Eul. Conştienţa naturală trebuie să fie transformată în conştienţă de sine.

Acesta este măreţul, covârşitorul tablou ce se impune la apropierea toamnei, pentru ca cele ce se petrec în Cosmos să ne permită a descifra avertismentul: Conştienţa naturală trebuie să se preschimbe, în om, în conştienţă de sine. Dar pentru aceasta omul are nevoie de puterea de a birui, prin calităţile sufletului şi spiritului său, forţa lăuntrică, aducătoare de moarte, a naturii sale animalice. Omul găseşte îndrumarea în acest sens din contemplarea fenomenelor Cosmosului; el este călăuzit prin ceea ce descoperă în înfăţişarea lui Mihael, cu privirea lui

călăuzitoare şi încurajatoare şi spada meteoritică incandescentă din mâna sa dreaptă Şi Mihael ne apare în acea luptă cu natura de pofte animalice care există, de asemenea, în urzeala vieţii. Dacă vrem să ne reprezentăm întreaga imaginaţiune, nu o putem face într-un mod întâmplător, oarecare; ea poate fi zugrăvită doar prin cele revelate de Cosmos. Şi singurul mod de a zugrăvi elementul sulfuros al imaginii în umbre gălbui-roşiatice – ridicându-se în înălţimi cu spiritele elementale –, o constituie figura balaurului, care îşi capătă forma din sulf. Iar deasupra acestui balaur sulfuros – în al cărui cap de vâlvătăi se exprimă forţa furibundă a poftelor – stă Mihael, în felul pe care vi l-am descris.

Cel ce înţelege lumea, o poate descrie în imaginaţiuni. Dar cel care crede că poate zugrăvi oricum lupta lui Mihael cu balaurul, acela păcătuieşte împotriva realităţii lăuntrice a lumii. Căci Universul îşi are forţele specifice lui, care, pentru om, se manifestă sub o anumită înfăţişare. Iar toate marile picturi şi celelalte opere de artă, nu au fost aduse la viaţă prin voinţa umană arbitrară. Dacă s-ar fi întâmplat aşa, ele nu ar fi putut trezi omului un atât de mare interes timp de secole sau chiar milenii. Ele s-au născut numai dintr-o înţelegere reală a ceea ce trăieşte şi urzeşte în Cosmos şi, implicit, înlăuntrul fiinţei umane. Şi numai când, prin această dublă acţiune dintre natură şi om, care se influenţează reciproc, s-a creat substanţa imaginaţiunilor – cu tot ceea ce revelează ele din misterele naturii: până şi culorile şi modul în care ele scânteiază şi strălucesc, până şi amănuntele formelor – care îmbracă o formă artistică, numai atunci apar marile, adevăratele opere de artă, operele măreţe create de vizionari; aceste opere, dacă sunt reproduse de către imitatori, apar ca gătite de către un cârpaci, cu tot felul de zorzoane, iar autentica măreţie care trebuie să radieze din aceste opere care s-au născut din activitatea Cosmosului, nu mai este de recunoscut. Iată ce dă acestor opere de artă puterea de a influenţa omenirea în lungul marilor perioade. Marile motive artistice ale picturii şi sculpturii n-ar fi devenit niciodată ceea ce sunt, dacă n-ar fi fost create din impulsul celor revelate din viaţa naturii şi a omului.

Astfel, suntem în măsură să ne îndreptăm capacitatea vizionară spre ceea ce se revelează, numai dacă Mihael şi balaurul sunt prezentaţi în sensul spiritual al zilelor noastre: chipul constituit dintr-un auriu strălucitor ca Soarele, privirea încurajatoare îndreptată spre afară, spada incandescentă, turnată şi refăurită din fierul meteoritic al Cosmosului, iar dedesubt balaurul care chinuieşte natura umană, balaurul care se revelează în miezul verii, balaurul sulfuros care se manifestă prin flăcările ce se ridică brusc şi dispar la fel de repede, balaurul care se deplasează jos, în elementul său sulfuros, supunând omenirea la munci şi opunându-se înaltelor ierarhii; acesta este contrastul necesar al lui Mihael – luptătorul care sileşte fierul să se pună în slujba Spiritului.

Găsim aici un exemplu al modului în care adevărata cunoaştere se poate transforma în artă; şi trebuie ca ea să se transforme tot mai des în artă, deoarece ansamblul realităţii nu poate fi înţeles numai cu concepte abstracte. Există aici un avertisment adresat timpurilor noastre: trebuie să sesizăm în mod just sensul unei imagini de acest fel, pentru ca omenirea să poată găsi în ea puterea de a se trezi. Această imagine modernizată a luptei lui Mihael cu balaurul trebuie să fie adânc înscrisă în inimile şi sufletele oamenilor în aşa măsură, încât să-şi poată exercita influenţa asupra puterilor umane de voinţă şi gândire atât în timpurile prezente, cât şi în cele ce vor urma. Dacă o parte a omenirii ar fi luat în serios acest tablou şi ar fi înţeles cum prinde el formă chiar în sânul naturii, prin avertismentele călăuzitoare ale luminii astrale, atunci folosirii materiale a fierului – din ultimele secole şi în special din secolul al XIX-lea – i s-ar fi adăugat pătrunderea spirituală de sine cu sensul fierului. Această imagine ar putea aprinde în om puterea sufletească şi spirituală care l-ar face capabil să pună stăpânire pe procesul fierului meteoritic din el, fierul care pătrunde în sângele său şi duce lupta împotriva sulfului. Trebuie să învăţăm să nu lăsăm ca acest proces să se desfăşoare în subconştient, modelând numai natura inferioară a omului, trebuie să învăţăm să punem acest proces – acţiunea fierului din sânge – în slujba sufletesc-spiritualului. Este ceea ce vrea Mihael în noi.

Acesta este apelul care, la începutul toamnei ne este adresat din lumina astrală, îndemnându-ne să-l sărbătorim cum se cuvine pe Mihael. Vorbind despre această sărbătoare a lui Mihael – care ar trebui să-şi capete un loc alături de Crăciun, de Paşte şi de sărbătoarea Sânzienelor – nu trebuie să înţelegem că de aici încolo trebuie celebrată de cineva în mod exterior; importanţa ei poate fi celebrată doar de acela care ştie să o lege de ceva profund şi cu reale semnificaţii. Sărbătoarea Crăciunului n-a apărut printr-o hotărâre întâmplătoare sau arbitrară, ci pentru că e legată de naşterea lui Hristos Iisus, iar sărbătoarea de Paşti e legată de Misterul de pe Golgota; ele constituie evenimente de importanţă deosebită în viaţa istorică a omenirii. Sărbătoarea lui Mihael trebuie să fie legată de o mare şi încurajatoare trăire lăuntrică a omului, de acea forţă interioară care-l cheamă să dezvolte conştienţa de sine din conştienţa naturală, prin intermediul puterii sale de gândire, prin fermitatea voinţei sale, astfel încât să poată deveni capabil de a stăpâni acţiunea fierului meteoritic din sânge, acţiunea ce se opune procesului de sulfurizare.

Desigur, sulful şi fierul au curs în sângele omului de când există neamul omenesc. Ceea ce are loc acolo, între sulf şi fier, se petrece în natura inconştientă a omului; acest proces trebuie ridicat în conştienţă. Trebuie să învăţăm să cunoaştem acest proces, ca pe o expresie a conflictului lăuntric dintre Mihael şi balaur. Trebuie să aducem acest proces în conştienţă. S-a petrecut deci ceva de care poate fi legată sărbătoarea lui Mihael. Acest „ceva" trebuie, înainte de toate, profund, lăuntric şi deplin înţeles. Numai atunci va fi posibil ca sărbătoarea lui Mihael să fie celebrată de către oameni ca o sărbătoare cu obârşie cosmică. Atunci vom avea cunoaşterea necesară, capabilă să vadă în fier şi altceva decât vede chimistul sau meseriaşul de astăzi. Vom fi atunci în stăpânirea acelui lucru care ne învaţă cum să stăpânim fierul din propriul nostru organism, din partea intimă a naturii noastre umane. Atunci vom avea maiestuoasa imagine a lui Mihael în luptă cu balaurul sulfuros, a lui Mihael cu spada de fier incandescent, ca pe un impuls inspirator pentru ceea ce poate deveni omul dacă dezvoltă în sine puterile evoluţiei şi progresului, nu pe cele ale declinului.

Iată ce ni se arată ca avertisment venit din lumea spirituală, în litere de bronz ce alcătuiesc cuvinte enigmatice al căror sens poate fi descifrat doar în lumina condiţiilor de faţă:

O, omule,
Îl modelezi spre a te sluji,
Îl faci să-şi reveleze virtuţile materiale
În multe din lucrările tale.
Dar îţi va aduce vindecare
Numai când ţi se va revela
Puterea sublimă a spiritului său.

Acesta este fierul. Să învăţăm să-l cunoaştem, ca şi pe toate celelalte substanţe, nu numai sub raportul valorii materiale, ci să învăţăm să le cunoaştem în maiestuoasa lor putere spirituală! Căci numai pe acest plan se va putea realiza progresul omenesc, progresul necesar Pământului. Acest lucru trebuie să-l vrem, dacă vrem să fim oameni în adevăratul înţeles al cuvântului.

Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

ANEXĂ

La începutul conferinţei din 5 octombrie 1923, Rudolf Steiner a făcut următoarea comunicare în privinţa Sesiunii Mişcării antroposofice din Austria, care a avut loc la Viena din 26 septembrie până în 2 octombrie 1923:

Iubiţii mei prieteni! Sesiunea de la Viena [Nota 9], care tocmai s-a încheiat şi de la care vin, s-a desfăşurat într-un mod absolut mulţumitor. Eu vreau să vă spun doar că au fost ţinute două conferinţe publice, pe 26 şi 29 septembrie, la care a participat un public numeros: prima conferinţă a avut ca temă antroposofia ca cerinţă a timpului, iar cea de-a doua s-a referit la importanţa moral-religioasă a antroposofiei. S-a creat conjunctura să ţin patru conferinţe de ramură în cadrul acestei Sesiuni, în care am tratat legătura antroposofiei cu firea omenească, incluzând în aceste conferinţe şi câte ceva din cele pe care le-am explicat deja aici din cele mai diferite puncte de vedere, anume despre importanţa şi posibilitatea reînnoirii sărbătoririi lui Mihael.

Apoi a avut loc, duminică 30 septembrie, o reprezentaţie de euritmie la noul Teatru de Stat din Viena, la care a participat un public foarte numeros. Desfăşurarea cu succes a acestei reprezentaţii de euritmie a dat prilejul de a mai organiza o asemenea reprezentaţie euritmică la Viena, duminica următoare, aşadar poimâine. Aceste reprezentări de euritmie marchează încă o interpunere prin faptul că tocmai în această seară, în timp ce eu vă vorbesc dumneavoastră, are loc o reprezentaţie de euritmie la Gmunden im Salzkammergut. Este posibil ca să se mai desfăşoare şi altele în continuare.

Luni, pe 1 octombrie, a avut loc o reunire a membrilor Societăţii Antroposofice Austriece, în cadrul căreia a fost întemeiată şi Societatea Antroposofică Austriacă, astfel încât, printre celelalte Societăţi naţionale care vor fi prezente la întemeierea «Societăţii Antroposofice Internaţionale» de Crăciun la Dornach, se va afla şi această Societate Antroposofică Austriacă.

De asemenea, marţi seara, prin valoroasa iniţiativă a doamnei Doctor Wegman [Nota 10], şi datorită prietenului nostru medic, Dr. Glas [Nota 11] din Viena, a putut avea loc o conferinţă şi o convorbire deosebit de amănunţită cu un număr de medici vienezi [Nota 12] şi studenţi în medicină şi ştiinţele naturii, în casa domnului van Leer [Nota 13], care, după cum v-am spus deja, a preluat un parcurs foarte mulţumitor, la fel ca şi acea asemănătoare care s-a desfăşurat la începutul lui septembrie la Londra. Astfel că ne este îngăduit să sperăm că pe această cale se poate face câte ceva şi sub aspect medico-terapeutic, prin strădania antroposofică.

Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

NOTE

Referitor la această ediţie

Suportul textului: La baza textului se află stenogramele conferinţelor alcătuite de stenografa de profesie Helene Finckh (1883-1960), care a stenografiat începând din 1916, în calitate de stenografă oficială, conferinţele lui Rudolf Steiner. Aici a fost tipărită transcrierea de către ea, în textul curent, a stenogramelor ei.

Titlul volumului a fost ales de către Marie Steiner, la prima ediţie a cărţii de la Dornach 1943.

La a opta ediţie, din 1999, a fost adăugat textul din Anexă.

Referitor la desenele pe tablă: desenele originale pe tablă şi textul scris pe tablă de către Rudolf Steiner la aceste conferinţe s-au păstrat, deoarece pe atunci tablele erau acoperite cu hârtie neagră. S-au adăugat cinci desene pe tablă drept completare la conferinţele acestui volum. Toate cele opt desene pe tablă care aparţin de acest volum sunt redate în volumul 13 din seria «Rudolf Steiner, desene pe tablă din timpul conferinţelor». Desenele intercalate în text în ediţiile anterioare, au fost menţinute. La desenele originale pe tablă corespunzătoare, se atrage de fiecare dată atenţia, în locurile respective din text, prin indicaţii marginale.

Ediţii separate

Stuttgart, 15 octombrie 1923, «Imaginaţiunea lui Mihael. Indicatori spirituali pe parcursul anului», Dornach 1934, 1961, 1980.

Publicaţii în reviste

Conferinţele au apărut la început în «Ce se petrece în Societatea Antroposofică. Ştiri pentru membri», 1925 – Nr. 39, 52, 1926 – Nr. 13, 24, 38.

Note referitoare la text

1. *pe care le-am expus aici înaintea plecării mele la Viena*: vezi conferinţele din 22 şi 23 septembrie 1923, din ***Trei perspective ale antroposofiei***. *Fenomene culturale considerate din punctul de vedere spiritual-ştiinţific*, GA 225.
2. *focul sulfuros*: printre alţii, la J. Böhme, «Despre întreita viaţă a omului», cap. IV, 22 (Opere în patru volume, Leipzig 1842, pag. 52).
3. *Lilly Kolisko*, «Confirmarea fiziologică şi fizică a acţiunii celor mai mici entităţi», Stuttgart 1923. Vezi şi opera cu acelaşi nume editată de Colectivul medicilor antroposofi, Stuttgart 1959.
4. *ca în piesa lui Shakespeare*: «Hamlet», actul III, la sfârşitul scenei a 2-a.
5. *cuvintele ce se fac auzite în «Faust»*: partea I, Noaptea.
6. *Nostradamus (Michel de Notredame)*, 1503-1566, astrolog francez.
7. *Hipocrate*, 460-377 î.Ch., medic grec, întemeietorul medicinii clasice.
8. *Galen (Claudius Galenus)*, circa 131-201 d.Ch., medic la Roma.
9. *Sesiunea de la Viena*: Cu prilejul acestei Sesiuni, Rudolf Steiner a ţinut două conferinţe publice: pe 26 septembrie 1923, «Cunoaşterea suprasensibilă (antroposofia) ca cerinţă a timpului», şi pe 29 septembrie 1923, «Antroposofia şi atitudinea etic-religioasă din viaţă a omului»; aceste conferinţe sunt tipărite în volumul ***Ce voia Goetheanumul şi ce trebuie să facă antroposofia***, GA 84.
   Pentru membri a fost ţinut un ciclu de patru conferinţe: «Antroposofia şi firea omenească», acesta este conţinut în volumul ***Ciclul anului ca proces de respiraţie a Pământului şi cele patru mari sărbători***, GA 223.
   Alocuţiunea lui Rudolf Steiner la întemeierea «Societăţii Antroposofice din Austria», din 1 octombrie 1923, este publicată în ***Anul de destin 1923, în istoria Societăţii Antroposofice***, GA 259.
10. *Dr. Ita Wegman*, 1876-1943.
11. *Dr. Norbert Glas*, 1897-1986.
12. *o convorbire deosebit de amănunţită cu… medici*: la 2 octombrie 1923; tipărită sub titlul ***Ştiinţa spirituală antroposofică şi cunoaşterea medicală***, GA 319.
13. *Emanuel Josef van Leer*, 1880-1934.

Corecturi

Rudolf Steiner

CURSUL ANULUI TRĂIT ÎN PATRU IMAGINAŢIUNI COSMICE

GA 229

RUDOLF STEINER
DESPRE STENOGRAMELE CONFERINŢELOR SALE

Din autobiografia lui Rudolf Steiner
«Viaţa mea» (Capitolul XXXV, 1925)

Rezultatul activităţii mele antroposofice se prezintă sub două forme; în primul rând, cărţile mele făcute publice pentru întreaga lume; în al doilea rând, un mare număr de cursuri concepute iniţial doar ca tipărituri particulare, şi care urmau să fie vândute numai membrilor Societăţii Teosofice (mai târziu, Antroposofice). Acestea erau stenogramele mai mult sau mai puţin bine realizate după conferinţe şi care – din pricina lipsei de timp – nu au mai fost corectate de mine. Eu aş fi preferat ca cele rostite oral să rămână cuvânt rostit. Însă membrii voiau tipărirea privată a cursurilor. Şi aşa au luat ele fiinţă. Dacă aş fi avut timp să le corectez, nu ar mai fi fost nevoie de la început de restricţia „numai pentru membri". În momentul de faţă, această restricţie nu mai este valabilă de mai bine de un an.

Aici, în ***Viaţa mea***, trebuie să spun, înainte de toate, cum se leagă cele două: cărţile mele publice şi tipăriturile particulare, în ceea ce am elaborat ca antroposofie.

Cel care vrea să înţeleagă lupta lăuntrică şi eforturile depuse de mine în vederea promovării antroposofiei în conştienţa prezentului, acela trebuie să o facă pe baza scrierilor publicate. În acestea am supus analizei tot ceea ce există drept străduinţe de cunoaştere de-a lungul timpurilor. Acolo am expus ceea ce mi s-a confirmat mereu în „contemplarea spirituală", ceea ce a devenit – desigur, în multe privinţe, într-o formă imperfectă – edificiul antroposofiei.

Pe lângă această cerinţă, de a întemeia „antroposofia", şi, legat de aceasta, de a sluji numai celor ce rezultă când ai de transmis lumii actuale de cultură, în general, comunicări din lumea spirituală, s-a adăugat şi aceea de a veni întru totul în întâmpinarea a ceea ce s-a ivit la membrii Societăţii ca necesitate sufletească, ca o dorinţă înspre spiritual.

Înainte de toate, exista puternica înclinaţie de a solicita expunerea Evangheliilor şi, în general, conţinutul Bibliei, în acea lumină care s-a dovedit a fi antroposofică. Voiau să asculte comunicări asupra acestor revelaţii date omenirii. Pe când se ţineau cicluri de conferinţe interne în sensul acestei cerinţe, a mai apărut şi altceva. La aceste conferinţe participau numai membrii. Ei erau familiarizaţi cu comunicările de început ale antroposofiei. Li se putea vorbi întocmai ca unor avansaţi în domeniul antroposofiei. Conţinutul acestor conferinţe interne era astfel prezentat cum nu ar fi putut fi în lucrările destinate publicării.

În aceste cercuri restrânse puteam vorbi într-un mod pe care *ar fi trebuit* să-l configurez cu totul altfel dacă lucrurile ar fi fost de la început destinate expunerii publice.

Astfel încât cele două, scrierile publice şi cele private au, în realitate, două provenienţe diferite. Scrierile publicate sunt rezultatul a ceea ce au constituit propriile mele căutări şi eforturi; în tipăriturile particulare se află şi căutările şi eforturile Societăţii. Căci ascultam reverberaţia vieţii sufleteşti a membrilor şi, într-o vie convieţuire cu ea, se năştea conţinutul conferinţelor.

Nicăieri nu s-a spus, nici în cea mai mică măsură, ceva care să nu fie cel mai pur rezultat al antroposofiei ce se întemeia. Nu poate fi vorba de nici o concesie făcută prejudecăţilor sau presentimentelor membrilor Societăţii. Cel care citeşte aceste tipărituri particulare le poate lua în cel mai deplin sens drept ceea ce are de spus antroposofia. De aceea am putut, fără nici o ezitare, când solicitările în această privinţă au devenit prea insistente, să renunţăm la măsura de a răspândi aceste tipărituri numai în cercul membrilor Societăţii. Totuşi, trebuie să se ţină seama de faptul că în stenogramele nerevizuite de mine există greşeli.

Bineînţeles, *dreptul de a emite o judecată asupra conţinutului acestor tipărituri particulare* poate fi recunoscut numai aceluia care a îndeplinit condiţiile prealabile ale unei astfel de judecăţi. Şi, pentru majoritatea acestor tipărituri, această condiţie este cel puţin cunoaşterea antroposofică a omului, a Cosmosului, în măsura în care fiinţa sa este expusă în antroposofie, şi a ceea ce se găseşte drept „istorie antroposofică" în comunicările primite din lumea spirituală.

Corecturi

EDIŢIA OPERELOR COMPLETE ALE LUI RUDOLF STEINER

Alcătuită după: Rudolf Steiner – Opera literară şi artistică.
O privire de ansamblu bibliografică
(Numărul bibliografic, *cursiv* în paranteze)

A. SCRIERI

I. Opere (GA1-28)

Scrierile goetheene de ştiinţe ale naturii, editate şi comentate de R. Steiner, 5 volume, 1883-97, ediţie nouă 1975 (*GA 1a-e*); ediţie separată a Introducerilor, 1925 (*GA 1*)
Linii fundamentale ale unei teorii a cunoaşterii în concepţia goetheană despre lume,1886 (*GA 2*)
Adevăr şi ştiinţă. Preludiul unei „Filosofii a libertăţii", 1892 (*GA 3*)
Filosofia libertăţii. Trăsături fundamentale ale unei concepţii moderne despre lume, 1894 (*GA 4*)
Friedrich Nietzsche, un luptător împotriva timpului său, 1895 (*GA 5*)
Concepţia despre lume a lui Goethe, 1897 (*GA 6*)
Concepţia despre lume a lui Goethe, 1897 (*GA 6*)
Mistica la începuturile vieţii spirituale contemporane şi legătura ei cu concepţia modernă despre lume, 1901 (*GA 7*)
Creştinismul ca fapt mistic şi misteriile Antichităţii, 1902 (*GA 8*)
Teosofie. Introducere în cunoaşterea suprasensibilă a lumii şi menirea omului, 1904 (GA 9)
Cum se dobândesc cunoştinţe despre lumile superioare? 1904-05 (*GA 10*)
Din Cronica Akasha, 1904-08 (*GA 11*)
Treptele cunoaşterii superioare, 1905-08 (*GA 12*)
Ştiinţa ocultă în rezumat, 1910 (*GA 13*)
Patru drame-misterii, 1910-13 (*GA 14*)
Conducerea spirituală a omului şi a omenirii, 1911 (*GA 15*)
Calendar sufletesc antroposofic, 1912 (în *GA 40*)
Un drum către cunoaşterea de sine a omului, 1912 (*GA 16*)
Pragul lumii spirituale, 1913 (*GA 17*)
Enigmele filozofiei – O expunere schiţată a istoriei acestora, 1914 (*GA 18*)
Despre enigma omenească, 1916 (*GA 20*)
Despre enigme sufleteşti, 1917 (*GA 21*)
Spiritualitatea lui Goethe manifestată în „Faust" şi în basmul „Despre Şarpele verde şi frumoasa floare de crin", 1918 (*GA 22*)
Puncte centrale ale problemei sociale în necesităţile vieţii prezente şi din viitor, 1919 (*GA 23*)
Articole asupra structurii tripartite a organismului social şi asupra situaţiei momentului, 1915-21 (*GA 24*)
Cosmologie, religie şi filosofie, 1922 (*GA 25*)
Teze antroposofice, 1924-25 (*GA 26*)
Fundamente pentru extinderea artei vindecării pe baza cunoştinţelor ştiinţei spirituale, 1925. De Dr. Rudolf Steiner şi Dr. med. Ita Wegman (*GA 27*)
Viaţa mea, 1923-25 (*GA 28*)

II. Articole (GA 29-37)

Articole referitoare la dramaturgie 1889-1901 (*GA 29*)
Fundamente metodice ale antroposofiei 1884-1901 (*GA 30*)
Articole referitoare la cultură şi istorie 1887-1901 (*GA 31*)
Articole referitoare la literatură 1886-1902 (*GA 32*)
Biografii şi schiţe biografice 1894-1905 (*GA 33*)
Articole din „Lucifer-Gnosis" 1903-1908 (*GA 34*)
Filosofie şi antroposofie 1904-1918 (*GA 35*)
Articole din „Das Goetheanum" 1921-1925 (*GA 36*)

III. Publicaţii postume (GA 38-50)

Scrisori – Maxime – Prelucrări pentru scenă – Schiţe pentru cele patru drame-misterii 1910-1913 – Antroposofie. Un fragment din anul 1910 – Schiţe şi fragmente – Din carnetele de note şi de pe foi separate – (*GA 38-47*)

B. CONFERINŢE

B.I. Conferinţe publice (GA 51-89)

Cicluri de conferinţe publice la Berlin, 1903/1904 până în 1917/18 (*GA 51-67*)
Cicluri de conferinţe şi cursuri la şcoli superioare, în alte locuri din Europa 1906-1924 (*GA 68-84*)

B.II. Conferinţe ţinute în faţa membrilor Societăţii Antroposofice (90-270)

Conferinţe şi cicluri de conferinţe cu conţinut general-antroposofic – Christologie şi comentarii ale Evangheliilor – Cunoaşterea spiritual-ştiinţifică a omului – Istorie cosmică şi istorie umană – Fundalul spiritual al problemei sociale – Omul în legătura sa cu Cosmosul – Consideraţii asupra karmei – (*GA 91-244*)
Conferinţe şi scrieri referitoare la istoria mişcării antroposofice şi a Societăţii Antroposofice (*GA 251-263*)

B.III. Conferinţe şi cursuri asupra unor domenii particulare ale vieţii (GA 271-354)

Conferinţe despre artă: Arta în general – Euritmie – Arta vorbirii şi arta dramatică – Muzică – Arte plastice – Istoria artei (*GA 271-292*)
Conferinţe referitoare la educaţie (*GA 293-311*)
Conferinţe referitoare la medicină (*GA 312-319*)
Conferinţe referitoare la ştiinţele naturii (*GA 320-327*)
Conferinţe referitoare la viaţa socială şi tripartiţia organismului social (*GA 328-341*)
Conferinţe pentru preoţii comunităţii creştine (*GA 342-346*)
Conferinţe pentru muncitorii care lucrau la construcţia Goetheanumului (*GA 347-354*)

C. OPERA ARTISTICĂ

Reproduceri ale schiţelor grafice şi a celor pictate de Rudolf Steiner, în albume sau foi separate: Schiţe pentru pictura primului Goetheanum – Schiţe pentru exersarea picturii – Placate cu programul reprezentaţiilor de euritmie – Forme pentru euritmie – Schiţe pentru figurile de euritmie – Desene la tablă din timpul conferinţelor, ş. a. *(GA K 12-58)*

Fiecare volum poate fi obţinut separat.
Volumele din Operele Complete sunt alcătuite unitar în cadrul fiecărei grupe.